Studium
uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kadzidło

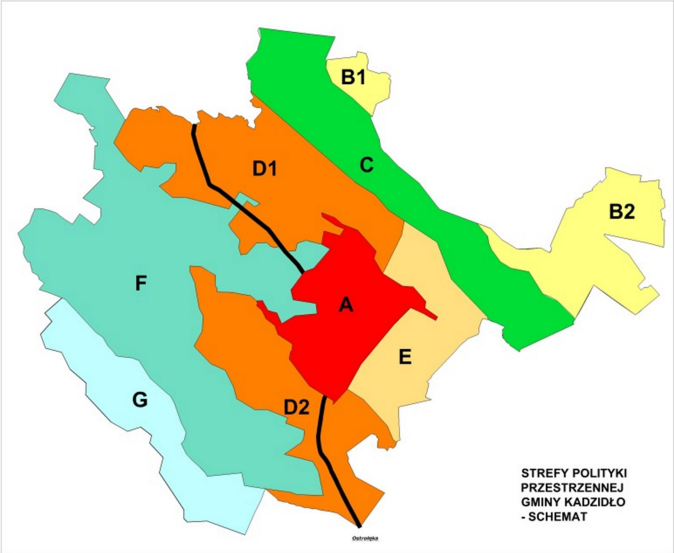

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr LXXIII/627/2024
Rady Gminy Kadzidło
z dnia 29 lutego 2024 r.

Kadzidło 2024

SPIS TREŚCI

1. Podstawa prawna ... 4
2. Materiały wykorzystane w Studium ... 4
3. Zarys ogólny ... 4
4. Uwarunkowania ... 5
4.1. Uwarunkowania ekofizjograficzne ... 5
4.2. Uwarunkowania przyrodnicze ... 10
4.3. Obszary zagrożenia powodziowego ... 16
4.4. Obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i obszary naturalnych zagrożeń geologicznych oraz tereny wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych ... 17
4.5. Złoża kopalin oraz tereny i obszary górnicze ... 17
4.6. Uwarunkowania kulturowe – stan dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków ... 19
4.7. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych ... 23
4.8. Uzdrowiska ... 23
4.9. Sytuacja społeczna ... 23
4.9.1 Sieć osadnicza oraz liczba ludności ... 23
4.9.2 Potencjał demograficzny ... 25
4.9.3 Rodzaj funkcji i sposób zagospodarowania miejscowości ... 35
4.9.4 Warunki życia ludności ... 36
4.9.5 Infrastruktura społeczno – kulturowa ... 38
4.9.6 Mieszkalnictwo i ruch budowlany ... 40
4.10. Sfera gospodarcza ... 43
4.10.1 Rynek pracy ... 43
4.10.2 Sytuacja finansowa gminy ... 47
4.10.3 Struktura gruntów i sposób użytkowania terenów w gminie ... 49
4.10.4 Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej ... 50
4.10.5 Leśnictwo ... 52
4.10.6 Turystyka ... 52
4.11. Infrastruktura transportowa ... 53
4.12. Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami ... 56
4.13. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia ... 58
4.14. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy ... 59
4.15. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę ... 60
5. Kierunki ... 70
5.1 Kierunki i zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy ... 70

5.2 Strefy polityki przestrzennej 74
5.3 Wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów 83
5.4 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody 84
5.5 Obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, dóbr kultury współczesnej oraz krajobrazu kulturowego 88
5.6 Kierunki rozwoju systemu komunikacji 90
5.7 Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej 90
5.8 Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia 93
5.9 Obszary, na których rozmieszczane będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym 94
5.10 Obszary, na których rozmieszczane będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa 95
5.11 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej 96
5.12 Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne 96
5.13 Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej 96
5.14 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych 97
5.15 Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny 97
5.16 Obszary pomników zagłady i ich sfer ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady 98
5.17 Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych 98
5.18 Uzdrowiska 98
5.19 Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji 99
5.20 Obszary zdegradowane. 99
5.21 Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych 99
5.22 Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie. 99
5.23 Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronne 99
5.24 Lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 99

1. Podstawa prawna

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kadzidło", zwane dalej Studium, zostało opracowane na podstawie uchwały intencyjnej Nr XXIX/203/2016 Rady Gminy Kadzidło z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kadzidło oraz w trybie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.) oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. z 2021 r., poz. 2405) oraz na podstawie przepisów odrębnych.

2. Materiały wykorzystane w Studium

- mapa topograficzna;
- opracowani ekofizjograficzne;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kadzidło – Załącznik do Uchwały Nr XIX/172/2000 Rady Gminy Kadzidło z dnia 29 listopada 2000 r.;
- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dotychczas uchwalone;
- plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, Uchwała Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego dnia 19 grudnia 2018 r.;
- Strategia Rozwoju gminy Kadzidło 2022;
- inwentaryzacja w terenie.

3. Zarys ogólny

Gmina Kadzidło jest gminą wiejską, liczącą blisko 11,5 tys. ludności, położoną jest w północnej części województwa mazowieckiego w powiecie ostrołęckim, na obszarze Równiny Kurpiowskiej. Gmina Kadzidło graniczy z gminami: Baranowo, Lelis, Łyse i Myszyniec oraz z gminą Zbójna zlokalizowaną w obrębie województwa podlaskiego.

Siedzibą gminy jest miejscowość Kadzidło. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 53 łącząca województwo mazowieckie (Ostrołęka) z województwem warmińsko – mazurskim (Olsztyn, Szczytno).

Powierzchnia gminy wynosi 25 888 ha[1], z czego około 40% stanowią lasy, a około 54% użytki rolne. Gmina stanowi 12 % powierzchni powiatu ostrołęckiego.

Gmina odznacza się wysokimi walorami krajobrazowymi ze względu na specyfikę środowiska przyrodniczo – kulturowego. Gmina położona jest w regionie kurpiowskim w obrębie Puszczy

[1] dane wg GUS BDL, stan na 2015 r.

Zielonej. Obszar gminy cechuje duża lesistość oraz charakterystyczna zabudowa dla architektury kurpiowskiej.

4. Uwarunkowania

4.1. Uwarunkowania ekofizjograficzne

Klimat

W podziale klimatycznym Polski gmina Kadzidło zaliczana jest do dzielnicy środkowej charakteryzującej się średnią roczną temperaturą powietrza 6,6°C, z najcieplejszym lipcem – 17,3°C i najzimniejszymi lutym - -4,2°C. W ciągu roku notuje się średnio 50 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0°C oraz 30 dni gorących z temperaturą powyżej 25°C. Przeciętnie obserwuje się 133 dni z przymrozkiem, najwięcej w styczniu.

Okres wegetacji trwa tutaj około 200 – 210 dni, rozpoczynając się w drugiej dekadzie kwietnia i kończąc się pod koniec października. Lato trwa średnio 80 – 90 dni, a zima 100 –110 dni.

Wilgotność względem powietrza wykazuje przebieg podobny do przeciętnego w kraju i w skali rocznej wynosi - 80%. Najwyższe wartości występują w okresie grudzień – styczeń - 89%, a najniższe w czerwcu – 70%. Z przebiegiem wilgotności związana jest częstotliwość występowania mgieł – około 42 dni w roku z maksimum ich pojawiania się w październiku.

Obszar otrzymuje średnio 527 mm opadu, z czego 343 mm przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów notuje się w lipcu – 78 mm, najmniej zaś w lutym – 23 mm. Opady letnie są krótkotrwałe z dużym ich natężeniem i towarzyszą im często burze (średnio 17 razy w roku). Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 83 dni, od listopada z przerwami do kwietnia.

W rozkładzie wiatrów dominuje sektor zachodni – 16,2% i południowo – wschodni (14,0). Najrzadziej wieją wiatry z północnego – wschodniego i wschodu. Cisze atmosferyczne są notowane w 25,0% w ciągu roku, najczęściej latem i jesienią, najrzadziej zimą. Średnie prędkości wiatrów wynoszą 4,5m/s. Najsilniejsze wiatry występują zimą – średnio 3,0 m/s, a najsłabsze wiatry wieją w okresie letnim – średnio 2,2 m/s.

Ogólne warunki klimatyczne modyfikowane są przez lokalne czynniki fizjograficzne. Największy wpływ na zróżnicowanie klimatu lokalnego mają: rzeźba terenu, rodzaj gruntu, stosunki wodne oraz pokrycie roślinne. Generalnie należy rozróżnić dwa typy krajobrazu naturalnego o odmiennych warunkach klimatycznych, tj. tereny równin sandrowych oraz dolin rzecznych, dolin bocznych i innych obniżeń terenowych.

Położenie geograficzne, geomorfologia i rzeźba terenu

Obszar gminy Kadzidło charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego. Cały obszar gminy Kadzidło znajduje się w obrębie funkcjonalnego obszaru Zielone Płuca Polski (ZPP).

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski, gmina Kadzidło znajduje się w centralnej części mezoregionu Równiny Kurpiowskiej wchodzącej w skład większej jednostki - makroregionu zwanego Niziną Północnomazowiecką.

Pod względem budowy geologicznej gmina położona jest w granicach Wyniesienia Mazursko – Suwalskiego z prekambryjskim podłożem krystalicznym występującym pod stosunkowo niewielką pokrywą młodszych skał osadowych.

Dominującą jednostką geomorfologiczną jest równina sandrowa związana z odpływem wód glacjalnych sprzed czoła lodowca w czasie zlodowacenia bałtyckiego oraz środkowopolskiego.

Warunki glebowe i użytkowanie ziemi oraz gleby podlegające ochronie

Z mapy glebowo-rolniczej wynika, że na terenie gminy Kadzidło występują gleby pochodzenia mineralnego oraz gleby organiczne.

Gleby na terenie gminy Kadzidło wykształciły się z utworów czwartorzędowych, plejstoceńskich piasków wodnolodowcowych i wydmowych, w mniejszym stopniu z glin zwałowych oraz z holoceńskich utworów rzecznych i bagiennych. W obrębie równiny sandrowej występują gleby bielicowe, brunatne i czarne ziemie, a w dolinach i zagłębieniach terenu gleby torfowe, torfowo – mułowe, murszowe oraz mady.

Zróżnicowanie przestrzenne gleb występujących na terenie gminy Kadzidło jest stosunkowo małe, a przyczyną tego jest mało zróżnicowany skład mechaniczny oraz stosunki wodne w profilu glebowym.

Obszar gminy charakteryzuje się mało korzystnymi warunkami glebowymi dla produkcji rolniczej z niewielkimi możliwościami poprawy ich wartości użytkowych.

Najkorzystniejsze warunki glebowe posiada rejon wsi Dylewo i Jeglijowiec, gdzie występują gleby brunatne wyługowane, bielicowe i czarne ziemie zdegradowane, dla których skałą macierzystą są gliny zwałowe. Są to gleby zaliczone do kompleksu 4-go (żytnio-ziemniaczanego bardzo dobrego, klasy IIIb) z małym udziałem kompleksu 2-go (pszennego dobrego, klasy IIIa gruntów ornych). Przede wszystkim są to gleby dobre, żyzne, właściwie uwilgotnione. Nadają się pod uprawę wszystkich roślin, szczególnie tych najbardziej wymagających.

Gleby murszowate kompleksu 5-go (żytnio-ziemniaczanego dobrego) oraz gleby brunatne wyługowane kompleksu 6-go (żytnio - ziemniaczanego słabego) i kompleksu 9-go (zbożowo – pastewnego słabego) klasy IVa i IVb stanowią obszary gleb średnio korzystnych do produkcji rolnej z

możliwością ich wykorzystania do upraw warzywniczych i sadowniczych z uwzględnieniem doboru gatunków roślin. Zwarte powierzchnie tej kategorii gleb spotyka się w okolicy miejscowości: Dylewo - Jeglijowiec - Kadzidło. Stąd też wskazane jest, aby grunty te objąć ochroną przed zmianą użytkowania.

Zasadniczą jednak większość stanowią słabe gleby brunatne wyługowane kompleksu 7-go (żytnio – łubinowego) wykształcone z piasków w VI klasie bonitacyjnej gruntów rolnych. Gleby są ubogie w składniki pokarmowe i przeważnie zbyt suche. Uzyskiwane plony zależne są od ilości opadów atmosferycznych. Wymagane jest ich intensywne nawożenie. Gleby te są niekorzystne dla rolnictwa i winny być przeznaczone pod zalesienie.

Ostatnie kategorie kompleksów przydatności rolniczej nie wykazują koncentracji i wstępują w dużym rozproszeniu na terenie całej gminy.

Ponadto na terenie gminy Kadzidło występują **gleby organiczne, chronione na podstawie przepisów odrębnych** wytworzone z torfów niskich lub mineralne wytworzone z piasków rzecznych, mad i namułów głównie w dolinach rzek oraz zagłębień terenu. Są to gleby torfowe, murszowe – mineralne i czarne ziemie wykształcone z piasków gliniastych lub pylastych zalegających na piasku luźnym. Tworzą one pokrywę glebową w dolinie Rozogi, fragmentami w dolinie Piasecznicy, Omulwi i wokół uroczyska Karaska oraz w zagłębieniach terenu. Zajęte są przez 2 kompleks użytków zielonych w klasie bonitacyjnej III-IV. Stwarzają one dla ubogich pod względem wartości gruntów ornych duże możliwości w zakresie produkcji pasz. Z kolei gleby murszowo – mineralne i murszowate wytworzone z płytkich piasków słabo gliniastych na piasku luźnym pojawiają się na pozostałych obszarach dolinnych.

Na terenie gminy Kadzidło występują **gleby chronione** na podstawie przepisów odrębnych tj. gleby klasy I-III bonitacyjnej (rejon wsi Dylewo, Jeglijowiec i Kadzidło, rejon dolin rzecznych w obrębie zmeliorowanych użytków zielonych) oraz gleby organiczne (dolina Rozogi, dolina Piasecznicy, Omulwi i wokół uroczyska Karaska oraz w zagłębieniach terenu, zajęte są przez 2 kompleks użytków zielonych w klasie bonitacyjnej III-IV).

Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy Kadzidło leży w dorzeczu rzeki Narwi i jest odwadniany, poprzez jej prawobrzeżne dopływy: Rozogę, Szkwę, Omulew i Piasecznicę. Rzeki te są płytko wcięte w powierzchnie tarasów zalewowych, zbierają wody z obszaru swych zlewni przy pomocy drobnych dopływów i systemu gęstej sieci rowów melioracyjnych.

Rzeki wykorzystują nieregularne obniżenia dawnego odpływu wód lodowcowych w kierunku południowo – wschodnim. Z uwagi na małe spadki terenów proces odwadniania obszaru gminy Kadzidło jest utrudniony, występuje dużo podmokłości.

Rzeka Rozoga jest prawym dopływem Narwi. Do Narwi wpada w miejscowości Celowizna, na 158 km jej biegu. Ogólna długość rzeki wynosi ok. 82 km.

Rzeka Rozoga powstaje z połączenia dwóch strug: Jerutki, wypływającej z jeziora Marksoby i Radosłówki wypływającej z bagnistych łąk w pobliżu wsi Olszyny, na zachód od jeziora Świętajno i na wschód od Szczytna. Strugi te łączą się powyżej Myszyńca. W ramach monitoringu regionalnego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w roku 2010 jakość wód rzeki w punkcie pomiarowym w Łęgu Starościńskim, który znajduje się w okolicach wsi Kadzidło wykazały: II klasę elementów biologicznych, klasę elementów fizycznochemicznych – poniżej stanu dobrego, III klasę stanu/potencjału ekologicznego.

Rzeka Piasecznica jest niewielkim prawostronnym dopływem rzeki Omulwi. Piasecznica zaczyna swój bieg z terenów podmokłych w miejscowości Piasecznia. Wody rzeki Piasecznicy dotychczas nie zostały objęte monitoringiem.

Rzeka Omulew jest prawostronnym dopływem rzeki Narwi. Ogólna długość rzeki wynosi 113,7 km. W klasyfikacji ogólnej dokonanej stan czystości rzeki przy jej ujściu został określony na III klasę z uwagi na zanieczyszczenia bakteriologiczne oraz uzyskano II klasę ze względu na zanieczyszczenia fizykochemiczne i bakteriologiczne.

Rzeka Szkwa jest prawostronnym dopływem Narwi. Całkowita długość rzeki wynosi 167 km. Stan czystości badany jest w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w miejscowościach Rozogi (51+300) i Szkwa (1+200) w klasyfikacji ogólnej dokonanej wykazał III klasę czystości ze względu na zanieczyszczenia fizykochemiczne i bakteriologiczne.

Gmina Kadzidło pozbawiona jest większych naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Najczęściej spotykaną formą wód stojących spotykaną w kompleksach leśnych i łąkowych są zanikające śródleśne bagienka oraz występujące w dolinie Omulwi starorzecza, o cennych wartościach ekologicznych. Najważniejszymi wśród nich jest zarastający i bagnisty zbiornik o nazwie „jezioro Bagno", położony na zachód od Dylewa oraz zbiorniki w okolicach Krobi i Kadzidła.

Wody głębinowe

Główny zbiornik wód podziemnych (GPZW) to zespół przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym, wydzielony ze względu na jego szczególne znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia w wodę. Spełnia określone podstawowe kryteria ilościowe i jakościowe, a jego granice są warunkami hydrodynamicznymi, warunkami formowania się zasobów wód podziemnych oraz podstawowymi kryteriami hydrogeologicznymi i jakościowymi.

Obszar gminy położony jest w zasięgu zbiornika wód podziemnych bez opracowanej dokumentacji hydrogeologicznej GPZW 215 Subniecka Warszawska. Jest to zbiornik porowy,

aktualnie nieudokumentowany. Głównym użytkowym poziomem są wody czwartorzędowe zalegające na głębokości od 9 do 13,6 m n.p.m.

Gmina Kadzidło znajduje się w granicach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o numerze 50. Stan chemiczny JCWPd nr 50 oceniany jest jako dobry. Średnie stężenia elementów fizyczno-chemicznych dla punktów pomiarowych mieściły w II i III klasie jakości.

Na podstawie warstw informacyjnych bazy danych GIS Mapy Hydrologicznej Polski w skali 1:50 000 „pierwszy poziom wodonośny – wrażliwość na zanieczyszczenie i jakość wód" przeważająca część obszaru gminy Kadzidło (ponad 90%) charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem podatności. Na pozostałym obszarze występuje wysoki stopień podatności i w jednym miejscu średni stopień podatności. Obniżony stopień podatności wynika z występowania na powierzchni terenu torfów i glin zwałowych. Utwory te scharakteryzowano niskimi wartościami względnego współczynnika infiltracji efektywnej opadów (W=0,2 i 0,5) oraz w przypadku glin współczynnikiem Sp (Sp=0,2-0,4), a w przypadku torfów współczynnik polowej pojemności wodnej profilu glebowego (0,36). Pomimo, że torfy nie posiadają właściwości izolujących, to działają jak naturalny filtr zatrzymujący znaczną część zanieczyszczeń infiltrujących z powierzchni terenu, który uniemożliwia ich rozprzestrzenianie się. Wysoki i bardzo wysoki stopień podatności wynika również z płytkiego występowania wód pierwszego poziomu wodonośnego (PPW na przeważającym obszarze do 2 m).

Obszar zbiornika wód podziemnych w obszarze gminy Kadzidło powinien być chroniony przed zanieczyszczeniami powierzchniowymi i punktowymi, ponieważ stanowi rezerwę wody dla przyszłych pokoleń oraz zaspokaja potrzeby bieżące wody.

Na terenie gminy Kadzidło zlokalizowane są otwory hydrogeologiczne (studnie) stanowiące źródła zaopatrzenia w wodę z zasobów wód podziemnych. Rozróżnia się dwa rodzaje otworów hydrogeologicznych:

1. otwór hydrogeologiczny rozpoznawczy, będący otworem hydrogeologicznym wykonanym w celu rozpoznania warunków hydrogeologicznych, zasobności i jakości wód podziemnych;
2. otwór hydrogeologiczny obserwacyjny (piezometr), będący najczęściej mało średnicowym otworem, służącym do pomiaru głębokości do zwierciadła wody w określonym punkcie warstwy wodonośnej.

Na obszarze gminy Kadzidło występują następujące udokumentowane ujęcia wód podziemnych:

Tabela 1		
L.p	**Nazwa otworu hydrogeologicznego**	**Lokalizacja/ miejscowość**
1.	2930011-WIEŚ 1	Kadzidło
2.	2930010-WIEŚ 2	
3.	2930001-GMINA	
4.	2930033-ZAKŁADY MIĘSNE POLCRANE ST. NR 1	
5.	2930028-SPÓŁDZIELNIA KURPIANKA	
6.	2930008-ZAKŁAD PRZEM. TORFOWEGO 1	Karaska
7.	2930013-Z-D PRZEM. TORFOWEGO- PGR 2	
8.	2930020-SZKOŁA PODSTAWOWA + WIEŚ	Wach
9.	2930014-WIEŚ 2	Dylewo
10.	2930016-WIEŚ 2	
11.	2930005-WIEŚ 1	
12.	2930003-KOMENDA STRAŻY POŻARNEJ	
13.	2930015-WIEŚ 3	
14.	2940008-ZLEWNIA MLEKA	Czarnia
Źródło: http://spdpsh.pgi.gov.pl/PSHv7/		

4.2. Uwarunkowania przyrodnicze

Natura 2000

Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania rodzajów siedlisk przyrodniczych, gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej oraz ochrony różnorodności biologicznej. Obowiązek podjęcia takich działań wynika z postanowień Konwencji o różnorodności biologicznej (tzw. Konwencja z Rio, sporządzona w Rio de Janeiro w 1992 r.).

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 są dwa akty prawne:

- **Dyrektywa ptasia** (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) - określa kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;

- **Dyrektywa siedliskowa** (dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) - ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Ww. dyrektywy przewidują stworzenie systemu obszarów połączonych korytarzami ekologicznymi, czyli fragmentami krajobrazu zagospodarowanymi w sposób umożliwiający migrację, rozprzestrzenianie i wymianę puli genetycznej gatunków. Zadaniem sieci jest utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę nie tylko najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Jej tworzenie jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego UE, a wybór sposobu ochrony poszczególnych elementów sieci pozostawia się danemu państwu.

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- **Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO)** to obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w których granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.
- **Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)** to obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Na terenie gminy Kadzidło zostały ustanowione następujące obszary Natura 2000:

- obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Doliny Omulwi i Płodownicy (PLB140005);
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)Bory bagienne i torfowiska Karaska (PLH140046);
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) Bory Chrobotkowe Karaska (PLH140047).

Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Doliny Omulwi i Płodownicy (PLB140005) został ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2005 r. *w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000*. Położony jest na terenie dwóch województw, obejmując łącznie 34286,7 ha. W województwie mazowieckim obejmuje teren powiatu ostrołęckiego (gminy: Baranowo, Czarnia, Kadzidło, Lelis, Olszewo-Borki), miasta Ostrołęka oraz powiatu przasnyskiego (gminy: Chorzele i Jednorożec). W województwie warmińsko-mazurskim - gminę Wielbark w pow. szczycieńskim.

W ostoi Doliny Omulwi i Płodownicy stwierdzono 26 lęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Ponadto wykazano występowanie szeregu gatunków Ptaków Migrujących niewymienionych w Załączniku I. Jako przedmioty ochrony uznanych zostało 19 gatunków. Spośród nich 12 to gatunki z I załącznika DP. Na terenie obszaru występuje kilka gatunków silnie zagrożonych wyginięciem (kraska, wodniczka i cietrzew).

Obszar ma kluczowe znaczenie dla ochrony kulika wielkiego, będąc jedną z największych krajowych ostoi gatunku. Przedmiotami ochrony są gatunki zajmujące różnorodne siedliska. Na terenach łąk i turzycowisk są to: kropiatka, kulik wielki, rycyk, krwawodziób, dubelt, kszyk, błotniak łąkowy, wodniczka i cietrzew. W urozmaiconym krajobrazie kulturowym powszechnie występują: bocian biały, lerka, świergotek polny, dudek oraz ginąca kraska. Z kolei ze stawami rybnymi związane są: wąsatka i pliszka cytrynowa. Na terenach leśnych (ubogie bory sosnowe na piaszczystych glebach) powszechnie występuje lelek.

Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Bory bagienne i torfowiska Karaska (PLH140046) został utworzony Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie

dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2010) 9669) (2011/64/UE).

W skład ostoi wchodzi jedno z największych torfowisk wysokich w Polsce. Towarzyszą mu bory bagienne o różnym stopniu wykształcenia. Prawdopodobnie część z młodych obecnie zbiorowisk dynamicznie zarastających torfowisko to inicjalne fazy bagiennego lasu brzozowego (Dryopteridi-Betuletum).

Obszar ostoi ulega dynamicznym przekształceniom - głównie przesuszeniu (w wyniku przemysłowego poboru torfu na południe od torfowiska), oraz regeneracji po pożarze w części północno-wschodniej. Mimo tych odkształceń całość kompleksu zachowuje jeszcze liczne cechy naturalności.

Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Bory Chrobotkowe Karaska (PLH140047) został utworzony Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE).

Specjalny obszar ochrony siedlisk utworzony w celu trwałej ochrony jednego z największych w Polsce zbiorowiska roślinnego – Śródlądowe Bory Chrobotkowe.

Obszar Natura 2000 Bory Chrobotkowe Karaska podlega typowej gospodarce leśnej, ze zrębami zupełnymi. Wiek drzewostanu, prawie całkowicie zdominowanego przez sosnę, jest zróżnicowany i obejmuje wszystkie klasy wiekowe. Na obszarze spotyka się większość zbiorowisk borów sosnowych ułożonych w gradiencie wilgotnościowym (i częściowo żyznościowym).

15 kwietnia 2015 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydał zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Chrobotkowe Karaska PLH140047.

Rezerwaty

Na terenie gminy Kadzidło występują dwa rezerwaty przyrody: Torfowisko Karaska i Podgórze.

Rezerwat Torfowisko Karaska został utworzony na mocy Rozporządzenia Nr 231 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 lipca 2001 r. w sprawie utworzenia rezerwatów przyrody na terenie województwa mazowieckiego (Dz. Urz. z 2001 r. Nr 158, poz. 2277).

Rezerwat położony jest przy miejscowości Piasecznia. Obejmuje powierzchnię 402,69 ha.

Celem ochrony jest fragment jednego z największych torfowisk wysokich w Polsce (największe torfowisko na Mazowszu). Rezerwat wyróżnia się dobrze zachowaną, typową dla torfowiska roślinnością i fauną.

Spośród gatunków prawnie chronionych występują tu m.in.: rosiczka okrągłolistna, turzyca strunowa i bagienna, torfowiec czerwony, bekas, kszyk, żuraw, derkacz, pustułka, cietrzew. Rezerwat w całości położony jest w Obszarze Natura 2000 Bory bagienne i torfowiska Karaska (PLH140046). To ogromny rezerwuar wody, przez co oddziałuje pozytywnie na stosunki wodne terenów przyległych. Obszar rezerwatu jest niedostępny dla ruchu turystycznego.

Rezerwat Podgórze utworzony na mocy Rozporządzenia Nr 274 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego i utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 roku (Dz. Urz. z 2001 r. Nr 269, poz. 6860).

Rezerwat jest położony w pobliżu wsi Wach. Obejmuje zachowany w stanie naturalnym drzewostan sosnowy z domieszką świerka na powierzchni 37,76 ha.

Celem ochrony jest zachowanie fragmentu Puszczy Kurpiowskiej z naturalnymi drzewostanami świerkowo-sosnowymi. W Rezerwacie Podgórze występuje sosna kołnierzykowata z charakterystycznie odgiętą korowiną w miejscu dawnych okółków gałęzi. Rezerwat jest częścią dużego kompleksu leśnego, przez co stwarza dobre warunki bytowania dla zwierząt.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne są elementem wielkoprzestrzennego systemu obszarów węzłowych Krajowej sieci ECONET-POLSKA (zwanej ECONET-PL). Natomiast sieć EKONET-POLSKA jest częścią europejskiej Sieci ekologicznej ECONET (European Ecological Network), stanowiącej spójny przestrzennie i funkcjonalnie system reprezentatywnych i najlepiej zachowanych pod względem różnorodności biologicznej obszarów Europy.

Korytarze ekologiczne zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie systemu. Zbudowane są z obszarów węzłowych z wyodrębnionymi biocentrami i strefami buforowymi. Obejmują one tereny o najwyższym udziale środowisk naturalnych i półnaturalnych, w tym obszary leśne, bagienne, łąkowe, unikając obszarów gęsto zaludnionych o dużej gęstości zabudowy i infrastruktury drogowej. W sieć korytarzy ekologicznych włączono również doliny rzeczne, o ile nie była w nich zlokalizowana zwarta zabudowa. Przy wyznaczaniu ich przebiegu brano pod uwagę również sposób użytkowania rolniczego ziemi, włączając w granicę korytarzy obszary, na których zaprzestano działalności rolniczej oraz na których nastąpiła sukcesja naturalna.

Celem utworzenia sieci ECONET jest ochrona, wzmocnienie bądź odtworzenie obszarów istotnych ze względu na zachowanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej kontynentu europejskiego. Sieć ECONET ma wytyczyć ramy integrowania działań krajowych i międzynarodowych nastawionych na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej Europy. Pozwoli to osiągnąć lepsze efekty w przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom.

Gmina Kadzidło położona jest w granicach obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym Puszcza Kurpiowska (22 M). Jest to obszar zaliczany do obszarów węzłowych o kluczowym znaczeniu dla polityki rolnej, czyli zasobny w krajobrazy rolnicze, o bogatej strukturze ekologicznej, ekstensywnych formach gospodarki i tradycyjnej kulturze agrarnej. Obszar ten obejmuje również doliny rzeczne, pełniące szczególną funkcję fizjocenotyczną (ostoje ornitologiczne, ichtiologiczne, czy florystyczne). Ze względu na sposób użytkowania jest to obszar o charakterze rozległych użytków zielonych, które wymagają ochrony polegającej na zachowaniu lub przywróceniu ekstensywnych form gospodarowania ze względu na ich walory florystyczne i ornitologiczne.

W granicach niniejszego obszaru węzłowego, zgodnie z opracowaniem Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA, ze względu na niski stopień lesistości wskazane jest jego zwiększanie, powiększanie małych kompleksów leśnych, regulacja granic dużych kompleksów leśnych, naturalne kształtowanie ekotonów na granicy z innymi ekosystemami, zwiększanie ciągłości przestrzennej drzewostanów w korytarzach ekologicznych, wprowadzanie zadrzewień śródpolnych oraz uproduktywnienie gruntów marginalnych przez ich zalesienie. Niemniej jednak planując zalesienia trzeba brać pod uwagę priorytety wynikające ze strategii ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej na danym obszarze, w tym wpływ na całokształt gospodarki rolnej i wodnej.

Sieć ekologiczna wymaga podejmowania systemowych działań ochronnych na poziomie globalnym, regionalnym i lokalnym, zintegrowanych z całokształtem spraw społecznych i gospodarczych.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie gminy Kadzidło występują pomniki przyrody w postaci drzew wyznaczone Rozporządzeniem Nr 17 Wojewody Mazowieckiego z 26 lutego 2008 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrołęckiego (Dz.Urz. Woj. Maz. z 2008 Nr 29 poz.1073). Tabela 2

Tabela 2						
Zestawienie pomników przyrody w gminie Kadzidło						
L.p	**Lokalizacja Miejscowość/nr działki**	**Obiekt chroniony**	**Charakterystyka chronionego obiektu**			
			Nazwa gatunkowa	**Obwód (cm)**	**Wysokość (m)**	**Wiek**
1.	Kuczyńskie, dz. nr 203	drzewo	Dąb szypułkowy	231	12	brak danych
2.	Kuczyńskie, dz. nr 203	drzewo	Dąb szypułkowy	227	15	brak danych
3.	Karaska, 614 d	drzewo	Lipa drobnolistna	325	27	250 lat
4.	Karaska, 614 a	drzewo	Dąb szypułkowy	406	32	brak danych
5.	Nadleśnictwo Myszyniec, Leśnictwo Podgórze, oddział 104a	drzewo	Sosna zwyczajna	270	30	250 lat
6.	w m. Kadzidło przy drodze Kadzidło-Olszyny, dz. nr 132/25	drzewo	Jałowiec	52	12	brak danych
Źródło: Nadleśnictwo Myszyniec oraz Rozporządzenie Nr 17 Wojewody Mazowieckiego z 26.02.2008r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrołęckiego (Dz.Urz. Woj. Maz. z 2008 Nr 29 poz.1073)						

Kompleksy leśne

Gmina Kadzidło znajduje się w Mezoregionie Puszczy Kurpiowskiej. Powierzchnia terenów leśnych gminie wynosi 10317,90 ha, co stanowi 40% powierzchni gminy.

W 30% stanowią lasy prywatne, których powierzchnia wynosi 3074,80 ha. Lasy te występują w rozdrobnieniu, często na skrajach lasów państwowych.

Lasy państwowe podlegające Nadleśnictwu Myszyniec zajmują powierzchnię 6436,5349 ha, natomiast podlegające Nadleśnictwu Ostrołęka - 1079 ha.

Lasy na terenie gminy rosną głównie na glebach brunatnych, bielicowych, rdzawych, bielicowych i kwaśnych, dlatego przeważającą część lasów stanowi bór świeży głównie pod postacią sosny z domieszkami dębu, brzozy i osiki, ubogie runo w postaci mchów i borówki oraz podszyt, który tworzy: jałowiec, jarząb, brzoza, dąb, kruszyna.

Lasy pełniące funkcje gospodarcze, turystyczne i ekologiczne, wskazane do racjonalnego gospodarowania zasobami. Lasy posiadają istotne walory klimatyczne, ochronne dla gleb, wód oraz krajobrazu naturalnego.

Lasy ochronne występują w obrębie lasów państwowych, w zdecydowanej przewadze w Nadleśnictwie Myszyniec i małym stopniu w Nadleśnictwie Ostrołęka obejmując pięć kategorii: lasów wodochronnych, glebochronnych, doświadczalnych, nasiennych i chroniące środowisko. Zasięg oraz kategorie lasów ochronnych na terenie gminy Kadzidło określa decyzja Ministra Środowiska z dnia 19 maja 2016 r. o uznaniu lasów za ochronne.

Największe powierzchnie zajmują lasy glebochronne położone pomiędzy wsiami: Jeglijowiec, Gleba i Stare Dylewo oraz na wschód i południe od Kadzidła. Lasy wodochronne występują w większym rozproszeniu, głównie w północnej części gminy w pobliżu miejscowości: Jazgarka - Klimki, Sul, Wach - Siarcza Łąka oraz części środkowej w pobliżu Piaseczni i Kadzidła. Lasy doświadczalne spotyka się wokół rezerwatu Podgórze, w północno - zachodniej części gminy. Lasy nasienne obejmują zaledwie 15 ha w Nadleśnictwie Ostrołęka na południe od zabudowań wsi Grale.

Lasy chroniące środowisko stanowią niewielką enklawę wśród dużego kompleksu leśnego w Leśnictwie Dylewo i występują około 500 m na zachód od osady leśnej.

4.3. Obszary zagrożenia powodziowego

Obszary zagrożenia powodziowego, występujące na terenie gminy Kadzidło, są to obszary o określonym prawdopodobieństwie powodzi, wyznaczone na podstawie map zagrożenia powodziowego i Map ryzyka powodziowego oraz zgodnie ze studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej.

Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%);
2. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%),
3. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%).

Uzupełnieniem map zagrożenia powodziowego są mapy ryzyka powodziowego, określające wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiające obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to mapy, które pozwolą na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grup, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

Mapy zagrożenia powodziowego przygotowuje się w dwóch zestawach tematycznych zawierających odpowiednio: obszary szczególnego zagrożenia powodzią, głębokości zalewów dla przepływów o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia, prędkości i kierunki przepływu wody oraz zasięgi zalewów w scenariuszu o prawdopodobieństwie przewyższenia Q1% w przypadku całkowitej awarii obwałowania.

Na załączniku graficznym przedstawiono **obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%** oraz **dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%**. Są to obszary zlokalizowane **w dolinie rzeki Rozogi.**

Dla **rzeki Omulew, rzeki Szkwy** i **rzeki Rozogi** zostały opracowane **Studia dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej. Zasięg wystąpienia wielkiej wody o prawdopodobieństwie: 1%, 5%** i **0,5%** został pokazany na załączniku graficznym.

4.4. Obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i obszary naturalnych zagrożeń geologicznych oraz tereny wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

W obrębie gminy Kadzidło nie występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i obszary naturalnych zagrożeń geologicznych wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

4.5. Złoża kopalin oraz tereny i obszary górnicze

W obrębie gminy Kadzidło występują złoża kopalin: eksploatowane, prognostyczne oraz perspektywiczne.

Udokumentowane **eksploatowane złoża** kopalin, zgodnie z Krajowym Bilansem Zasobów Kopalin stan na 31.12.2016 r., występują w postaci torfów: złoże Karaska I i złoże Karaska II oraz w postaci piasków i żwirów: złoże Gleba I. Rozległe torfowiska niskie, wysokie i mieszanotypowe Karaska, położone w dolinie rzeki Piasecznicy, są eksploatowane od zakończenia II wojny światowej. Występują tu torfy: turzycowiskowe, mszarne, szuwarowo-mszarne i turzycowiskowo-mszarne. Wszystkie wyżej wymienione złoża zostały udokumentowane w kategorii C1. Tabela 3

Tabela 3

Wykaz złóż w gminie Kadzidło

L.p	Nazwa złoża	Rodzaj złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tyś.m^3)		Wydobycie	Identyfikator złoża
				geologiczno-bilansowe	przemysłowe		
1.	Karaska I	torf	eksploatowane	1 144.89	1 134.17	33.37	TO 9656
2.	Karaska II	torf	eksploatowane	4 350.39	4 128.89	111.28	TO 15822
3.	Gleba I	piaski i żwiry	eksploatowane	169	-	5	KN 16574

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2021, „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.”

Złoże „Gleba I” zlokalizowane jest na działkach nr: 474/1, 480, 481, 482 o powierzchni 18 144 m^2. Pokłady piasków skaleniowo-kwarcowych leżą na głębokości 9-14,5m, średnia miąższość złoża wynosi 10,8m. Dokumentacja geologiczna złoża piasków skaleniowo-kwarcowych „Gleba I” zatwierdzona została przez Marszałka Województwa decyzją nr 259/12/PŚ.G.

Na terenie gminy Kadzidło występują **obszary i tereny górnicze**, których sposób zagospodarowania powinien być zgodny z wydaną koncesją i obowiązującym prawem:

1. Karaska I;
2. Karaska II- pole A- zlokalizowane na działce nr 187/18;
3. Karaska II- pole B- zlokalizowane na działce nr 187/16;
4. Gleba I- zlokalizowane na działce 474/1, 480-482.

Zgodnie z definicjami ustawy Prawo górnicze, **obszarem górniczym** jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji. Natomiast **terenem górniczym** jest przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.

W granicach obszaru gminy Kadzidło przeprowadzono prace geologiczno-zwiadowcze w poszukiwaniu naturalnego kruszywa piaszczysto-żwirowego, bursztynów, torfów i kredy jeziornej. Podczas zwiadu terenowego w rejonie miejscowości Gleba wyznaczono tutaj obszar perspektywiczny dla występowania piasków i żwirów. Według Szczegółowej mapy geologicznej Polski występują tam piaski i żwiry lodowcowe oraz piaski, żwiry i głazy moren czołowych. Na podstawie materiałów archiwalnych (Ostrzyżek, Dembek, 1996) oraz danych przedstawionych na szczegółowej mapie geologicznej Polski (Listkowska, 1994) w granicach gminy Kadzidło wyznaczono obszary prognostyczne i perspektywiczne występowania torfów.

Obszar perspektywiczny złóż kopalin powszechnie występujących wyznacza się uwzględniając przewidywany nadkład średnio do 3 m. Przyjmuje się, że warunkiem wyznaczenia obszarów perspektywicznych jest możliwość przedstawienia oceny jakościowej kopaliny, a tylko w wyjątkowych przypadkach dopuszcza się wykorzystanie analogii z innymi złożami. Złoża perspektywiczne są złożami nierozpoznanymi jakościowo i ilościowo.

Natomiast **obszar prognostyczny złóż kopalin** (niebędący w wyraźnym konflikcie środowiskowym) stanowi obszar występowania kopalin w ramach perspektywicznej jednostki surowcowej, mających określone właściwości jakościowe, określone zasoby w kat. D1. Obszar prognostyczny posiada już określone zasoby (m^3) w ramach obszaru perspektywicznego.

Obszary prognostyczne złóż kopalin występują: w północnej części gminy na zachód od miejscowości: Jazgarka i Rososz (największy obszar) oraz na obszarze lasu w południowo-wschodniej części obrębu Kadzidło oraz w północno-zachodniej części gminy w rejonie miejscowości Karaska. Obszary prognostyczne wyznaczone w dolinie Rozogi, pomiędzy miejscowościami Jazgarka i Siarcza Łąka spełniają kryteria bilansowości, ale nie wchodzą obecnie w skład potencjalnej bazy zasobowej ze względu na kryterium rolniczo-gospodarcze. Są to torfowiska niskie, mechowiskowo-olesowe, a popielność torfu wynosi 12%.

Największy obszar perspektywiczny w gminie jest zlokalizowany w pasie ciągnącym się od północy w kierunku południowo-wschodnim w rejonie rzeki Rozoga. Ponadto złoża perspektywiczne występują w części północno-wschodniej w rejonie Karaska oraz na trzech obszarach w części południowo-zachodniej i południowej gminy. Niewielki obszar perspektywiczny położony na południowy wschód od Kadzidła obejmuje torfowisko niskie, mechowiskowo-olesowe. Nagromadzenie torfu spełnia kryteria bilansowości, ale nie wchodzi obecnie w skład potencjalnej bazy

zasobowej ze względu na położenie na terenach zalesionych oraz stwierdzone osobliwości przyrodnicze.

4.6. Uwarunkowania kulturowe – stan dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków

W obrębie gminy Kadzidło występują obiekty objęte ochroną konserwatorską – obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne w formie stref ochrony konserwatorskiej.

Na terenie gminy zlokalizowana jest liczna zabudowa charakterystyczna dla budownictwa kurpiowskiego, wymagająca ochrony.

Należy utrzymywać odpowiedni stan techniczny obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Wszelkie prace inwestycyjne w obrębie obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymagają uzyskania odpowiedniego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Natomiast wszelkie prace inwestycyjne w obrębie obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagają uzyskania opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wszelkie inwestycje w obrębie stanowisk archeologicznych wymagają uprzedniego przeprowadzenia ratowniczych badań ratunkowych wykonywanych na koszt inwestora, po uzyskaniu pozwolenia od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W obrębie stanowisk archeologicznych obowiązuje zakaz zalesień.

Budynki charakterystyczne dla dawnego budownictwa kurpiowskiego, cenne ze względów historycznych i estetycznych, niewpisane do rejestru zabytków i nieobjęte gminną ewidencją zabytków należy objąć ochroną. Wszelkie zmiany dotyczące przebudowy, rozbudowy, remontów itp. ww. budynków powinny być przeprowadzone w taki sposób, aby nawiązywać parametrami i gabarytami budynku oraz materiałem, detalem i kolorystyką elewacji i pokrycia dachowego itp. do tradycyjnego budownictwa kurpiowskiego.

Pozostałe zasady i metody ochrony obiektów objętych ochroną konserwatorską i cennych ze względu na wartości historyczno – kulturowe określają przepisy ustawy o ochronie zabytków.

Obiekty objęte ochroną konserwatorską (wpisane do rejestru zabytków)

1. Czarnia, część dz. nr 231– Kościół parafialny z 1921 r., nr rejestru A-621;
2. Czarnia - Cmentarz parafialny rzym. – kat. z ok. 1925 r. , nr rejestru A-543;
3. Kadzidło – Kościół parafialny pw. Ducha Św. z drugiej poł. XIX w. wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m, nr rejestru A-422;
4. Kadzidło - ogrodzenie kościoła parafialnego pw. Ducha Św. dz. nr 592, nr rejestru A-1527;
5. Kadzidło, ul. Sportowa – Cmentarz parafialny rzym.-kat., z 1870 r., nr rejestru A-557;
6. Kadzidło, ul. Kościuszki – Kaplica Dylewska (Matki Boskiej) wraz z otoczeniem w granicach działki 1031/2 (z murem oporowym i schodami) z 1957 r., nr rejestr A-1015;.

7. Piasecznia – Cmentarz wojenny z 1920 r. – nr rejestru A-567;
8. Wach (za szkołą) – Cmentarz wojenny z 1914 r. – nr rejestru A-571.

Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków		
l.p.	**miejscowość**	**obiekt**
1	Czarnia	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego rzymskokatolickiego pw. Św. Michała Archanioła z ok. 1925 r., dz. nr 231
2	Dylewo	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej, dz. nr 1067/4, z pocz. XX w., pocz. XX w.
3	Gleba	Dom mieszkalny, dz. nr 5, z 1917 r., (Gleba nr 70)
4	Gleba	Dom mieszkalny, dz. nr 404, z 1897 r., (Gleba nr 37)
5	Gleba	Dom mieszkalny, dz. nr 424/1, koniec XIX w., (Gleba nr 22)
6	Gleba	Dom mieszkalny, dz. nr 423, z 1920 r., (Gleba nr 21)
7	Kadzidło	Kaplica cmentarna ob. Mauzoleum ks. Mieszki, z 1949-1951 r., dz. nr 1035, (ul. Sportowa 3). nr WEZ 1459
8	Kadzidło	Kaplica cmentarna, dz. nr 1035, koniec XIX w., (cmentarz rzymskokatolicki), nr WEZ 957
9	Kierzek	Dom mieszkalny (Kierzek nr 21), dz. nr 31/2, pocz. XX w.
10	Kierzek	Dom mieszkalny (Kierzek nr 14), dz. nr 43, z 1918 r.
11	Kierzek	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej, części działek nr: 44, 45 i 3186, pocz. XX w.
12	Piasecznia	Schron Komendy XVI Okręgu Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, dz. nr 3188, lata 40. XX w.
13	Piasecznia	Schron Komendy XVI Okręgu Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, dz. nr 3188, lata 40. XX w.
14	Wach	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej, dz. nr 456, z 1914 r.
15	Wach	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej, dz. nr 482, z pocz. XX w.

Stanowiska archeologiczne

Stanowiska archeologiczne zlokalizowane w obrębie gminy Kadzidło na podstawie AZP (Archeologicznego Zdjęcia Polski), zostały ujęte w poniższej Tabeli 4.

Tabela 4					
Stanowiska archeologiczne zlokalizowane w obrębie gminy Kadzidło na podstawie AZP (Archeologicznego Zdjęcia Polski)					
nr stanowiska na rysunku Studium	**miejscowość**	**Nr obszaru AZP**	**Nr stanowiska na obszarze**	**Nr stanowiska w miejscowości**	**nazwa**
1.	Brzozowa (Zuzanny)	35-72	5	1	okres nowożytny
2.	Brzozowa	35-72	6	1	nowożytna 2
3.	Brzozowa	35-72	7	2	wczesne średniowiecze późne średniowiecze-nowożytna
4.	Chudek	37-70	61	2	średniowiecze okres nowożytny
5.	Chudek	37-70	62	3	późne średniowiecze okres nowożytny
6.	Chudek	37-70	63	4	późne średniowiecze okres nowożytny
7.	Chudek	37-70	65	6	starożytność średniowiecze okres nowożytny
8.	Chudek	37-70	66	7	starożytność średniowiecze
9.	Chudek	37-70	67	8	epoka brązu

10.	Chudek	37-70	76	10	okres nowożytny
11.	Chudek	37-70	77	11	starożytność
12.	Dylewo	36-70	4	7	okres nowożytny średniowiecze
13.	Dylewo	36-70	7	9	nowożytny ?
14.	Dylewo	36-70	9	11	nowożytny
15.	Dylewo	36-70	10	12	średniowiecze nowożytny
16.	Dylewo	36-70	12	14	e. okr. lateński
17.	Dylewo	37-70	48	4	epoka kamienia
18.	Dylewo	37-70	49	1	epoka brązu
19.	Dylewo	37-70	50	2	epoka brązu epoka brązu
20.	Dylewo (Łodziska)	37-70	69	3	ep. brązu
21.	Dylewo (Kolonia)	37-70	68	1	? średniowiecze nowożytny
22.	Dylewo (Kolonia)	37-70	70	2	ep. brązu
23.	Dylewo (Kolonia)	37-70	71	3	neolit/brąz średniowiecze nowożytny
24.	Dylewo (Kolonia)	37-70	72	4	ep. brązu średniowiecze nowożytny
25.	Gleba	36-69	1	2	średniowiecze nowożytny
26.	Gleba	36-69	2	3	średniowiecze nowożytny
27.	Gleba	36-69	3	4	OL nowożytny
28.	Gleba	36-69	4	5	OL nowożytny
29.	Gleba	36-69	5	6	OL nowożytny
30.	Gleba	36-69	6	7	średniowiecze nowożytny
31.	Gleba	36-69	6A	8	?
32.	Gleba	36-69	7	9	średniowiecze nowożytny
33.	Gleba	36-69	8	10	średniowiecze nowożytny
34.	Gleba	36-69	9	11	średniowiecze nowożytny
35.	Gleba	36-69	10	12	średniowiecze nowożytny
36.	Gleba	36-69	11	13	średniowiecze
37.	Gleba	36-69	12	14	nowożytny ?
38.	Gleba	36-69	13	1	?
39.	Gleba	36-69	14	15	średniowiecze nowożytny
40.	Gleba	36-69	15	16	?
41.	Gleba	36-69	16	17	?
42.	Golanka	35-71	1	1	późn. średniowiecze- nowożytny
43.	Golanka	35-71	2	2	średniowiecze
44.	Golanka	35-71	3	3	średniowiecze-nowożytny
45.	Golanka	35-71	4	4	średniowiecze
46.	Golanka (Wilczy Lasek)	35-71	12	1	wcz. średniowiecze
47.	Golanka	35-71	13	6	późn. średniowiecze- nowożytny
48.	Golanka	35-71	14	7	wcz. średniowiecze

49.	Golanka	35-71	16	9	średniowiecze
50.	Golanka	35-71	17	10	średniowiecze
51.	Grale	35-72	3	3	późn. średniowiecze-nowożytny
52.	Grale	35-71	6	1	późn. średniowiecze-nowożytny
53.	Grale	35-71	7	2	ep. kamienia wcz. średniowiecze nowożytny
54.	Grale	35-71	8	3	odłupek krzemienny
55.	Grale	35-71	9	4	wcz. średniowiecze nowożytny
56.	Grale	35-71	10	5	wcz. ep. żelaza
57.	Grale	35-71	11	6	późn. średniowiecze - nowożytny
58.	Grale (Nadlesie)	35-72	2	2	późn. średniowiecze-nowożytny starożytność
59.	Jazgarka	34-70	1	1	neolit
60.	Jazgarka	34-70	24	8	średniowiecze
61.	Jeglijowiec	36-70	13	1	średniowiecze nowożytny
62.	Jeglijowiec	36-70	14	2	średniowiecze nowożytny
63.	Jeglijowiec	36-70	16	3	średniowiecze nowożytny
64.	Jeglijowiec	36-70	21	4	średniowiecze nowożytny
65.	Jeglijowiec	36-70	22	5	N/B nowożytny
66.	Jeglijowiec	36-70	23	6	nowożytny ?
67.	Kadzidło	35-70	1	1	średniowiecze
68.	Kadzidło	35-70	2	2	średniowiecze
69.	Kadzidło (Podgadka)	35-70	3	1	średniowiecze
70.	Kadzidło	35-70	4	3	wczes. średniowiecze-średniowiecze
71.	Kadzidło	35-70	5	4	wczesne średniowiecze? XVII-XVIII w.
72.	Kadzidło	35-70	6	5	neolit-wczesny brąz średniowiecze-nowożytny
73.	Kadzidło	35-70	7	6	ep. brązu
74.	Kadzidło	35-70	8	7	mezolit-neolit
75.	Kierzek	35-69	2	2	neolit-epoka brązu XI-XII w. XIII-XIV w.
76.	Kierzek	35-69	3	3	XII-XIII w. późne średniowiecze
77.	Kierzek	35-69	4	4	XI-XIII w. późne średn.- nowożytność
78.	Klimki	34-71	20	1	średniowiecze
79.	Klimki	34-71	21	2	średniowiecze
80.	Klimki	34-71	22	3	średniowiecze
81.	Kuczyńskie	36-70	17	1	starożytność średniowiecze nowożytny
82.	Kuczyńskie	36-70	18	2	średniowiecze
83.	Piasecznia	35-70	9	1	średniowiecze
84.	Piasecznia	35-70	10	2	późne średniowiecze - nowożytny
85.	Piasecznia	35-70	11	3	średniowiecze
86.	Piasecznia	35-70	12	4	ep. kamienia-wczes. ep. brązu średniowiecze-nowożytny

87.	Piasecznia	35-70	13	5	średniowiecze-nowożytny
88.	Piasecznia	35-70	19	6	średniowiecze/nowożytny
89.	Piasecznia (Podgórze)	35-69	11	1	epoka kamienia wczesne średniowiecze okres nowożytny
90.	Siarcza Łąka	35-70	14	1	wczes. średn.-późne średniowiecze
91.	Siarcza Łąka	35-70	18	2	średniowiecze/nowożytność
92.	Strzałki	36-70	26	1	średniowiecze nowożytny
93.	Strzałki	36-70	28	3	E.B. średniowiecze nowożytna
94.	Todzia	35-70	15	1	średniowiecze-xvi w.
95.	Todzia	35-70	16	2	OWR – B_1
96.	Todzia	35-70	17	3	neolit OWR
97.	Wach	34-70	7	6	średniowiecze XVIII-XIX w.
98.	Wach	34-70	8	7	? XVI-XVIII w.
99.	Wach (Ruty)	34-70	10	2	neolit XVI-XVIII w.
100.	Wach (Ruty)	34-70	11	3	mezolit
101.	Wach (Ruty)	34-70	12	4	neolit
102.	Wach	34-70	14	2	neolit
103.	Wach (Tabory)	34-69	9	2	XI-XIII w.
104.	Wach (Tabory)	34-69	10	3	wczesne średniowiecze
105.	Wach (Zabaranie)	34-69	3	3	XI-XIII w. późne średniowiecze - nowożytność

4.7. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Na dzień uchwalenia Studium nie został wyznaczony audyt krajobrazowy oraz nie zostały wyznaczone krajobrazy priorytetowe.

4.8. Uzdrowiska

Na obszarze gminy Kadzidło nie występują i nie przewiduje się lokalizacji uzdrowisk.

4.9. Sytuacja społeczna

4.9.1 Sieć osadnicza oraz liczba ludności

W roku 2020 (stan na 31.12.2021 r.) gminę Kadzidło zamieszkiwało 11307 mieszkańców.

Strukturę sieci osadniczej stanowią wsie. Największym ośrodkiem osadniczym i jednocześnie głównym i najważniejszym ośrodkiem gminnym jest wieś Kadzidło, która liczy 4279 mieszkańców (stan na 31.12.2020 r.). Kadzidło cechuje bardzo wysoka liczba mieszkańców jak na typową polską

wieś. Liczba mieszkańców Kadzidła jest znacznie wyższa niż statystyczna wieś w województwie mazowieckim (226 mieszkańców), czy w Polsce (293 mieszkańcy, stan w dniu 30.06.2021 r.[2]).

Wieś stanowi lokalny ośrodek rynku pracy o szerokiej ofercie usługowej, w tym edukacyjnej. Jest miejscem koncentracji funkcji administracyjnych i gospodarczych.

Tabela 5

Liczba ludności w miejscowościach

L.P.	Miejscowość	Stan na 31.12.2020 r.
1.	Kadzidło	4279
2.	Dylewo	1313
3.	Wach	761
4.	Chudek	677
5.	Gleba	451
6.	Golanka	365
7.	Jazgarka	323
8.	Piasecznia	295
9.	Siarcza Łąka	311
10.	Brzozówka	162
11.	Jeglijowiec	258
12.	Tatary	262
13.	Czarnia	242
14.	Grale	202
15.	Kuczyńskie	194
16.	Kierzek	192
17.	Klimki	182
18.	Krobia	188
19.	Brzozowa	162
20.	Strzałki	163
21.	Todzia	64
22.	Sul	71
23.	Rososz	46
24.	Karaska	7
25.	Podgórze	0
	Razem w gminie	11307

Źródło: GUS BDL i Gminna ewidencja ludności

W roku 2020 wieś Kadzidło liczyła 4279 mieszkańców, co stanowiło 37,8 % ludności gminy (11307 mieszkańców). Drugą miejscowością co do wielkości pod względem liczby mieszkańców jest Dylewo (1313 mieszkańców), trzecią – Wach (761 mieszkańców), czwartą - Chudek (677 mieszkańców). Tabela 5

W obrębie gminy Kadzidło znajdują się 23 sołectwa oraz 2 miejscowości bez statusu sołectwa[3].

Według danych GUS BDL w 2020 roku gęstość zaludnienia w gminie Kadzidło wynosiła 44 osoby/km^2 i była wyższa od średniej wartości dla całego powiatu (42 osoby/km^2).

[2] Źródło danych: GUS „Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym (stan w dniu 30.06.2021)". Dane dotyczące liczby ludności średnio we wsi w województwie mazowieckim i w kraju zostały opublikowane tylko wg stanu na 30.06.2021 r. Brak danych na rok 2020 i inne lata. Należy wywnioskować, że różnica w liczbie ludność stan na 31.12.2020 r. i na 31.12.2020 r. będzie niewielka tj. kilka lub kilkadziesiąt osób, co nie wpłynie na analizę porównawczą, o której mowa powyżej.

[3] dane wg GUS BDL - stan na 2015 r., aktualizacja na podstawi informacji z gminy Kadzidło – stan na 2017 r.

Sołectwa:

Brzozowa, Brzozówka, Chudek, Czarnia, Dylewo Nowe i Dylewo Stare, Gleba, Golanka, Grale, Jazgarka, Jeglijowiec, Kadzidło, Kierzek, Klimki, Krobia, Kuczyńskie, Piasecznia, Rososz, Siarcza Łąka, Sul, Strzałki, Tatary, Todzia, Wach.

Miejscowości bez statusu sołectwa:

Karaska, Podgórze.

4.9.2 Potencjał demograficzny

Potencjał demograficzny jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących rozwój danej gminy. Na potencjał demograficzny ma wpływ m.in.: przyrost naturalny, saldo migracji, struktura wieku i płci mieszkańców gminy. Istotnym czynnikiem jest również dynamika zmian liczby ludności oraz prognoza demograficzna.

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Wartość dodatnia oznacza przewagę urodzeń żywych nad zgonami. Ujemna wartość – odwrotnie – świadczy o przeważającej liczbie zgonów nad urodzeniami żywymi. Ujemny przyrost naturalny może prowadzić do zachwiania struktury demograficznej, która może mieć odzwierciedlenie w problemach społeczno – ekonomicznych.

Tabela 6

Przyrost naturalny

liczba osób	rok														
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
w gminie Kadzidło	8	41	37	29	34	25	22	35	12	-19	37	24	17	-7	-41
w województwie mazowieckim	695	2 300	5 466	5 211	7 367	4 178	2 827	1 140	3 645	2 426	4 719	4 613	1 760	1 909	-10 795

źródło: GUS BDL

Zgodnie z danymi GUS BDL przyrost naturalny w 2020 roku w gminie Kadzidło był ujemny. Analizując sytuację w gminie w latach 2006 – 2020 co roku przyrost naturalny osiągał wartości dodatnie, poza trzema wyjątkami w latach: 2015, 2019 i 2020. Ujemne wartości przyrostu naturalnego w roku 2019 i 2020 w dużej mierze mają związek z wybuchem pandemii Covid-19. Pandemia miała wpływ na ujemne wartości przyrostu naturalnego nie tylko w gminie Kadzidło, ale również w województwie mazowieckim, jak i w całym kraju. Z powodu pandemii znacząco wzrosła liczba zgonów, w stosunku do liczby urodzeń żywych. W województwie mazowieckim od 2006 do 2019 roku przyrost naturalny osiągał dodatnie wartości (od 695 do 7367), natomiast w roku 2020

wartość była skrajnie ujemna i wynosiła -10795. W tym samym roku w kraju wartość przyrostu naturalnego wyniosła -122 046. Tabela 6

Saldo migracji

Saldo migracji wewnętrznych określa przyrost lub ubytek ludności na rzecz gminy Kadzidło.

Po analizie danych dotyczących migracji dostępnych dla gminy Kadzidło, wnioskować można, że migracje dotyczyły głownie osób w wieku produkcyjnym. Ujemne wartości tego wskaźnika mają niekorzystny wpływ na potencjał demograficzny gminy – migracje najczęściej dotyczą ludzi młodych, w tym kobiet, w wieku produkcyjnym, którzy wyróżniają się największą mobilnością.

W analizowanym przedziale czasowym od roku 2006 do roku 2020 saldo migracji osiągało najczęściej wartości ujemne. W 2020 roku saldo migracji dla gminy Kadzidło było ujemne i wynosiło -36 osób. Tabela 8

Tabela 7

migracje wewnętrzne na pobyt stały w gminie Kadzidło

liczba osób	rok														
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowanych ogółem	90	104	109	90	91	75	61	74	78	bd.	87	71	78	94	73
wymeldowanych ogółem	102	111	89	99	86	100	71	99	102	bd.	83	87	134	119	109
saldo	-12	-7	20	-9	5	-25	-10	-25	-24	bd.	4	-16	-56	-25	-36

źródło: GUS BDL

Analizując powyższą Tabelę 7 należy stwierdzić, że przy jednoczesnym ubytku ludności, liczba zameldowań w gminie była w badanych latach stosunkowo duża.

Tabela 8

migracje wewnętrzne na pobyt stały według kierunków w gminie Kadzidło

liczba osób	rok														
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowanych z miast	46	33	33	41	38	33	22	33	28	36	25	20	32	30	35
wymeldowanych do miast	67	53	37	49	43	43	38	46	64	56	58	43	78	61	62
saldo	-21	-20	-4	-8	-5	-10	-16	-13	-36	-20	-33	-23	-46	-31	-27

Źródło: GUS BDL

W gminie Kadzidło więcej osób wymeldowywało się do miast, niż zameldowywało z miast w gminie. W roku 2020 z gminy wymeldowały się 62 osoby, a zameldowało 35 osób z miast. Tabela 8

Tabela 9

migracje wewnętrzne na pobyt stały według kierunków w gminie Kadzidło

liczba osób	rok														
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowanych ze wsi	43	68	73	47	52	41	37	39	49	50	44	43	39	60	31
wymeldowanych na wieś	33	56	52	48	43	51	29	47	33	36	24	43	53	54	46
saldo	10	12	21	-1	9	-10	8	-8	16	14	20	0	-14	6	-15

Źródło: GUS BDL

Zameldowanych w gminie ze wsi i wymeldowanych z gminy do wsi było porównywalnie. W niektórych latach więcej osób się zameldowało ze wsi niż wymeldowało do wsi (np. 2006, 2008, 2016, 2019), w innych latach więcej było wymeldowanych do wsi niż zameldowanych ze wsi (np. (2011, 2013, 2018, 2020). Tabela 9

Analizując powyższe tabele dotyczące migracji wewnętrznych gminy Kadzidło należy wywnioskować, że ludność migrowała zarówno z gminy Kadzidło, jak i do gminy, przy czym więcej było wyprowadzających się z gminy. Głównym kierunkiem migracji z gminy Kadzidło było miasto. Natomiast do gminy najchętniej migrowali mieszkańcy innych wsi.

Struktura wieku i płci

Struktura płci jest określana przez udział procentowy kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie mieszkańców oraz przez współczynnik feminizacji zdefiniowany jako liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Tabela 10

Struktura płci w gminie Kadzidło w latach 2005-2020

Rok	Liczba ludności	kobiety		mężczyźni		Współczynnik feminizacji
		liczba	%	liczba	%	
2005	11033	5376	48,7	5657	51,3	95
2010	11444	5603	48,9	5841	51,1	96
2015	11453	5583	48,7	5852	51,3	95
2020	11307	5518	48,8	5789	51,2	95

Źródło: GUS BDL

W analizowanym okresie w wybranych latach: 2005, 2010, 2015 i 2020 w gminie Kadzidło liczba mężczyzn nieznacznie przewyższała liczbę kobiet. Współczynnik feminizacji w roku 2020 wynosił 95. Sytuacja ta obrazuje problem niedoboru kobiet, jaki występował w gminie Kadzidło. Jest to sytuacja odmienna niż tendencja w Polsce, gdzie liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn. Tabela 10

Tabela 11

Stan ludności w gminie Kadzidło
faktyczne miejsce zamieszkania, stan na 31 XII

liczba osób	rok														
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	11039	11104	11146	11185	11444	11444	11452	11465	11460	11435	11448	11442	11420	11363	11307
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej	2 390	2 333	2 293	2 243	2 250	2 194	2 146	2 090	2 043	1994	1982	1992	1944	1939	1906
w wieku produkcyjnym*	7 087	7 209	7 291	7 391	7 640	7 715	7 773	7 828	7 838	7851	7837	7764	7734	7627	7565
w wieku poprodukcyjnym	1 562	1 562	1 562	1 551	1 554	1 535	1 533	1 547	1 579	1590	1629	1686	1742	1797	1836

*wiek produkcyjny: kobiety 15-59 i mężczyźni 15-64
Źródło: GUS BDL

W strukturze ludności gminy w roku 2020 według wieku (grup ekonomicznych) największą grupę tworzyły osoby w wieku produkcyjnym 7565 stanowiąc 66,9% ogółu ludności gminy. Są to osoby w przedziałach wiekowych 15 – 64 dla mężczyzn i 15 – 59 lata dla kobiet. Od roku 2006

do roku 2015 zwiększał się udział ludności w wieku produkcyjnym. Od roku 2016 do 2020 liczba ludności w wieku produkcyjnym zaczęła maleć. W badanym okresie 2006 – 2020 zmniejszała się liczba osób najmłodszych w wieku przedprodukcyjnym. Udział osób w wieku poprodukcyjnym od roku 2006 do roku 2015 utrzymywał się na podobnym poziomie. Natomiast od roku 2016 do roku 2020 zwiększała się corocznie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Tabela 11

Porównując dane z 2020 r. z danymi z roku 2006, liczba ludności w wieku produkcyjnym wzrosła o 6,7 %. Wzrosła również liczba osób w wieku poprodukcyjnym o 17,5 %. Natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmalała o 21 %. Korzystną zmianą jest przyrost ludności w wieku produkcyjnym, jednak niepokojącym jest zjawisko starzejącego się społeczeństwa – przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym i spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Świadczy to zarówno o ubytku ludności w wieku rozrodczym oraz o zmniejszonej liczbie urodzeń, co wcześniej zobrazował wskaźnik przyrostu naturalnego. Podobne niektóre tendencje obserwujemy dla całego województwa mazowieckiego. Od roku 2006 do roku 2020 wzrosła ogólna liczba ludności w województwie (o 4,8 %), przy czym wzrosła liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (o 27,5 %) i przedprodukcyjnym (o 12,5 %), natomiast liczba ludności w wieku produkcyjnym zmalała (o 4,8 %).

Wskaźnikami obrazującymi procesy demograficzne w gminie są także współczynniki młodości i starości demograficznej społeczeństwa. Pierwszy z nich przedstawia udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W roku 2020 w gminie Kadzidło współczynnik młodości wynosił 17 % i obniżył się od roku 2006 o 5 % (w 2006 – 22 %). Współczynnik starości, obrazujący udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, w roku 2020 wynosił w gminie 16 % i od roku 2006 nieznacznie wzrósł o 2 % (w 2006 r. – 14 %). Oba wskaźniki obrazują zmniejszanie się ludności najmłodszej oraz najstarszej, czyli starzenie się społeczeństwa. Biorąc pod uwagę wartości wskaźników, tempo starzenia się społeczeństwa jest niewielkie. Podobna sytuacja dotyczy województwa mazowieckiego. W województwie współczynnik młodości demograficznej społeczeństwa nieznacznie obniżył się o 1 % (w 2006 r. – 15 %, w 2020 r. – 16 %), a współczynnik starości demograficznej społeczeństwa wzrósł o 5 % (w 2006 r. – 17 %, w 2020 r. – 22 %).

Współczynnik obciążenia demograficznego będącego relacją liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (obejmująca osoby w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) do liczby osób w wieku produkcyjnym dla gminy Kadzidło w 2020 roku wynosił 49 % i spadł w stosunku do roku 2006 o 7 % (w 2006 r. 56 %). Jest to pozytywne zjawisko demograficzne, w przeciwieństwie do ogólnej sytuacji w województwie mazowieckim, gdzie współczynnik obciążenia demograficznego wzrósł o 15 % od roku 2006 (48 %) do wartości 63 % w roku 2020.

Podsumowując i porównując sytuacje demograficzną w gminie Kadzidło na tle województwa mazowieckiego, gmina wypada korzystniej. Procesy starzenia się społeczeństwa w województwie mazowieckim zachodzą w szybszym tempie, niż w gminie Kadzidło. Przede wszystkim pozytywnym

zjawiskiem w gminie Kadzidło jest przyrost ludności w wieku produkcyjnym, przy ogólnej niekorzystnej sytuacji w województwie polegającej na ubytku ludności w wieku produkcyjnym.

Dynamika zmian liczby ludności

Dynamika zmian liczby ludności to przyrost lub ubytek mieszkańców w badanym roku w stosunku do poprzednich lat. Dodatnia dynamika liczby ludności zmian świadczy o przyroście mieszkańców, co wpływa korzystnie na procesy rozwoju gminy, bądź innej jednostki administracyjnej. Ujemna dynamika zmian ilustruje wyludnianie się ludności.

Tabela 12

Liczba ludności i dynamika zmian liczby ludności w gminach powiatu ostrołęckiego

gmina	faktyczne miejsce zamieszkania stan na 31 XII		przyrost/ spadek (2010 – 2020) w %	faktyczne miejsce zamieszkania stan na 31 XII		przyrost/ spadek (2000 – 2020) w %
	2010	2020		2000	2020	
Baranowo	6 883	6 460	93,9	6 835	6 460	94,5
Czarnia	2 773	2 472	89,1	2 683	2 472	92,1
Czerwin	5 213	5 054	96,9	5 447	5 054	92,8
Goworowo	8 747	8 211	93,9	8 895	8 211	92,3
Kadzidło	11 444	11 307	98,8	10 814	11 307	104,6
Lelis	8 817	9 780	110,9	7 986	9 780	122,5
Łyse	8 387	8 340	99,4	7 870	8 340	105,9
Myszyniec - miasto	3 147	3 397	107,9	3 134	3 397	108,4
Myszyniec - obszar wiejski	7 499	6 999	93,3	7 284	6 999	96,1
Olszewo-Borki	10 022	10 789	107,7	8 604	10 789	125,4
Rzekuń	9 639	10 963	113,7	8 626	10 963	127,1
Troszyn	4 939	4 725	95,7	4 933	4 725	95,8
Ostrołęka - miasto	53619	51656	96,3	54 315	51 656	95,1

Źródło: GUS BDL

Na koniec 2020 roku teren gminy Kadzidło zamieszkiwało 11307 osób, co stanowiło 12,8 % ludności powiatu ostrołęckiego. W ciągu ostatnich dziesięciu lat (2010 – 2020) liczba ludności w gminie zmniejszyła się nieznacznie o 1,2 % (11444 mieszkańców w 2010 r., 11307 mieszkańców w2020 r.). Natomiast analizując okres dwudziestoletni (2000 – 2020) liczba ludności zwiększyła się o 4,6 % (10814 osób w 2000 r., 11307 osób w 2020 r.).

Analizując dynamikę zmian liczby ludności w gminach powiatu ostrołęckiego w latach 2010 – 2020 oraz 2000 – 2020 tylko w 3 gminach wiejskich (Lelis, Olszewo-Borki i Rzekuń) oraz w 1 mieście (Myszyniec) występuje przyrost liczby ludności w każdej dekadzie. W 2 gminach (Kadzidło i Łyse) w latach 2010 – 2020 nastąpił nieznaczny ubytek liczby ludności (odpowiednio o: 1,2 % i 0,6 %). Natomiast w tych samych gminach analizując okres dwudziestoletni liczba ludności wzrosła w badanym dwudziestoleciu (odpowiednio o: 4,6 % i 5,9 %). W pozostałych gminach w analizowanych przedziałach czasowych miał miejsce ubytek liczby ludności. Tabela 12

Tabela 13

Liczba ludności w miejscowości Kadzidło oraz w gminie Kadzidło w latach 2000 - 2020

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba ludności we wsi	3763	3763	3763	3884	3948	3994	4032	4093	4150	4210	4230	4240	4243	4254	4260	4265	4294	4286	4303	4286	4279
liczba ludności w gminie	10814	10901	10921	10 967	11 007	11 033	11039	11104	11146	11185	11444	11444	11452	11465	11460	11435	11448	11442	11420	11363	11307

Źródło: Gminna ewidencja ludności.

Jak przedstawia powyższa Tabela 13 liczba ludności wzrastała co roku systematycznie zarówno w gminie, jak i w we wsi Kadzidło. Wyjątkiem był rok 2019 i 2020, kiedy to liczba ludności w niewielkim stopniu zmalała. W roku 2020 liczba mieszkańców wsi Kadzidło wynosiła 4279 osób i była mniejsza niż w roku poprzednim o tylko o 7 osób, zaś w roku 2019 wieś zamieszkiwało 4286 mieszkańców, czyli o 17 osób mniej niż w roku poprzednim. Natomiast w 2020 r. gminę zamieszkiwało 11 307 i było to o 56 osób mniej niż w roku poprzednim. W roku 2019 gmina liczyła 11363 ludności, co stanowiło o 57 mniej niż w roku 2018. Te niewielkie ubytki ludności związane są z sytuacją nie tylko na poziomie lokalnym, ale i krajowym, spowodowaną m.in. wybuchem pandemii Covid-19.

Największą liczbę ludności w gminie zanotowano w roku 2013 (11465 mieszkańców). Miejscowość Kadzidło najwięcej mieszkańców liczyła w 2018 (4303 osób). Najmniejsze liczby mieszkańców zanotowano w 2000 r. zarówno w gminie, jak i we wsi – odpowiednio 10814 i 3763 osób. Identyczna liczba mieszkańców jak w roku 2000 była w gminie w roku 2001 i 2002. Tabela 13

W celu zbadania zmian w liczbie ludności w gminie Kadzidło, przeanalizowano dynamikę zmian w poszczególnych dziesięcioleciach w okresie 2000 – 2020 r. w gminie Kadzidło, a następnie wyliczono średnią w poszczególnych dekadach.

Tabela 14		
Dynamika zmian liczby ludności w okresie dziesięcioletnim w gminie Kadzidło		
rok	**liczba ludności**	**dynamika zmian w %**
2000	10814	105,8
2010	11444	
2001	10901	105,0
2011	11444	
2002	10921	104,9
2012	11452	
2003	10967	104,5
2013	11465	
2004	11007	104,1
2014	11460	
2005	11033	103,6
2015	11435	
2006	11039	103,7
2016	11448	
2007	11104	103,0
2017	11442	
2008	11146	102,5
2018	11420	
2009	11185	101,6
2019	11363	
2010	11444	98,8
2020	11307	
Średnia dynamiki zmian w %		103,4
Źródło: GUS BDL.		

W badanym okresie tj. w każdym badanym dziesięcioleciu, dynamika zmian była zawsze dodatnia, poza jednym przypadkiem w latach 2010/2020 (98,8 %, tj. mieszkańców ubyło o 1,2 %). W roku 2020 liczba ludności w gminie wyjątkowo zmniejszyła się, porównując do ubiegłych lat oraz do roku 2010. Było to spowodowane głównie wybuchem pandemii Covid 19 i związanej z tym ujemnym przyrostem naturalnym, a także licznymi migracjami poza gminę.

Największą przyrost liczby ludności odnotowano w pierwszej i drugiej badanej dekadzie (2000/2010 ora 2001/2011 – odpowiednio: 105,8 % i 105,0 %). Najniższy przyrost miał miejsce w latach 2009/2019 i wynosił 101,6 %. Średnia dynamiki zmian liczby ludności w badanym przedziale czasowym wyniosła 103,4 %, co oznacza, że w gminie Kadzidło w analizowanym okresie dziesięcioletnim liczba ludności zwiększała się średnio o 3,4 %.

Poniższa Tabela 15 zawiera informacje dotyczące dynamiki zmian liczby ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Kadzidło w roku 2020 względem roku 2010.

Tabela 15			
Liczba ludności i dynamika zmian liczby ludności w miejscowościach gminy w latach 2010 - 2020			
Miejscowość	**Stan na 31.12.2010 r.**	**Stan na 31.12.2020 r.**	**Saldo zmian (rok 2010=100%)**
Brzozowa	172	162	94,2
Brzozówka	294	300	102,0
Chudek	657	677	103,0
Czarnia	273	242	88,6
Dylewo	1330	1313	98,7
Gleba	438	451	103,0
Golanka	367	365	99,5
Grale	226	202	89,4
Jazgarka	322	323	100,3
Jeglijowiec	281	258	91,8
Kadzidło	4230	4279	101,2
Karaska	15	7	46,7
Kierzek	218	192	88,1
Klimki	210	182	86,7
Krobia	204	188	92,2
Kuczyńskie	175	194	110,9
Piasecznia	313	295	94,2
Podgórze	1	0	0,0
Rososz	48	46	95,8
Siarcza Łąka	311	311	100,0
Strzałki	161	163	101,2
Sul	75	71	94,7
Tatary	288	262	91,0
Todzia	96	64	66,7
Wach	770	761	98,8
Gmina Kadzidło	11475	11307	98,5
Źródło: Gminna ewidencja ludności			

Dynamika zmian ludności w latach 2010-2020 dla całej gminy jest dodatnia, jednak wewnętrznie pomiędzy miejscowościami występuje duże zróżnicowanie. Największy przyrost ludności nastąpił we wsi Kuczyńskie. Dynamicznie rozwijała się wieś Kadzidło oraz tereny w jej bliskim sąsiedztwie, dobrze z nią skomunikowane. Przyrost liczby ludności zanotowano w miejscowościach: Kuczyńskie (o 10,9 %), Chudek (3,0 %), Gleba (o 3,0 %), Brzozówka (o 2,0 %), Kadzidło (1,2 %), Strzałki (o1,2 %), Jazgarka (0,3 %). W miejscowości Siarcza Łąka nie zanotowano ani przyrostu, ani spadku liczny ludności. W pozostałych wsiach dynamika zmian liczby ludności była ujemna. Tabela 15

Z uwagi na duży potencjał rozwojowy miejscowości Kadzidło, zbadano zmiany w liczbie ludności w miejscowości Kadzidło w okresie 2000 – 2020 r. Tabela 16

Tabela 16		
Dynamika zmian liczby ludności w okresie dziesięcioletnim w miejscowości Kadzidło		
rok	**liczba ludności**	**dynamika zmian w %**
2000	3763	112,4
2010	4230	
2001	3763	112,7
2011	4240	
2002	3763	112,8
2012	4243	
2003	3884	109,5
2013	4254	
2004	3948	107,9
2014	4260	
2005	3994	106,8
2015	4265	
2006	4032	106,5
2016	4294	
2007	4093	104,7
2017	4286	
2008	4150	103,7
2018	4303	
2009	4210	101,8
2019	4286	
2010	4230	101,2
2020	4279	
Średnia dynamiki zmian w %		107,3
Źródło: GUS BDL.		

Z uwagi na duży potencjał rozwojowy miejscowości Kadzidło, zbadano zmiany w liczbie ludności w miejscowości Kadzidło w okresie 2000 – 2020 r. Przeanalizowano dynamikę zmian w poszczególnych dziesięcioleciach we wsi, a następnie wyliczono średnią. Jak wynika z przeprowadzonych badań, na przestrzeni analizowanego okresu dynamika zmian liczby ludności była zawsze dodatnia i większa niż w całej gminie (we wsi przyrost średnio o 7,3 %, w gminie o 3,4 %). Oznacza to, że w miejscowości Kadzidło liczba ludności systematycznie wzrastała, przy czym wieś cechowała większa dynamika zmian niż w całej gminie. Tabela 16

Prognoza demograficzna

Główny Urząd Statystyczny opracował prognozy demograficzne: prognoza ludności gmin na lata 2017-2030, prognozy ludności Polski na lata 2014-2050 oraz prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050. Wymienione prognozy były tworzone w latach 2013-2014, opublikowane w 2014 r. Podstawę obliczeń stanowiły stany ludności według płci, wieku i powiatów w dniu 31.12.2013 r. Dotychczas najmniejszą jednostką statystyczną, dla której wykonywano prognozy demograficzne był powiat. Wyjątkowo w ramach eksperymentalnych sporządzono prognozę demograficzną dla gmin od roku do roku 2030.

Prognoza demograficzna zawiera założenia i analizę przewidywanych trendów zmian w przebiegu procesów demograficznych (płodności i umieralności), kierunków i rozmiarów ruchów migracyjnych definitywnych oraz wyniki prognozy ludności do 2050 r. sporządzonej na podstawie przyjętych wariantów założeń. Poniżej Tabela 17 zawierająca prognozę ludności dla wsi i miast powiatu ostrołęckiego w roku 2030, 2040 i 2050. W tabeli nie brano pod uwagę prognozy na rok 2020, ale przyjęto dane według faktycznej liczby ludności.

Tabela 17

Powiat ostrołęcki

Liczba ludności			**Prognoza demograficzna**								
w 2020 r.			**na rok 2030**			**na rok 2040**			**na rok 2050**		
ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
88497	3397	85100	89871	4232	85639	89511	4759	84752	87747	5339	82408

Źródło: GUS BDL

W roku 2020 powiat ostrołęcki zamieszkiwało 88497 osób, z czego 3,8 % w miastach (3387 osób). Według prognozy demograficznej liczba ludności w powiecie ostrołęckim do roku 2050 (87747 osób) zmniejszy się o 0,8 % (o 750 osób), przy czym nastąpi znaczący przyrost liczby ludności w miastach tj. aż o 57,1 %. Od roku 2020 do roku 2050 miasta powiatu ostrołęckiego powiększą się o 1942 osoby. Natomiast na obszarach wiejskich powiatu ubędzie około 3,2 % ludności, tj. 2692 osoby. Tabela 17

Pomimo prognozowanej zmniejszającej się liczby ludności w powiecie ostrołęckim (Tabela 17), wzięto pod uwagę dynamikę zmian w poszczególnych w gminach powiatu ostrołęckiego w latach 2000/2020 (Tabela 12). Z uwagi na dodatni przyrost liczby ludności w gminie Kadzidło w latach 2000 – 2020 (o 4,6 %) oraz w związku z brakiem prognozy demograficznej dla gmin do roku 2050, oszacowano liczbę ludności prognozowaną dla gminy Kadzidło w perspektywie 30 lat, czyli do roku 2050. Z uwagi na prężnie rozwijającą się miejscowość Kadzidło oraz ze względu na jej duży potencjał demograficzny i ekonomiczny, sporządzono również prognozę ludności dla wsi od roku 2020 do roku 2050.

Tabela 18

Prognoza demograficzna

	2020	**2030**	**2040**	**2050**	**średnia dynamika zmian w każdej dekadzie w %**	**wzrost (o l. osób) 2010-2050**
Kadzidło wieś	4539	4870	5225	5606	107,3	1067
Kadzidło gmina	11307	11691	12088	12499	103,4	1192

Źródło: opracowanie własne przy uwzględnieniu danych GUS BDL oraz Gminnej ewidencji ludności

Mając na uwadze prognozę demograficzną dla powiatu ostrołęckiego oraz tendencje przyrostowe ludności w gminie Kadzidło i w miejscowości Kadzidło, przyjęto do prognozy

demograficznej dla gminy Kadzidło i dla miejscowości Kadzidło dane z Tabeli 14 i 16, czyli średnią dynamikę zmian liczby ludności w każdym dziesięcioleciu (dla gminy 107,3 %, dla miejscowości Kadzidło 103,4 %). Według szacunków w roku 2050 gminę Kadzidło będzie zamieszkiwało 12,5 tys. osób, a wieś Kadzidło blisko 5,6 tys. osób. Liczba ludności na przestrzeni prognozowanych 30 lat od roku 2020 wzrośnie w gminie o 10,5 %, natomiast w samej wsi Kadzidło zwiększy się aż o 23,5 %. Liczba mieszkańców gminy w roku 2050 w stosunku do roku 2020 wzrośnie o 1192 osób, z czego we wsi Kadzidło zwiększy się o 1067 osób. Z powyższego wynika, że sytuacja demograficzna poprawi się głównie w miejscowości gminnej. Biorąc pod uwagę obszar gminy bez wsi Kadzidło, w roku 2050 przybędzie w gminie 125 osób, a w samej wsi Kadzidło 1067. Tabela 18

4.9.3 Rodzaj funkcji i sposób zagospodarowania miejscowości

Na potrzeby niniejszego opracowania została przeprowadzona inwentaryzacja w terenie, mająca na celu określenie rodzaju użytkowania (funkcji) i sposobu zagospodarowania terenu w miejscowościach w gminie Kadzidło. Tabela 19

Tabela 19

miejscowość	Dominujące użytkowanie i zagospodarowanie terenów w miejscowości (stan na 2021 r.)
Brzozowa	RM
Brzozówka	RM, MN
Chudek	MN, RM, UH (2 sklepy), OU, U (stomatolog, tapicer, przewozy autokarowe, usługi budowlane), UR, P
Czarnia	RM, MN, UH (1 sklep), UO (świetlica), UK, UR
Dylewo	MN, RM, UH (3 sklepy), UO (szkoła i przedszkole), UK, UR, U (lecznica dla zwierząt), P (produkcja mebli), IW - ujęcie wody ze stacją uzdatniania wody, P (zakład rozbioru mięsa JBB), U (skup runa leśnego, 2 mechaniki pojazdowe, sprzedaż pokryć dachowych)
Gleba	RM, MN, UO, UH (1 sklep), UR, P (nieczynny zakład kamieniarski) miejscowość rozproszona wzdłuż drogi - „rozciągnięta”
Golanka	RM, niewiele MN, UH (2 sklepy), U –świetlica wiejska
Grale	RM, UH (2 sklepy)
Jazgarka	RM, MN, UO, UH (1 sklep)
Jeglijowiec	RM, MN, P (tartak)
Kadzidło	MN, RM, UH, UO, UA, UK, U, US, UR, P
Karaska	RM (3 gospodarstwa)
Kierzek	RM, MN, UH (1 sklep), U – świetlica wiejska, U – zakład ślusarsko – spawalniczy miejscowość rozproszona wzdłuż drogi - „rozciągnięta”, zabudowa tylko po jednej stronie drogi
Klimki	RM, U – świetlica wiejska
Krobia	RM, MN, UR, U – świetlica wiejska
Kuczyńskie	RM, MN, UR, U- sprzedaż bram
Piasecznia	RM, MN, UH (1 sklep), UR, U – świetlica wiejska, UO (świetlicaa), P (zakład torfowy)
Podgórze	RM
Rososz	RM, MN
Siarcza Łąka	RM, MN, UH (1 sklep), OU (świetlica)
Strzałki	RM, MN, UR, U – nauka jazdy, U – świetlica wiejska
Sul	RM, MN, UH (1 sklep)
Tatary	RM, MN, U, U-świetlica wiejska
Todzia	RM, MN, UH (1 sklep)
Wach	RM, MN, MW, OU (szkoła), UR, UK, cmentarz przy kościele,
Źródło: opracowanie własne.	

objaśnienia do tabeli: MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, RM – zabudowa zagrodowa, U – usługi, UH – usługi handlu, UR – straż pożarna, UO – usługi oświaty – szkoła, UK – usługi kultu religijnego - kościół, UA – usługi administracji, P – przemysł, produkcja, składy - magazyny

W miejscowościach gminy Kadzidło dominuje głównie zabudowa zagrodowa oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca. Zabudowie zagrodowej towarzyszą tereny rolne związane z prowadzeniem gospodarki rolnej. Ww. funkcje i zagospodarowanie terenów jest uzupełniane przez m.in.: usługi – głównie drobny handel (sklepy spożywcze), usługi kultu religijnego (kościół), usługi oświaty (szkoła) oraz drobną produkcję i przemysł, składy i magazyny.

Wieś Kadzidło wyróżnia się spośród wszystkich miejscowości w gminie, nie tylko ze względu na funkcję administracyjną, jaką pełni. Swoim charakterem zabudowy (dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna nad zabudową zagrodową – typową dla obszarów wiejskich) i licznymi siedzibami podmiotów gospodarczych, w tym intensywnym nasyceniem usługami i produkcją, składami i magazynami, przypomina małe miasteczko.

4.9.4 Warunki życia ludności

Infrastruktura społeczna

Stan wyposażenia gminy w infrastrukturę społeczną gminy wpływa na jakość życia jej mieszkańców. Zapewnienie dostępu do podstawowych elementów infrastruktury społecznej jest zadaniem własnym gminy. W skład infrastruktury społecznej wchodzą instytucje: oświaty, służby zdrowia, kultury, życia społecznego, sportu, opieki socjalnej.

Wychowanie przedszkolne i szkolne

Według danych GUS BDL w roku 2017 było w gminie 355 dzieci w wieku do 3 lat, z czego tylko 19 dzieci było objętych opieką w żłobkach.

W 2020 roku w gminie funkcjonowało 10 przedszkoli, oddziałów przy szkołach podstawowych, zespołów wychowania przedszkolnego oraz punktów przedszkolnych, do których uczęszczało 468 dzieci. W stosunku do 2006 roku liczba dzieci uczęszczających do przedszkola zwiększyła się o 70%. Spośród wszystkich placówek przedszkolnych, 4 były prowadzone przez jednostki samorządu gminnego.

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat zwiększył się dostęp do wychowania przedszkolnego. W 2006 roku wskaźnik liczby dzieci w wieku 3-6 przypadających na jedno miejsce w przedszkolu wynosił 5,0 wobec 1,4 osoby w 2018 roku. Wynika to zarówno ze zwiększającej się liczby miejsc w placówkach przedszkolnych, jak również z malejącej liczby dzieci. W gminie w 2006 roku było 552 dzieci w wieku 3-6 lat, natomiast w 2018 roku było 474 dzieci w wieku 3-6 lat. Tabela 20

Tabela 20															
Wychowanie przedszkolne w gminie Kadzidło															
wychowanie przedszkolne	**rok**														
	2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
przedszkola samorządowe*	11	10	9	11	9	14	10	15	15	11	11	11	11	10	10
przedszkola **	2	2	2	2	2	2	2	3	3	4	4	4	4	4	4
miejsca w przedszkolach samorządowych	110	118	131	152	137	228	153	288	299	344	493	328	334	bd.	bd.
dzieci w wieku 3-6 lat	552	528	519	510	530	543	552	604	522	563	552	510	474	476	468
dzieci objęte edukacją przedszkolną	236	209	172	299	218	275	324	410	410	382	423	409	416	420	402

Źródło: GUS BDL
bd. – brak danych
* – przedszkola, przedszkola specjalne, oddziały przy szkołach podstawowych, a od roku 2008 zespoły wychowania przedszkolnego oraz punkty przedszkolne
** - przedszkola prowadzone przez jednostki samorządu gminnego

W 2019 roku na terenie gminy Kadzidło funkcjonowało 8 szkół podstawowych, w których uczyło się 978 dzieci. W porównaniu do 2006 roku liczba szkół zmniejszyła się o 2, a liczba uczęszczających dzieci zmalała o 11% (w 2006 roku funkcjonowało 10 szkół, w których uczyło się 1100 dzieci). Współczynniki skolaryzacji obniżyły się. Podobną sytuację obserwuje się w całym powiecie ostrołęckim. Tabela 21

W gminie w 2015 roku funkcjonowało 5 gimnazjów do których uczęszczało 421 uczniów. W 2017 roku została wprowadzona reforma szkolnictwa wprowadzając 8-letnia szkołę podstawową oraz 4-letnie licea i 5-letnie szkoły branżowe.

Tabela 21															
Szkolnictwo – szkoły podstawowe															
wychowanie przedszkolne	**rok**														
	2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Szkoły podstawowe	10	10	10	10	10	9	9	8	8	8	8	9	9	8	bd.
oddziały	67	64	64	64	63	57	55	39	45	44	43	49	56	57	bd.
uczniowie	1106	1054	1001	932	906	868	822	787	839	890	807	957	1084	1091	bd.

Źródło: GUS BDL
bd. – brak danych

W zakresie nauczania w szkołach średnich w Kadzidle funkcjonuje Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum.

Wykaz szkół w gminie Kadzidło (źródło: www.kadzidlo.pl; stan na rok 2019)

- Zespół Szkół im. Ks. Jana Twardowskiego w Chudku,
- Zespół Placówek Oświatowych im. Papieża Jana Pawła II w Dylewie,
- Zespół Placówek Oświatowych im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kadzidle,
- Zespół Szkół im. Księdza Jerzego Popiełuszki w Wachu,
- Zespół Szkół w Jazgarce (stowarzyszenie).

Opieka medyczna i socjalna

W 2020 roku na terenie gminy funkcjonowało 7 przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, w ramach której działali lekarze medycyny rodzinnej i pielęgniarki środowiskowo-rodzinne. Ponadto, na terenie gminy funkcjonują gabinety stomatologiczne, poradnia rehabilitacyjna wraz z pracownią fizjoterapii. Wszystkie przychodnie stanowiły zakłady niepubliczne.
W ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej w gminie Kadzidło w roku 2020 udzielono 38578 porad lekarskich (w 2010 r. 45925, a w 2005 r. 45167).

W razie nagłego zachorowania mieszkańcy gminy Kadzidło korzystają z usług Pogotowia Ratunkowego w Ostrołęce. W sytuacjach koniecznych hospitalizacji mieszkańcy kierowani są do szpitala w Ostrołęce lub do szpitali w Warszawie.

Na terenie gminy w 2020 roku funkcjonowały 4 apteki, to było o dwie więcej niż w 2010 roku. Tym samym liczba mieszkańców przypadających na jedną aptekę zmniejszyła się z 5722 osób w 2010 roku do 2827 osób w roku 2020.

Tabela 22
Ochrona zdrowia i opieka społeczna w gminie Kadzidło

opieka społeczna	rok										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	515	487	488	473	428	405	369	254	203	175	181
osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	2 029	1 913	1 851	1 780	1 585	1498	1333	835	605	502	487

Źródło: GUS BDL

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieści się w Kadzidle. W 2020 ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 487 osób (181 gospodarstw domowych), co stanowiło 4,3 % ogółu ludności gminy. Pozytywnym zjawiskiem jest zmieszanie się liczby osób korzystających ze świadczeń socjalnych – w 2010 roku osoby korzystające ze świadczeń stanowiły 19 % ogółu ludności gminy. W roku 2020 korzystało z opieki społecznej o 1542 osoby mniej niż w roku 2010. Tabela 22

4.9.5 Infrastruktura społeczno – kulturowa

Kadzidło jest jednym z najbardziej znanych ośrodków sztuki kurpiowskiej zachowanej w zdobnictwie, wycinankarstwie, hafciarstwie, koronkarstwie, budownictwie, strojach i obróbce bursztynu. Na terenie gminy działa Centrum Kultury Kurpiowskiej im. Ks. Mieczysława Mieszki w Kadzidle. Instytucja propaguje tradycje kurpiowskie oraz organizuje szereg imprez kulturalnych na terenie gminy. We wsi Kadzidło jest czynne muzeum – Skansen kurpiowski.

Tabela 23															
Biblioteki - wskaźniki															
biblioteki - wskaźniki	rok														
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w gminie Kadzidło	2 760	2 776	2 787	2 796	2 861	2 861	2 863	2 866	2 865	2 859	2862	2861	2855	2841	2827
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w województwie mazowieckim	4 188	4 335	4 557	4 613	4 694	4 728	4 846	4 887	4 850	4 976	5001	5018	5093	5160	5231
księgozbiór bibliotek na 1000 mieszkańców w gminie Kadzidło	3 425	3 406	3 497	3 499	3 427	3 429	3 427	3 378	3 383	3 344	3381	3418	3479	3590	3362
księgozbiór bibliotek na 1000 mieszkańców w województwie mazowieckim	3 240	3 241	3 262	3 290	3 271	3 276	3 268	3 294	3 291	3 308	3304	3295	3275	3275	3227
Źródło: GUS BDL															

Według danych GUS BDL w roku 2020 zorganizowano tylko 10 imprez kulturalnych, w tym wystawy, festiwale, koncerty, prelekcje, spotkania i wykłady, warsztaty, imprezy sportowo – rekreacyjne i turystyczne ora imprezy interdyscyplinarne. W roku 2019 zorganizowano 119 imprez kulturalnych, w roku 2018 – 103, zaś w roku 2017 aż 152 imprezy. Wyjątkowo mała liczba imprez kulturalnych w roku 2020 spowodowana była pandemią koronawirusa i związanymi z nią ograniczeniami sanitarnymi.

W roku 2020 działało w gminie 5 grup artystycznych, zrzeszających 120 członków artystycznych.

W Kadzidle działa Gminna Biblioteka Publiczna im. W. Woźniaka, która od 2007 roku funkcjonuje jako samodzielna instytucja kultury. W ramach biblioteki działają filie w Chudku, Dylewie i Wachu. W całym analizowanym okresie (2006-2020) wskaźnik liczby ludności w przeliczeniu na jedną bibliotekę osiągał zbliżoną wartość i w 2020 roku wynosił 2827. Sytuacja w gminie była dużo lepsza niż dla całego województwa, gdzie na 1 bibliotekę przypadało średnio 5231 osób. Księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy w roku 2020 obejmował 3362 woluminy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Tabela 23

Świetlice wiejskie na terenie gminy są zlokalizowane w miejscowościach: Golanka, Kierzek, Klimki, Piasecznia, Strzałki, i Tatary oraz Grale, Kuczyńskie, Wach, Siarcza Łąka, Czarnia, Chudek, Dylewo i Krobia.

Na terenie gminy są zlokalizowane 4 kościoły we wsiach: Kadzidło, Dylewo, Wach i Czarnia oraz kaplica w Glebie.

4.9.6 Mieszkalnictwo i ruch budowlany

Warunki mieszkaniowe określane są m.in. przez przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania w m^2 w gminie, powierzchnię użytkową 1 mieszkania w m^2 przypadającą na 1 mieszkańca gminy oraz liczbę mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy.

O warunkach mieszkaniowych stanowi również stopień wyposażenia mieszkań w infrastrukturę techniczną i elementy takie jak: wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, ogrzewanie c.o., gaz.

Tabela 24

Warunki mieszkaniowe

przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m2	rok														
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
w gminie Kadzidło	96,4	96,9	97,5	97,9	101,5	101,7	102,3	102,8	103,1	103,5	103,8	104,2	104,6	105,0	105,3
w województwie mazowieckim	67,5	67,9	68,4	68,9	70,6	70,9	71,2	71,5	71,7	71,9	72,0	72,2	72,3	72,4	72,6
na 1 osobę w gminie Kadzidło	23,8	24,0	24,3	24,6	23,9	24,2	24,5	24,9	25,1	25,5	25,8	26,2	26,5	27,0	27,4
na 1 osobę w województwie mazowieckim	24,8	25,2	25,8	26,4	27,6	28,0	28,4	28,8	29,1	29,5	29,9	30,3	30,8	31,3	32,0

Źródło: GUS BDL

Od badanego roku 2006 do roku 2020 widoczna jest tendencja zwiększającej się średniej powierzchni mieszkania oraz powierzchni mieszkania przypadającej na 1 osobę - zarówno w gminie Kadzidło, jak i w województwie mazowieckim. W gminie Kadzidło średnia powierzchnia 1 mieszkania wzrosła w badanym okresie o 8,9 m^2 i w roku 2020 wynosiła 105,3 m^2. Natomiast średnia powierzchnia 1 mieszkania na 1 osobę wzrosła w gminie w analizowanym okresie o 3,6 m^2 i w 2020 r. wynosiła 27,4 m^2. W latach 2006 – 2020 przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie była znacznie większa niż średnio w województwie mazowieckim. W roku 2020 w gminie powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 105,3 m^2, natomiast w województwie mazowieckim 72,6 m^2. Tabela 24

Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w badanym okresie od 2006 do 2020 r. w gminie Kadzidło była mniejsza niż w województwie mazowieckim. W roku 2020 w gminie przypadało na 1 osobę 4,6 m^2 mniej powierzchni użytkowej mieszkania niż średnio w województwie mazowieckim. Tabela 24

Tabela 25															
Warunki mieszkaniowe															
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	**rok**														
	2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
w gminie Kadzidło	246,4	247,3	249,6	250,9	235,8	237,7	239,5	242,2	243,6	246,1	248,7	250,9	253,2	256,9	259,8
średnio w województwie mazowieckim	367,4	371,4	377,3	383,1	391,7	394,6	398,5	402,3	406,2	410,1	415,2	420,4	426,2	432,3	440,2
Źródło: GUS BDL															

Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, sytuacja w gminie jest mniej korzystna niż średnio w województwie mazowieckim. W roku 2020 w województwie mazowieckim przypadało 440,2 mieszkania na 1000 mieszkańców, natomiast w gminie Kadzidło tylko 259,8 mieszkań na 1000 mieszkańców. Tabela 25

Pomimo wyraźnego wzrostu liczby mieszkań w zasobach gminy, nadal obserwuje się znaczny niedobór mieszkań, porównując do średniej w województwie mazowieckim.

Tabela 26														
Zasoby i warunki mieszkaniowe w gminie Kadzidło														
liczba mieszkań	**rok**													
	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
ogółem	2 746	2 782	2 806	2 699	2 720	2 743	2 777	2 792	2814	2847	2871	2891	2919	2938
wyposażonych w wodociąg	2 286	2 322	2 346	2 391	2 412	2 435	2 469	2 484	2506	2539	2566	2586	2615	2635
% ogółu mieszkań	83,2	83,5	83,6	88,6	88,7	88,8	88,9	89,0	89,1	89,2	89,4	89,5	89,6	89,7
wyposażonych w ustęp spłukiwany	2 033	2 069	2 093	2 313	2 334	2 359	2 393	2 408	2430	2463	2490	2511	2541	2561
% ogółu mieszkań	74,0	74,4	74,6	85,7	85,8	86,0	86,2	86,2	86,4	86,5	86,7	86,9	87,1	87,2
wyposażonych w łazienkę	2 057	2 093	2 117	2 232	2 253	2 278	2 312	2 327	2349	2382	2409	2432	2462	2482
% ogółu mieszkań	74,9	75,2	75,4	82,7	82,8	83,0	83,3	83,3	83,5	83,7	83,9	84,1	84,3	84,5
wyposażonych w centralne ogrzewanie	1 651	1 686	1 710	1 806	1 827	1 851	1 885	1 901	1923	1956	1983	2005	2035	2056
% ogółu mieszkań	60,1	60,6	60,9	66,9	67,2	67,5	67,9	68,1	68,3	68,7	69,1	69,4	69,7	70,0
wyposażonych w gaz sieciowy	262	263	264	180	180	180	183	182	185	189	197	216	274	321
% ogółu mieszkań	9,5	9,5	9,4	6,7	6,6	6,6	6,6	6,5	6,6	6,6	6,9	7,5	9,4	10,9
Źródło: GUS BDL														

Warunki mieszkaniowe pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną są dobre. W 2020 r. było 89,7 % mieszkań wyposażonych w infrastrukturę wodociągową, 84,5 % posiadało łazienkę, 87,2 % posiadało ustęp spłukiwany, a 70,0 % centralne ogrzewanie. W gaz sieciowy wyposażonych było 10,9 % mieszkań. W ciągu badanych lat (2007 – 2020) sukcesywnie poprawia się stan wyposażenia mieszkań w infrastrukturę techniczną.

Z roku na rok wzrasta w gminie liczba mieszkań. W roku 2020 było w gminie 2938 mieszkań, czyli o 7 % więcej (o 192 mieszkania więcej) niż w roku 2007. Tabela 26

Według danych GUS BDL w 2020 roku w gminie Kadzidło było 2843 budynków mieszkalnych. Zasoby mieszkaniowe na koniec 2020 roku wynosiły 2938 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 309 408 m^2. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wynosiła 105,3m^2 (w województwie mazowieckim średnio 72,6 m^2). Na jedno mieszkanie przypadało średnio 3,85 osób (w województwie mazowieckim średnio 2,27 osób). Na jedno mieszkanie przypadało 4,75 izby (w województwie mazowieckim średnio 3,61 izby). Pod względem powierzchni mieszkań oraz liczby izb w jednym mieszkaniu, warunki mieszkaniowe w gminie Kadzidło wypadają lepiej niż średnio w województwie mazowieckim. Natomiast sytuacja jest korzystniejsza średnio w województwie pod względem liczny osób przypadających na jedno mieszkanie. Jednak należy podkreślić, że sytuacja mieszkaniowa w gminie Kadzidło ulega systematycznej poprawie.

Ruch budowlany określa się przez liczbę wydanych pozwoleń na budowę oraz przez liczbę oddanych do użytkowania mieszkań.

Najmniejszą jednostką statystyczną, dla której są opracowywane dane wg GUS dotyczące pozwoleń na budowę jest powiat.

Tabela 27

Pozwolenia na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych (jednomieszkaniowych)

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
powiat ostrołęcki	273	294	458	566	520	560	489	424	354	281	335	361	353	423	433	550

Źródło: GUS BDL

Liczba wydanych pozwoleń na budowę w roku 2020 w powiecie ostrołęckim wynosiła 550 i była większa dwukrotnie większa niż w 2005 r. (o 277 pozwolenia). Najwięcej pozwoleń w powiecie wydano w roku 2008 tj. 566. Było to ponad 2 razy więcej niż 3 lata wcześniej, czyli w roku 2005. Z przeprowadzonej analizy wynika, że ruch budowlany w powiecie ostrołęckim, poza kilkoma wahaniami, systematycznie wzrasta. Tabela 27

Tabela 28

Budownictwo w gminie Kadzidło

budownictwo	**rok**												
	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
mieszkania oddane do użytkowania w gminie	38	27	26	27	31	45	24	25	36	32	30	33	28
mieszkania oddane do użytkowania we wsi Kadzidło	23	13	12	13	12	21	9	6	13	12	10	13	10

Źródło: GUS BDL

W badanym okresie 2008 – 2020 liczba mieszkań oddanych do użytkowania osiągała różne wartości, zanotowano wzrost, jak i spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie w roku 2013 – 45 mieszkań, natomiast najmniej w roku 2014 – 24 mieszkania.

W 2020 roku oddano do użytkowania w gminie 28 mieszkań, z czego 10 zlokalizowanych było we wsi Kadzidło. W roku 2020 w gminie oddano o 10 mieszkań mniej niż w roku 2008 (38 mieszkań). W latach 2016-2019 liczba mieszkań oddanych do użytkowania w gminie wynosiła ponad 30 mieszkań. Wyjątek stanowił rok 2020, w którym to ruch budowlany, jak i inne gałęzie gospodarki zostały zahamowane przez pandemię koronawirusa. Tabela 28

Warunki mieszkaniowe w gminie Kadzidło są dobre i sukcesywnie się polepszają. Zwiększa się intensywność ruchu budowlanego oraz zasobów mieszkaniowych w gminie.

4.10. Sfera gospodarcza

4.10.1 Rynek pracy

Podmioty gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych wg rejestru REGON oraz ich dynamika zmian charakteryzuje sytuację gospodarczą gminy.

Zgodnie z danymi GUS BDL według wielkości podmiotów dominowały podmioty małe zatrudniające do 9 osób (836 z 855 wszystkich podmiotów gospodarczych). Na terenie gminy nie ma znaczących zakładów przemysłowych zatrudniających powyżej 250 osób.

Tabela 29

Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w gminie Kadzidło

podmioty gospodarcze	rok											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	594	628	647	677	715	744	763	789	824	859	877	855
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	54	51	49	38	42	30	30	30	31	31	31	33
Sekcja B – F – Przemysł i budownictwo	197	216	228	242	245	257	270	282	318	337	344	309
Sekcja G – T - Usługi	343	361	370	397	428	457	463	477	475	491	502	513

Źródło: GUS BDL

W badanym okresie 2009 – 2020 liczba podmiotów gospodarczych zwiększała się regularnie zarówno w gminie Kadzidło, jak i we wsi Kadzidło. W 2020 roku na terenie gminy Kadzidło funkcjonowało 855 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, o 44% więcej niż w roku 2009. W miejscowości Kadziło w 2020 r. funkcjonowało 456 podmiotów gospodarczych, o 40% więcej niż w roku 2009. Tabela 29 i 30

Tabela 30 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w miejscowości Kadzidło												
podmioty gospodarcze	**rok**											
	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
ogółem	326	356	358	374	391	397	413	428	449	461	471	456
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11	11	12	8	7	4	5	5	5	6	6	7
Sekcja B – F – Przemysł i budownictwo	116	135	130	134	132	131	141	145	160	162	168	146
Sekcja G – T - Usługi	199	210	216	232	252	262	267	278	284	293	297	303
Źródło: GUS BDL												

Podmioty gospodarcze we wsi Kadzidło w badanym okresie 2009 – 2020 stanowiły ponad połowę podmiotów w gminie – w roku 2020 – 53 % (456 podmiotów).

Pod względem rodzaju prowadzonej działalności dominowały podmioty gospodarcze z sekcji usługowej, zarówno w miejscowości Kadzidło, jak i w całej gminie. Najmniejszą liczbę podmiotów stanowiła sekcja rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa – zaledwie około kilku % wszystkich podmiotów ogółem. Ważną rolę odgrywały również podmioty związane z budownictwem oraz z przetwórstwem przemysłowym (w roku 2020: 32% we wsi Kadzidło, 36% w gminie Kadzidło), w którym dominowała produkcja gotowych wyrobów metalowych. Tabela 29 i 30

Tabela 31 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w gminie Kadzidło												
podmioty gospodarcze	**rok**											
	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
nowo zarejestrowane w rejestrze REGON - ogółem	52	80	79	87	99	104	86	90	92	88	82	78
wpisane do rejestru na 1000 ludności	53	55	57	59	62	65	67	69	72	75	77	76
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	44	46	48	50	53	55	56	58	62	64	66	64
Źródło: GUS BDL												

Tabela 32 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w miejscowości Kadzidło												
podmioty gospodarcze	**rok**											
	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
nowo zarejestrowane w rejestrze REGON - ogółem	bd.	51	44	46	49	55	50	49	45	41	41	44
Źródło: GUS BDL												

W gminie w roku 2020 zarejestrowano 78 nowych podmiotów gospodarczych, czyli o 26 więcej niż w roku 2009. W tym samym roku we wsi Kadzidło zarejestrowano 44 podmioty gospodarcze, co stanowiło 56% podmiotów nowo zarejestrowanych w gminie. Porównując dane dotyczące nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych we wsi Kadzidło i w gminie na przestrzeni lat 2009 – 2020, można wywnioskować, że liczba przedmiotowych podmiotów gospodarczych w miejscowości stanowi około 50 – 60 % wszystkich podmiotów w gminie. Tabela 31 i 32

Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy potwierdza również wskaźnik przedsiębiorczości, który stanowi liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2020 roku w gminie Kadzidło wskaźnik przedsiębiorczości wynosił 76 i był wyższy niż średnia wartość dla całego powiatu ostrołęckiego (72). W badanym okresie czasowym od roku 2009 do roku 2020 wskaźnik przedsiębiorczości wzrósł z wartości 53 na 76, czyli wzrósł o 43%.

Od roku 2009 do roku 2015 zwiększyła się również liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności – wartość wskaźnika wzrosła z 44 do 64, czyli o 45%. Tabela 31

W gminie Kadzidło na podstawie badanych uwarunkowań można stwierdzić pozytywną sytuację gospodarczą, ulegającą sukcesywnej dalszej poprawie. Przeprowadzone analizy świadczą o korzystnych zmianach gospodarczych oraz charakteryzują mieszkańców gminy jako aktywnych i przedsiębiorczych.

Stan zatrudnienia i bezrobocie

Liczba zatrudnionych i bezrobotnych w gminie charakteryzuje sytuację społeczno – gospodarczą.

Według danych GUD BDL w 2020 roku w gminie Kadzidło pracowało 831 osób (73 osoby w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). Porównując w roku 2020 liczbę pracujących na 1000 mieszkańców w gminie (73) i średnio w województwie mazowieckim (313), sytuacja w gminie jest mniej korzystna. Tabela 33

Wśród ogółu pracujących w roku 2020 w gminie dominowały kobiety (55 % pracujących), natomiast mężczyźni stanowili 45 % pracujących.

Według danych GUS BDL w 2020 roku większość aktywnych zawodowo wyjeżdżała do pracy z gminy Kadzidło do innych gmin (729 osób), z czego najwięcej dojeżdżało do pracy w Ostrołęce (323 osoby). Do gminy Kadzidło do pracy z innych gmin dojeżdżało 141 osób, głównie z Ostrołęki (49 osób). Mieszkańcy gminy Kadzidło dojeżdżali do pracy głownie do Ostrołęki (323), Warszawy (114), Łysych (136), Rzekunia (41), Olszewo-Borek (28), Lelisa (23), Łomianek (20),

Myszyńca (miasto – 19), Baranowa (15) i Myszyńca (obszar wiejski – 10). Do gminy Kadzidło dojeżdżali do pracy mieszkańcy Ostrołęki (49 osób) oraz gmin: Lelis (24), Olszewo-Borki (19), Baranowo (14), Leszno (13), Warszawa (12) i Teresin (10).

Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy w roku 2020 było ujemne i wynosiło -588.

Tabela 33

Rynek pracy

pracujący na 1000 ludności	rok											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
w gminie Kadzidło	62	60	53	58	62	61	61	72	68	69	68	73
średnio w województwie mazowieckim	272	272	274	272	272	279	283	295	305	309	316	313

Źródło: GUS BDL

Tabela 34

Bezrobotni

udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	rok											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
w gminie Kadzidło	9,0	11,3	11,2	11,2	11,0	9,8	8,2	7,0	5,0	4,3	4,1	4,7
średnio w województwie mazowieckim	6,7	7,1	7,4	8,2	8,5	7,6	6,6	5,8	4,8	4,2	3,9	4,6

Źródło: GUS BDL

W roku 2020 było 4,7 % (336 osób) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym i był to wynik porównywalny ze wskaźnikiem w województwie mazowieckim (4,6 %, 616 osób). W badanym okresie 2009 – 2020 sytuacja dotycząca bezrobocia ulegała stopniowej poprawie. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym znacznie zmalał w roku 2009 z wartości 9,0 % do wartości 4,7 % w roku 2020. Tabela 34

Tabela 35

Bezrobotni

liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Kadzidło	rok											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	616	795	800	809	805	723	609	519	367	316	295	336
mężczyźni	295	384	408	407	402	314	286	231	161	139	133	123
kobiety	321	411	392	402	403	409	323	288	206	177	162	213

Źródło: GUS BDL

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w gminie dominowały kobiety. W 2020 r. kobiety stanowiły 63% (213 osób) ogółu bezrobotnych (336). Liczba bezrobotnych w stosunku do 2009 roku (616) zmniejszyła się blisko o 43 % w roku 2020 (336). Tabela 35

Z przeprowadzonych analiz wynika, że bezrobocie w gminie Kadzidło corocznie maleje, a sytuacja społeczno – gospodarcza ulega poprawie.

4.10.2 Sytuacja finansowa gminy

Według danych GUS BDL w 2020 roku dochody gminy Kadzidło wynosiły 63 607 402,50 zł, natomiast dochody własne wyniosły 17 174 603,77 zł, w tym:
- podatek rolny – 189 646,44 zł;
- podatek leśny – 337 596,69 zł;
- podatek od nieruchomości – 4 701 252,05 zł;
- podatek od środków transportowych – 269 140,10 zł;
- podatek od spadków i darowizn – 32 900,10 zł;
- podatki ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw – 5 862 717,31 zł;
- podatek od czynności cywilnoprawnych – 284 229,23 zł;
- podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej – 47 952,70 zł;
- udziały w podatkach dochody budżetu państwa – 5 809 708,34 zł;
- wpływy z opłaty skarbowej – 44 775,00 zł;
- wpływy z opłaty eksploatacyjnej – 113 272,20 zł;
- wpływy z usług – 295 558,43 zł;
- wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw – 2 070 632,74 zł;
- dochody z majątku – 189 886,79 zł;
- dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze – 55 831,79 zł;
- pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł – razem – 1 175 773,00 zł;
- pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł – inwestycyjne – 1 175 773,00 zł.

Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 wynosiły 5 614,07 zł.

W roku 2020 gmina wydała na 1 mieszkańca 5 380,74 zł, o 2 101,54 zł więcej niż w roku 2010.

Dochody gminy można podzielić na bieżące (opłaty i podatki, subwencja, dotacje) oraz na dochody majątkowe (sprzedaż majątku oraz dotacje i środki przeznaczone na inwestycje).

Wydatki ogółem gminy w 2020 roku wynosiły 60 963 837,22 zł. Z czego blisko 89 % stanowiły wydatki bieżące (54 529 143,42 zł). Z ogółu poniesionych wydatków 10,6 % stanowiły

wydatki inwestycyjne, a 3,6 % – wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.

Tabela 36				
Budżet gminy Kadzidło				
l.p.	**rok**	**dochody ogółem**	**wydatki ogółem**	**saldo budżetu**
1	2010	38 588 322,39	43 605 142,41	-5 016 820,02
2	2011	37 127 400,10	37 523 925,64	-396 525,54
3	2012	40 445 785,07	43 610 281,11	-3 164 496,04
4	2013	35 069 793,55	31 206 039,98	3 863 753,57
5	2014	36 284 551,47	36 013 767,34	270 784,13
6	2015	35 988 731,35	34 021 355,41	1 967 376,14
7	2016	47 055 957,57	46 188 375,70	999 999,87
8	2017	52 466 400,65	51 256 687,27	1 209 713,38
9	2018	50 494 731,47	54 092 581,21	-3 597 849,74
10	2019	59 895 224,33	57 646 609,17	2 248 615,16
11	2020	63 607 402,50	60 963 837,22	2 643 565,28
źródło: GUS BDL				

Budżet gminy Kadzidło utrzymuje się na stabilnej pozycji. W roku 2010, 2011, 2012 i 2018 wydatki gminy przewyższały dochody, natomiast w pozostałych latach (2013 – 2017 oraz 2019 i 2020) saldo budżetu gminy było dodatnie. Z przeprowadzonych analiz wynika, że saldo dochodów i wydatków systematycznie się zwiększa, co pozytywnie rokuje na sytuację finansową gminy. Tabela 36

Tabela 37				
Budżet gminy Kadzidło wg Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2020-2030				
l.p.	**rok**	**dochody ogółem**	**wydatki ogółem**	**wynik budżetu**
1	2020	55 411 122,0	59 105 528,0	-3 694 406,0
2	2021	55 295 905,0	53 565 905,0	1 730 000,0
3	2022	55 295 905,0	53 552 033,95	1 743 871,05
4	2023	55 295 905,0	53 571 691,60	1 724 213,40
5	2024	55 295 905,0	53 545 905,0	1 750 000,0
6	2025	55 295 905,0	53 545 905,0	1 750 000,0
7	2026	55 295 905,0	53 595 905,0	1 700 000,0
8	2027	55 295 905,0	53 845 905,0	1 450 000,0
9	2028	55 295 905,0	53 895 905,0	1 400 000,0
10	2029	55 295 905,0	54 295 905,0	1 000 000,0
11	2030	55 295 905,0	54 295 905,0	1 000 000,0
źródło: Uchwała Nr XVIII/143/2020 Rady Gminy Kadzidło z dnia 20 stycznia 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kadzidło na lata 2020-2030)				

Według Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kadzidło (Uchwała Nr XVIII/143/2020 Rady Gminy Kadzidło z dnia 20 stycznia 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kadzidło na lata 2020-2030), począwszy od roku 2021 dochody gminy Kadzidło będą systematycznie rosnąć. Jedynie w roku 2020 prognozowane saldo budżetu gminnego było ujemne w wyniku wydatków większych od dochodów, jednak prognoza finansowa w roku 2020 nie sprawdziła się. Pomimo niekorzystnej prognozy finansowej na rok 2020, w gminie Kadzidło dochody przewyższyły wydatki. Tabela 36 i 37

Wieloletnia prognoza finansowa uwzględnia m.in. wydatki takie jak: budowę żłobka z oddziałami przedszkolnymi, budowy i rozbudowy dróg gminnych w ramach poprawy infrastruktury drogowej, budowę wodociągów i kanalizacji sanitarnej na terenie gminy w ramach zaopatrzenia mieszkańców w system dostarczania wody oraz w system odprowadzania ścieków komunalnych. W budżecie przewidziano również pomoc finansową w formie dotacji celowej dla Powiatu Ostrołęckiego na realizację inwestycji polegającej na rozbudowie i przebudowie ciągów komunikacyjnych dróg powiatowych.

Podsumowując należy stwierdzić, że gmina Kadzidło przewiduje i posiada odpowiednie możliwości i zabezpieczenie finansowe przyszłych zamierzeń inwestycyjnych. Realizacja poszczególnych inwestycji, zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Kadzidło będzie rozłożona w czasie i przeprowadzana etapowo, zgodnie z corocznymi uchwałami budżetowymi oraz w trybie odpowiednich odrębnych przepisów.

4.10.3 Struktura gruntów i sposób użytkowania terenów w gminie

Najświeższe dane statystyczne opublikowane przez GUS BDL dotyczące struktury użytkowania gruntów oraz rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym struktury gospodarstw rolnych pochodzą z 2014 r. oraz z 2010 r. Obecnie trwa aktualizacja i weryfikacja danych statystycznych zebranych na podstawie Narodowego Spisu Rolnego 2020, przeprowadzonego od 1 września do 30 listopada 2020 r. Na chwile obecną dane statystyczne z ww. spisu nie są jeszcze dostępne.

Według danych GUS BDL w roku 2020 powierzchnia gminy zajmowała 25 888 ha, czyli tak, jak w roku 2014. Struktura użytkowania gruntów w gminie Kadzidło została przedstawiona w Tabeli 32, dane – stan na rok 2014.

Tabela 38

Struktura użytkowania gruntów gmino Kadzidło

rok	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Grunty pod wodami	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Użytki ekologiczne	Nieużytki	Tereny różne
				[ha]				
2014	25888	14279	10542	47	604	0	412	4

Źródło: GUS BDL

W strukturze przeznaczenia i użytkowania gruntów dominowały użytki rolne zajmując ponad 55% powierzchni gminy. Nieco mniej, bo 40% zajmowały lasy. Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmowały 2,3 % powierzchni gminy, natomiast nieużytki 1,6%. Tabela 38

Szczegółową strukturę gruntów w gminie przedstawia Tabela 39.

Tabela 39		
Powierzchnia geodezyjna gminy Kadzidło wg kierunków wykorzystania, stan na 2014 r.		
powierzchnia	**powierzchnia w ha**	**powierzchnia w %**
powierzchnia ogółem	25 888	100
powierzchnia lądowa	25 841	99,8
użytki rolne razem	14 279	55,2
użytki rolne - grunty orne	5 599	21,6
użytki rolne - sady	35	0,1
użytki rolne - łąki trwałe	3 893	15,0
użytki rolne - pastwiska trwałe	4 094	15,8
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	486	1,9
użytki rolne - grunty pod stawami	0	0,0
użytki rolne - grunty pod rowami	172	0,7
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	10 542	40,7
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	10 422	40,3
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	120	0,5
grunty pod wodami razem	47	0,2
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	47	0,2
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	604	2,3
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	130	0,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	3	0,012
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	30	0,12
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	1	0,004
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	3	0,012
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	435	1,7
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	0	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	0	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	2	0,008
użytki ekologiczne	0	0,0
nieużytki	412	1,6
tereny różne	4	0,015
źródło: GUS BDL		

Gminę Kadzidło cechuje duża lesistość (40%) w skali województwa mazowieckiego, gdzie średnie pokrycie lasami wynosi 22,9%.

4.10.4 Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Grunty rolne na terenie gminy zajmują 14 279 ha (2014 r.), co stanowi ponad 55% powierzchni gminy. Wśród gruntów rolnych największy udział stanowią grunty orne zajmując 5599 ha (39% wszystkich gruntów rolnych) oraz łąki i pastwiska zajmują odpowiednio 3893 i 4094 ha (27 i 29% powierzchni gruntów rolnych). Sady w działalności rolniczej na terenie gminy pełnią marginalne znaczenie zajmując 35 ha. Wykres 1

Wykres 1. Struktura gruntów rolnych w roku 2014

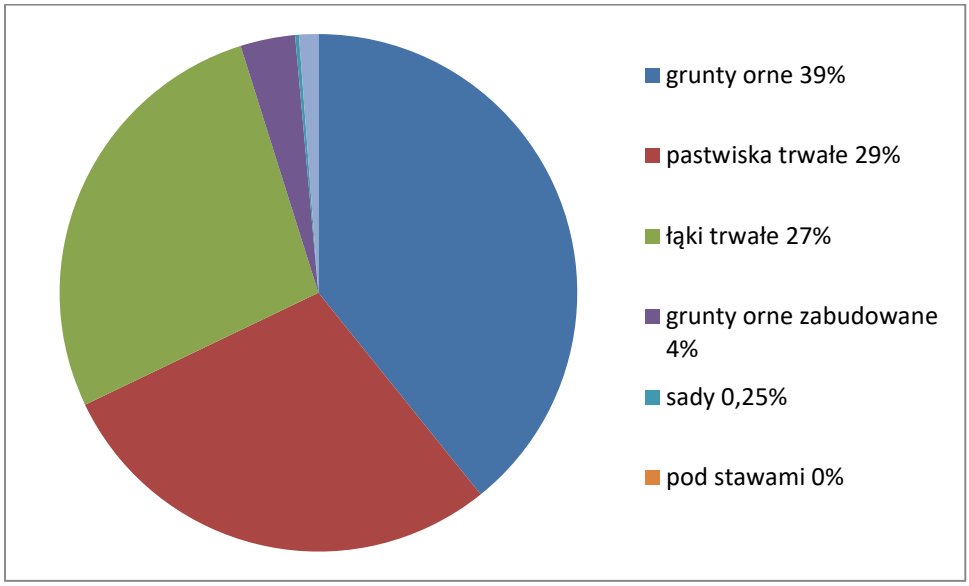

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy Kadzidło występują słabe warunki glebowe. Zróżnicowanie przestrzenne gleb jest małe, co wynika z mało zróżnicowanego składu mechanicznego gleb oraz stosunków wodnych. Dominują głównie gleby żytnie słabe i najsłabsze.

Wśród gleb dominują gleby V i VI klasy bonitacyjnej zajmują odpowiednio 45 i 37% w strukturze gleb gminy. Najlepsze gleby zajmują nieco ponad 12 % powierzchni gminy i występują w rejonie wsi Dylewo, Jeglijowiec.

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla tego terenu gminy wynosi 42,1 pkt i jest jednym z najniższych wartości w całym województwie mazowieckim (59,9).

Tabela 40						
Powierzchnia gospodarstw rolnych						
rok	**ogółem**	**Do 1 ha**	**1-5 ha**	**5-10 ha**	**10-15 ha**	**Powyżej 15 ha**
2014	1250	44	203	422	309	272
Źródło: GUS BDL						

Według danych Narodowego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku na terenie gminy Kadzidło funkcjonowało 1250 gospodarstw rolnych, które gospodarowały 16584,54 ha użytkami rolnymi. Prawie wszystkie gospodarstw (98%) prowadziły działalność rolniczą oraz utrzymywały

dochody z prowadzonej działalności. Według grup obszarów użytków rolnych najwięcej było gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha (422 gospodarstwa) oraz od 10 do 15 ha (309 gospodarstw). Znaczącą rolę odgrywały również gospodarstwa powyżej 15 ha (272). Tabela 40

Gospodarstwa rolne w gminie Kadzidło charakteryzuje dobra struktura agrarna - średnia powierzchni gospodarstwa wynosiła 13,27 ha i była nieco większa niż średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie ostrołęckim (13,0 ha) i dużo większa niż dla całego województwa mazowieckiego (8,38ha). Pod względem prowadzonej działalności dominowała produkcja zwierzęca. Ponad 70 % gospodarstw hodowało bydło, a blisko 16% drób kurzy.

Słaba jakość gleb i duży udział użytków zielonych w strukturze gruntów ornych wpływa na to, że rolnictwo w gminie związane jest z produkcja zwierzęcą, a zwłaszcza z produkcją mleka i żywca wołowego.

4.10.5 Leśnictwo

Gmina Kadzidło należy do gmin dobrze zalesionych. Stopień lesistości gminy wynosi 40% i jest znacznie większa od lesistości w województwie mazowieckim (23,4 %). Grunty leśne w gminie Kadzidło występują w układzie pasmowym z kierunku północno - zachodniego do południowo - wschodniej granicy gminy. Powierzchnia gruntów leśnych w gminie w 2020 r. wynosiła 3 009,50 ha. Tabela 41

Tabela 41

Grunty leśne

Rodzaje gruntów leśnych i stopień lesistości	rok		
	2010	2015	2020
Grunty leśne ogółem [ha]	10 483,9	10 515,15	10 533,57
Grunty leśne gminne [ha]	4,10	4,10	4,10
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	7 4,5,0	7 515,50	7 524,02
Grunty leśne prywatne [ha]	3 074,80	2 995,50	3 005,40
Stopień lesistości [%]	39,9	39,9	40,0

Źródło: GUS BDL

Według danych GUS BDL w 2020 roku grunty leśne będące własnością publiczną stanowiły 71,4 % ogółu gruntów leśnych w gminie Kadzidło, natomiast lasy prywatne – 28,5 %.

4.10.6 Turystyka

Gmina Kadzidło została uznana jako jeden z najatrakcyjniejszych krajobrazów kulturowych w województwie mazowieckim o randze krajowej[4]. Rejon ten wyróżnia się krajobrazem osiedleńczym puszczańskim. Pomimo bogatego dziedzictwa kulturowego oraz znacznych walorów przyrodniczych turystyka na tym obszarze nie pełni znaczącej funkcji gospodarczej. Brak jest bazy noclegowej -

[4] wg zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

hoteli, pensjonatów, a usługi noclegowe oferowane są przez kilka gospodarstw agroturystycznych znajdujących się na terenie gminy.

Przez gminę przebiega szlak kajakowy na rzece Omulew. Szlak kajakowy przebiega przez gminy: Czarnia, Baranowo, Kadzidło, Lelis, Olszewo Borki i miasto Ostrołęka.

Ścieżki rowerowe są niewielkiej długości, jednak są systematycznie budowane. Według GUS BDL w 2020 r. długość ścieżek rowerowych wynosiła 17,1 km i ich długość wzrosła od 2016 r. o około 13 km.

4.11. Infrastruktura transportowa

Drogi

W strukturze komunikacyjnej drogowej układ nadrzędny stanowi droga krajowa nr 53 Olsztyn - Szczytno – Rozogi - Myszyniec – Kadzidło – Ostrołęka, klasy „G" (głównej), przebiegająca w kierunku północ – południe. Stanowi ona główną oś komunikacyjną, dzieląc gminę na część zachodnią i wschodnią. Długość drogi w obrębie gminy Kadzidło wynosi 18,6 km. Wzdłuż jej trasy położone są największe miejscowości gminy: Kadzidło, Dylewo i Wach.

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg powiatowych, które rozchodzą się promieniście od drogi krajowej nr 53. Uzupełnia je sieć dróg gminnych, które zapewniają skomunikowanie miejscowości z siedzibą gminy.

Sieć dróg powiatowych ma długość 115, 062 km, z czego blisko 96% ma asfaltową nawierzchnię.

Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Kadzidło:

- Kadzidło - Jazgarka – Wykrot – 2516W;
- Jazgarka – Klimki – 2517W;
- Kadzidło – Łyse – 2519W;
- Grale – Czarnia – 2521W;
- Golanka – Grale – 2522W;
- Golanka – Nasiadki – 2523W;
- Kadzidło - Tatary – Lelis – 2524W;
- Kadzidło - Brzozówka – Szafarnia – 2525W;
- Dylewo – Szafarnia – 2526W;
- Wach – Karaska – 2527W;
- Wach - Piasecznia – Gleba 2528W;
- Kadzidło – Piasecznia – 2529W;
- Kadzidło - Jeglijowiec – Gleba – 2530W;
- Dylewo – Jeglijowiec – 2531W;
- Dylewo – Chudek – 2532W;
- Chudek – Kierzek – 2533W;
- Dylewo – Obierwia – 2534W;
- Szwendrowy Most - Baranowo – 2536W;
- Jazgarka - Krobia – Golanka – 2587W.

W roku 2014 długość dróg gminnych w gminie wynosiła 144 125 metrów bieżących, z czego 43% były to drogi o nawierzchni asfaltowej. Pozostałe drogi miały nawierzchnię żwirową i gruntową. Tabela 42

Tabela 42			
Wykaz dróg gminnych – stan na 31.12.2014			
Lp	**Numer drogi**	**Nazwa drogi**	**Długość mb**
1	250501W	Brzozowa-Gąski	2803
2	250502W	Brzozowa kol. Zuzony	2426
3	250503W	Brzozówka – Tatary	2124
4	250504W	Brzozówka – Długi Kąt	2934
5	250505W	Brzozówka – Kadzidło	1110
6	250506W	Chudek kol. Rule	3397
7	250507W	Chudek kol. Borek	1355
8	250508W	Czarnia – Kuzie	1916
9	250509W	Czarnia – Wyk	3945
10	250510W	Czarnia - Szafranki	4486
11	250511W	Czarnia kol. Budy	1229
12	250512W	Dylewo – Łodziska	2976
13	250513W	Dylewo łącznik do ulicy Lipowej	201
14	250514W	Dylewo ulica Poprzeczna	432
15	250515W	Dylewo ulica Szkolna	232
16	250516W	Dylewo ulica Księdza Mieszki	227
17	250517W	Dylewo ulica Chabrowa	990
18	250518W	Dylewo ulica Krótka	48
19	250519W	Dylewo ulica Wodna	146
20	250520W	Dylewo ulica Polna	614
21	250521W	Dylewo ulica Dworska	482
22	250522W	Golanka kol. Kapuściska	731
23	250523W	Golanka kol. Zagórze	1196
24	250524W	Golanka – Nasiadki	2366
25	250525W	Gleba droga łącznik	453
26	250527W	Jazgarka kol. Zastrużce	2422
27	250528W	Jazgarka kol. Zaświńce	2795
28	250529W	Jeglijowiec – Piasecznica	2644
29	250530W	Kadzidło – Strzałki – Piasecznica	4859
30	250531W	Kadzidło – Podgórze	6811
31	250532W	Kadzidło kol. Węglowo	923
32	250533W	Kadzidło kol. Żytocha	1748
33	250534W	Kadzidło kol. Podgatka	3638
34	250535W	Kadzidło kol. Szwed	1641
35	250536W	Kadzidło ulica Akacjowa	396
36	250537W	Kadzidło ulica Baśniowa i Armii Krajowej	621
37	250538W	Kadzidło ulica Batalionów Chłopskich	222
38	250539W	Kadzidło ulica Brzozowa	151
39	250540W	Kadzidło ulica Bursztynowa	203
40	250541W	Kadzidło ulica Chętnika	82
41	250542W	Kadzidło ulica Czereśniowa	149
42	250543W	Kadzidło ulica Doktora Psarskiego	287
43	250544W	Kadzidło ulica Fryderyka Chopina	172
44	250545W	Kadzidło ulica Generała Bema	284
45	250546W	Kadzidło ulica Generała Świerczewskiego	348
46	250547W	Kadzidło ulica Generała Zawadzkiego i Mickiewicza	747
47	250548W	Kadzidło ulica Handlowa	1108
48	250549W	Kadzidło ulica Heleny Modrzejewskiej	46
49	250550W	Kadzidło ulica Henryka Wieniawskiego	165
50	250551W	Kadzidło ulica Jana Ignacego Paderewskiego	84
51	250552W	Kadzidło ulica Jarosława Iwaszkiewicza	116
52	250553W	Kadzidło ulica Jaśminowa	147
53	250554W	Kadzidło ulica Juranda	101
54	250555W	Kadzidło ulica Kalinowa	225
55	250556W	Kadzidło ulica Karola Szymanowskiego	226
56	250557W	Kadzidło ulica Kompozytorów	315
57	250558W	Kadzidło ulica Konwaliowa	110
58	250559W	Kadzidło ulica Kopernika	231
59	250560W	Kadzidło ulica Księdza Suchcickiego	308
60	250561W	Kadzidło ulica Parkowa i Ks. Mieszki	1042

61	250562W	Kadzidło ulica Kurpiowska	333
62	250563W	Kadzidło ulica Leśna	392
63	250564W	Kadzidło ulica Łąkowa	186
64	250565W	Kadzidło ulica Malinowa	334
65	250566W	Kadzidło ulica Marii Konopnickiej	98
66	250567W	Kadzidło ulica Mysliwska i Poziomkowa	569
67	250568W	Kadzidło ulica Piekna i Nowa	790
68	250569W	Kadzidło ulica Ogrodowa	344
69	250570W	Kadzidło ulica Pogodna	182
70	250571W	Kadzidło ulica Prusa	263
71	250572W	Kadzidło ulica Regionalna	139
72	250573W	Kadzidło ulica Różana	322
73	250574W	Kadzidło ulica Sienkiewicza i Elizy Orzeszkowej	381
74	250575W	Kadzidło ulica Słoneczna	290
75	250576W	Kadzidło ulica Słowackiego	182
76	250577W	Kadzidło ulica Sosnowa	283
77	250578W	Kadzidło ulica Spokojna	120
78	250579W	Kadzidło ulica Stacha Kowny	153
79	250580W	Kadzidło ulica Szkolna	192
80	250581W	Kadzidło ulica Śliwowa	177
81	250582W	Kadzidło ulica Świerkowa	184
82	250583W	Kadzidło ulica Targowa	371
83	250584W	Kadzidło ulica Tęczowa	99
84	250585W	Kadzidło ulica Wesoła	185
85	250586W	Kadzidło ulica Wincentego Witosa	162
86	250587W	Kadzidło ulica Wiśniowa	683
87	250588W	Kadzidło ulica Wspólna	114
88	250589W	Kadzidło ulica Wrzosowa	181
89	250590W	Kadzidło ulica Zielona	486
90	250591W	Kadzidło ulica Zygmunta Podlewskiego	213
91	250592W	Kadzidło ulica Źródlana	189
92	250593W	Kadzidło ulica Żołnierzy Września	456
93	250594W	Kadzidło ulica Polna	536
94	250595W	Kadzidło ulica Morelowa	192
95	250596W	Kadzidło ulica Słodka	199
96	250597W	Rososz – Krobia	1985
97	250598W	Kierzek – Karaska	3752
98	250599W	Krobia – Klimki	2267
99	251201W	Krobia – Sul	1811
100	251202W	Piasecznia kol. Biele	4181
101	251203W	Piasecznia kol. Koszary	962
102	251204W	Kuczyńskie – Strzałki – Piasecznia	6152
103	251205W	Siarcza Łaka przy szkole	973
104	251206W	Siarcza Łąka we wsi	1220
105	251207W	Siarcza łąka do łąk	651
106	251208W	Siarcza Łąka - Todzia	1052
107	251209W	Sul – Grale	5527
108	251210W	Tatary kol. Morgi	2561
109	251211W	Tatary - Długi Kąt	1294
110	251212W	Wach – Olszyny	4283
111	251213W	Wach – Karaska	5658
112	251214W	Wach – Zdunek	1442
113	251215W	Wach kol. Zamostki	1945
114	251216W	Wach kol. Zakobiałki	966
115	251217W	Wach kol. Zabaranie	3133
116	251218W	Wach kol. Tabory	1737
117	251219W	Wach – Zalesie	1415
118	251220W	Wach kol. Luźniki	925
119	251221W	Kadzidło ul. Kościuszki	967
120	251222W	Kadzidło ul. Piłsudskiego	480
121	251223W	Kadzidło ul. 1-go Maja	412
122	252114W	Jazgarka - Klimki	2208
Źródło: Strategia Rozwoju gminy Kadzidło na lata 2015- 2030 (Uchwała nr XI/76/2015 Rady Gminy Kadzidło)			

Kolej

W obrębie gminy Kadzidło nie ma zlokalizowanej linii kolejowej.

4.12. Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami

Sieć wodociągowa

Według danych GUS BDL w 2020 r. na terenie gminy Kadzidło długość sieci wodociągowej wynosiła 171,4 km i obejmowała miejscowości: Kadzidło, Tatary, Grale, Kuczyńskie, Strzałki, Brzozówka, Chudek, Gleba, Kierzek, Piasecznia, Dylewo, Jeglijowiec. Gmina zaopatrywana jest w wodę z 2 ujęć wody ze stacjami uzdatniania wody zlokalizowanych w Kadzidle i w Dylewie. Z ujęcia wody w Dylewie korzysta również sąsiednia gmina Lelis, zaopatrując w wodę wieś Szafarnia. Północna część gminy Kadzidło nie jest objęta siecią wodociągową i zaopatrywana jest w wodę ze studni kopanych ujmujących wody gruntowe z pierwszego poziomu wodonośnego.

Według stanu na 2020 rok sieć wodociągowa zaopatrywała w wodę 8 420 mieszkańców korzystających z 2 207 przyłączy zasilanych z dwóch stacji uzdatniania wody Kadzidle i Dylewie. Zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w roku 2020 wynosiło 26,2 m3, natomiast zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego wynosiło 35,3 m3. Tabela 43

Tabela 43
Zużycie wody

Zużycie wody	rok		
	2010	2015	2020
Zużycie wody z wodociągu na 1 mieszkańca w gminie Kadzidło [m3]	16,9	22,1	26,2
Zużycie wody na 1 korzystającego z wodociągu w gminie Kadzidło [m3]	34,4	30,7	35,3

Źródło: GUS BDL

Według danych GUS BDL w roku 2020 z wodociągu gminnego korzystało 74,5 % ludności gminy i było to znacznie więcej niż w roku 2009 (49,2 % mieszkańców gminy).

Kanalizacja sanitarna

W gminie Kadzidło skanalizowana jest tylko wieś Kadzidło. Część wsi Kadzidło jest objęta aglomeracją ustanowioną na mocy Uchwały Nr 102/12 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 13 kwietnia 2012 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Kadzidło oraz wyznaczenia nowej aglomeracji Kadzidło.

Według danych GUD BDL w 2020 roku długość sieci kanalizacyjnej w gminie wynosiła 34,0 km długości. Ścieki komunalne z budynków mieszkalnych były odprowadzane za pomocą 934 przyłączy do sieci kanalizacji sanitarnej. Z oczyszczalni ścieków korzystało 3 754 osoby. W roku 2020 odprowadzono za pomocą sieci kanalizacji sanitarnej 217,0 dam^3 ścieków bytowych. Od roku 2009 do roku 2020 zwiększyła się liczba ludności korzystającej z kanalizacji sanitarnej ponad dwukrotnie. W badanym roku z kanalizacji sanitarnej korzystała jedna trzecia ludności gminy (33,2 %), zaś w roku 2009 z kanalizacji sanitarnej korzystało jedynie 15,0 mieszkańców gminy. Na

terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków (biologiczna) o wydajności 710 m^3/dobę. Tabela 44

Tabela 44
Ścieki komunalne w gminie Kadzidło

oczyszczalnie ścieków	rok											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	1679	1718	1718	1719	2988	3373	3515	3580	3625	3653	3716	3754

źródło: GUS BDL

Gospodarka ściekowa w gminie oparta jest głównie na odprowadzaniu ścieków do szczelnych zbiorników na nieczystości ciekłe (szamba) lub do przydomowych oczyszczalni ścieków.

Kanalizacja deszczowa

Kanalizacją deszczową objęta jest część wsi Kadzidło.

Na terenach nieskanalizowanych wody deszczowe są odprowadzane w obrębie działki własnej.

Gazociąg

Przez teren gminy Kadzidło przebiega gazociąg niskiego, średniego i wysokiego ciśnienia, w tym m.in. gazociąg wysokiego ciśnienia: DN 200 Ostrów Mazowiecka – Ostrołęka – Kadzidło zlokalizowany w północnej części gminy.

W gaz sieciowy, z ww. gazociągu, jest zaopatrywana większość wsi Kadzidło. We wschodniej części wsi Kadzidło znajduje się stacja redukcyjna gazu.

W roku 2020 długość sieci gazowej w gminie wynosiła 44 326 m, z czego długość sieci przesyłowej wynosiła 12 586 m, a długość sieci rozdzielczej 31 740 m. Według danych GUS BDL z sieci gazowej w roku 2020 korzystało 12,8 % ludności gminy, czyli o 3,4 % więcej niż w roku 2009. W roku 2020 w gminie było 375 odbiorców gazu (w roku 2009 tylko 175 odbiorców). Liczba przyłączy gazowych do budynków wynosiła 427, z czego 410 stanowiły przyłącza do budynków mieszkalnych. W 2020 r. mieszkania ogrzewało gazem 318 odbiorców.

Elektroenergetyka

Przez gminę Kadzidło przebiegają linie elektroenergetyczne: najwyższych, wysokich, średnich i niskich napięć.

W obrębie gminy w części południowo – zachodniej zlokalizowana jest dwutorowa napowietrzna elektroenergetyczna linia najwyższych napięć NN 400 kV Olsztyn Mątki – Ostrołęka. W związku z jej realizacją została zdemontowana istniejąca przesyłowa napowietrzna elektroenergetyczna linia najwyższych napięć 220 kV relacji Olsztyn - Ostrołęka.

Energetyka odnawialna

Na terenie gminy Kadzidło w obrębach miejscowości: Brzozówka (dz. nr: 24, 26, 46, 49, 50), Czarnia (dz. nr: 259/2, 297, 298/1), Dylewo (dz. nr: 22, 219, 220, 221, 223), Kuczyńskie (dz. nr: 2, 3, 50, 51, 52) i Todzia (dz. nr: 105, 106, 108) rozmieszczone zostały urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. Są to instalacje fotowoltaiczne wytwarzające energię elektryczną wraz z niezbędną infrastrukturą, o mocy nie przekraczającej 1100 kW, zlokalizowane na rysunku Studium.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami należy do zadań własnych gminy Kadzidło. Gmina ogłasza przetargi na wykonanie zadania dotyczącego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z miejscowości zamieszkałych na terenie gminy Kadzidło. Odpady z gminy Kadzidło są wywożone do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Ostrołęce.

Tabela 45

Gospodarka odpadami komunalnymi

Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku	rok		
	2010	2015	2020
Ogółem [t]	1081,4	1594,7	1 508,9
Z gospodarstw domowych [t]	839,4	1387,8	1 256,0
Z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca gminy Kadzidło [kg]	73,4	121,1	110,9

Źródło: GUS BDL

W gminie w 2020 roku zebrano około 1 508,9 ton zmieszanych odpadów komunalnych. Było to o blisko 39,5 % więcej odpadów niż w roku 2010. Z gospodarstw domowych odebrano 1 256,0 ton odpadów. Przeciętny mieszkaniec gminy Kadzidło wytworzył 110,9 kg odpadów zmieszanych komunalnych. Było to o około 10 kg mniej niż w roku 2015, ale o 37,5 kg więcej niż w roku 2010. Tabela 45

4.13. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia

W obrębie gminy Kadzidło nie ma zlokalizowanych oraz nie przewiduje się lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych oraz nie przewiduje się lokalizacji nowych inwestycji i rozmieszczenia obszarów przestrzeni publicznej oraz terenów zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie zakładów o zwiększonym ryzyku lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, w przypadku gdy te inwestycje, obszary lub tereny zwiększają ryzyko lub skutki poważnych awarii.

Do zagrożeń bezpieczeństwa ludności i mienia należą:

- wysokie stany wód rzek oraz rowów melioracyjnych, które głównie podczas wiosennych roztopów mogą powodować zagrożenie powodziami i podtopieniami;

- ruch komunikacyjny na drodze krajowej nr 53 powodujący uciążliwości związane z hałasem i zanieczyszczeniem powietrza;

Nad bezpieczeństwem ludności czuwają odpowiednio:

- nad porządkiem publicznym – Komisariat Policji w Kadzidle;
- nad zagrożeniem pożarowym – Ochotnicza Straż Pożarna w Chudku, w Czarni, w Dylewie, w Glebie, w Kadzidle, w Krobi, w Kuczyńskim, w Piaseczni, w Strzałkach i w Wachu.

4.14. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Możliwości rozwoju gminy Kadzidło określają m.in. czynniki:

- sprzyjające położenie gminy w systemie komunikacji drogowej w ciągu drogi krajowej nr 53;
- bliskie sąsiedztwo (odległość 20 km) względem miast: Ostrołęka i Myszyniec oraz względem Warszawy (odległość 145 km)[5];
- korzystne położenie gminy w obrębie obszarów objętych ochroną przyrodniczo – krajobrazową;
- duży potencjał przyrodniczo – krajobrazowy dający możliwości do rozwoju turystyki i rekreacji;
- znaczące kompleksy terenów otwartych o zachowanym stanie naturalnym stwarzające warunki do rozwoju turystyki i rekreacji;
- cenne przyrodniczo i kulturowo pasmo rzeki Omulew;
- dobrze rozwinięty układ komunikacyjny w obrębie gminy nawiązujący do nadrzędnego układu komunikacyjnego – drogi krajowej nr 53;
- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna (sieć: wodociągowa, kanalizacji sanitarnej, deszczowej, gazociąg);
- dobrze rozwinięte usługi zaspokajające podstawowe potrzeby mieszkańców gminy;
- duży potencjał gospodarczy – sukcesywnie przybywające podmioty gospodarcze, głównie we wsi Kadzidło – rozwój rynku pracy;
- rozwijające się mieszkalnictwo głównie we wsi Kadzidło;
- dodatni przyrost ludności i korzystne prognozy demograficzne w gminie, w szczególności we wsi Kadzidło;
- dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa;

[5] źródło: www.viamichelin.pl

- unikalny w skali krajowej duży potencjał kulturowy - kurpiowski region etnograficzny Kurpie Zielone oraz ośrodek budowania tożsamości regionalnej.

Szczegółowe analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy zostały przeprowadzone w rozdziale Uwarunkowania.

Do gminy napłynęły ponad 153 wnioski do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kadzidło oraz 6 wniosków do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kadzidło. Wnioski do planu miejscowego w miejscowości Kadzidło dotyczyły głównie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wnioski zgłoszone do Studium dotyczyły lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług w miejscowościach: Brzozówka, Chudek i Dylewo (3 wnioski). Pozostałe 3 wnioski dotyczyły fotowoltaiki. Tak duże zainteresowanie inwestorów świadczy o znacznej potrzebie rozwoju wsi Kadzidło.

4.15. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę pozwala na określenie, na podstawie wyliczeń, czy na obszarze gminy przewiduje się lokalizację zabudowy. Sporządzenie bilansu jest wymagane przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Sporządzone w niniejszym studium analizy ekonomiczne, demograficzne, środowiskowe i społeczne, stanowią punkt wyjścia do prac nad bilansowaniem rzeczywistego zapotrzebowania terenów do zabudowy. Przeprowadzone badania pozwalają na określenie możliwości, podstaw oraz potrzeb rozwojowych gminy Kadzidło. Szanse oraz ograniczenia rozwojowe, rozpatrywane są w kontekście wpływających na nie czynników lokalnych oraz ponadlokalnych. Bierze się przy tym pod uwagę perspektywę nie dłuższą niż 30 lat.

Na podstawie przeprowadzonych w poprzednich rozdziałach analiz demograficznych, ekonomicznych, rynku pracy i bezrobocia, wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, oraz rynku budowlanego, a także biorąc pod uwagę znaczącą liczbę złożonych wniosków do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kadzidło, wywnioskowano, że gmina Kadzidło sukcesywnie rozwija się pod względem społeczno-gospodarczym. Natomiast należy zauważyć, że rozwój dotyczy głównie wsi Kadzidło, gdzie następuje przyrost liczby podmiotów gospodarczych (usługi oraz drobny przemysł i produkcja), silna urbanizacja wsi (głównie rozwój funkcji mieszkaniowej), czego skutkiem jest wzrastająca liczba ludności. Do sprzyjających uwarunkowań rozwojowych należy również położenie wsi Kadzidło w bliskim sąsiedztwie miast: Ostrołęka i Myszyniec oraz korzystna lokalizacja przy głównym szlaku komunikacyjnym - drodze krajowej nr 53. Ponadto gmina Kadzidło

charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i kulturowymi (m.in. Puszcza Kurpiowska, obszary rzek, dziedzictwo kulturowe i krajobraz kurpiowski), co jest dużym potencjałem do rozwoju turystyki.

Z uwagi na fakt, że niniejsze wyliczenia opierają się na prognozie demograficznej, która określa szacunkowo przyrost (lub spadek) liczby ludności na danym obszarze oraz ze względu na wskaźniki, które są średnią arytmetyczną, wynik bilansu również ma charakter przybliżony, szacunkowy i może odbiegać od rzeczywistych wartości.

Sporządzenie bilansu zostało podzielone na cztery etapy pracy wg poniżej tabeli.

Tabela 46

Etapy pracy przy sporządzaniu bilansu

Etap pracy	Rodzaj czynności:	Wymagany sposób wymiarowania wynikający z przepisów
A	Maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę wyrażone w powierzchni użytkowej (m^2 PU)	powierzchnia zabudowy użytkowej w m^2 - mieszkaniowej - usługowej - produkcyjnej, przemysłowej, składy i magazyny
B	Chłonność obszarów „o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej” powierzchni użytkowej (m^2 PU)	powierzchnia zabudowy użytkowej w m^2 - mieszkaniowej - usługowej - produkcyjnej, przemysłowej, składy i magazyny
C	Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych powierzchnia powierzchni użytkowej (m^2 PU)	powierzchni zabudowy użytkowej w m^2 - mieszkaniowej - usługowej - produkcyjnej, przemysłowej, składy i magazyny
D	Wynik bilansu: A – (B + C) → wynik ujemny NIE PRZEWIDUJE SIĘ NOWEJ ZABUDOWY A – (B + C) → wynik dodatni PRZEWIDUJE SIĘ LOKALIZACJĘ NOWEJ ZABUDOWY A, B i C wymiarowane są w m^2 powierzchni terenu	powierzchnia obszarów w m^2 (ha) powierzchni terenu zabudowy - mieszkaniowej - usługowej - produkcyjnej, przemysłowej, składy i magazyny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opracowania Barbary Zastawniak „Propozycje dotyczące ogólnych zasad bilansowania terenów przeznaczonych do zabudowy”, PROGRAM SZKOLENIOWY DLA PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ Z ZAKRESU PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO SKRYPT, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, 2016 r.

Punktem wyjścia przy obliczaniu bilansu jest informacja o liczbie ludności, a końcowym wynikiem, do którego prowadzą wszystkie czynności pośrednie (w poszczególnych etapach pracy oznaczonych literami A, B, C i D), jest powierzchnia terenu, którą powinno się przeznaczyć pod nową zabudowę, mierzona w hektarach.

Ogólną zasadę przechodzenia, w poszczególnych etapach prac, od początkowego punktu startu do wyniku końcowego, określono w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Stosownie do treści art.10 ust. 5 pkt 1 – 4 tej ustawy, przejście w każdym etapie prac ma być przeprowadzane za pośrednictwem przeliczania na powierzchnię użytkową zabudowy, mierzoną w m^2.

Zgodnie z zasadą (przyjętą w ustawie jako obowiązujący tok postępowania), w trakcie bilansowania potrzeb rozwojowych gminy przechodzi się kolejno:

W etapie A: przy szacowaniu maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę:

- z prognozowanej liczby ludności i wielkości prognozowanego przyrostu ludności,

- na m^2 powierzchni użytkowej potrzebnej zabudowy (w podziale na funkcje tej zabudowy),

W etapie B: przy określaniu chłonności obszarów „o w pełni wykształcone zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej":

- z powierzchni wolnego terenu w obrębie tych obszarów określonej m^2,

- na m^2 powierzchni użytkowej możliwych uzupełnień zabudowy (w podziale na jej funkcje),

W etapie C: przy określaniu chłonności terenów przeznaczonych do zabudowy w planach miejscowych:

- z powierzchni terenów wyznaczonych w planach miejscowych, określonej m^2,

- na m^2 powierzchni użytkowej zabudowy możliwej do realizacji na tych terenach (w podziale na funkcje tej zabudowy),

W etapie D: przy sporządzaniu końcowego bilansu:

- z sumy m^2 powierzchni użytkowej potrzebnej zabudowy,

- na wielkość terenów potrzebnych do zabudowy, określanej m^2.

Etap A: maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę wyrażone w liczbie ludności

Punktem wyjścia była istniejąca i prognozowana liczba ludności w gminie. Dodatkowo w obliczeniach bilansu uwzględniono wieś Kadzidło, z uwagi na postępujący rozwój społeczno-gospodarczy we wsi, pozytywne trendy demograficzne oraz ze względu na znaczącą liczbą wniosków (153) złożonych do planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, będącego w toku procedury planistycznej.

Istotny problem stanowiło, sprostanie wymaganiom dotyczącym prognozy demograficznej na najbliższe 30 lat. Dane odnośnie prognozy demograficznej udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny dotyczą wyłącznie kraju, województw i powiatów jako całości oraz miast na prawach powiatu. Przez Główny Urząd Statystyczny została opublikowana „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030", jednak prognoza ma ona charakter eksperymentalny i nie uwzględnia specyfiki poszczególnych gmin. Ponadto prognozowany okres sięga roku 2030, a do bilansu wymagany jest okres 30 letni (do roku 2050). W tej sytuacji zestawiano dane dotyczące zjawisk demograficznych

zachodzących w gminie w poszczególnych dziesięcioleciach w okresie 2000-2020 (Tabela 14 i 16), porównując je z prognozami dotyczącymi gmin sąsiednich i powiatu. Uzyskane w ten sposób informacje wskazywały na występujące trendy, a w zestawieniu z informacjami pochodzącymi z przeprowadzonych analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, pozwalały na wyciągnięcie wniosków co do prawdopodobnych, przyszłych tendencji (możliwych odchyleń od ogólnego trendu, możliwych wariantów rozwoju sytuacji itp.).

Tabela 47

Prognozowana liczba ludności

jednostka statystyczna	rok		dynamika zmian średnio co 10 lat	dynamika zmian 2020-2050 w %	przyrost w osobach (2020-2050)
	2020	2050			
Kadzidło wieś	4539	5606	107,3 %	123,5 %	1067
Kadzidło gmina	11307	12499	103,4 %	110,5 %	1192

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na podstawie przeprowadzonych analiz demograficznych, społecznych, ekonomicznych i środowiskowych oraz mając na uwadze specyfikę gminy Kadzidło, prawdopodobny wydaje się wzrostowy scenariusz rozwoju demograficznego gminy, w tym głównie ośrodka gminnego – Kadzidło. Prognozowana liczba ludności wzrośnie w gminie, co daję podstawę do dalszych obliczeń na zapotrzebowanie na lokalizowanie nowej zabudowy.

Mając na uwadze analizy dotyczące prognoz demograficznych, dynamikę zmian liczby ludności w gminie Kadzidło w latach 2000-2020 oraz zmiany dotyczące warunków mieszkaniowych w latach 2010-2020, przyjęto założenia, że liczba ludności w gminie będzie wzrastała co 10 lat o 3,4 %, natomiast we wsi Kadzidło o 7,3 %. Według szacunków w roku 2050 gminę Kadzidło będzie zamieszkiwało 12499 osób (wzrost o 1192 osoby), a wieś Kadzidło będzie liczyć 5606 mieszkańców (wzrost o 1067 osób). Z powyższych obliczeń wynika, że w gminie w okresie 30 lat przybędzie 10,5 % ludności, natomiast we wsi Kadzidło populacja zwiększy się aż o 23,5 %. Według prognoz demograficznych w roku 2050 liczba mieszkańców miejscowości Kadzidło będzie stanowić 44,8 % populacji gminy Kadzidło. Tabela 48

Tabela 48

Rok	Liczba ludności w gminie	Liczba osób na 1 mieszkanie	Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m2	Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na 1 osobę w m2	Liczba mieszkań	Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w m2
2010	11444	4,24	101,5	23,9	2699	273 814
2020	11307	3,85	105,3	27,4	2938	309 408
różnica (2020-2010)	-137	-0,39	3,8	3,5	239	35 594
dynamika zmian w % (2010=100%)	98,8	90,8	103,7	114,6	108,5	113,0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W gminie Kadzidło (bez miejscowości Kadzidło) w roku 2020 było 2938 mieszkań o całkowitej powierzchni 309 408 m^2. Liczba mieszkań wzrosła w ciągu dekady o 239 lokali mieszkalnych. Jedno mieszkanie w gminie w 2020 r. miało średnio powierzchnię 105,3 m^2 i było większe niż przeciętne mieszkanie w gminie w roku 2010 (101,5 m^2) o 3,8 m^2. Od roku 2010 do roku 2020 powierzchnia przeciętnego mieszkania zwiększyła się o 3,7 %. W roku 2020 na 1 osobę w gminie przypadało 27,4 m^2 powierzchni użytkowej mieszkania, przy czym w roku 2010 przypadało na 1 mieszkańca gminy 23,9 m^2 mieszkania. Powierzchnia przypadająca na 1 osobę w latach 2010-2020 zwiększyła się o 3,5 m^2, czyli wzrosła o 14,6 %. W ciągu badanej dekady polepszyły się warunki mieszkaniowe w gminie. Tabela 49

Tabela 49

Rok	Liczba ludności w gminie	Liczba osób/mieszkanie	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w m2	Liczba mieszkań	Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w m2
2020	11307	3,85	105,3	2938	309 408
2050	12499	2,90	119,3	3753	406 638
saldo	+ 1192	-0,95	+14,0	+815	+97 230
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL					

Biorąc pod uwagę tendencję zwiększającej się średniej powierzchni 1 mieszkania, przyjęto, że w gminie Kadzidło co dekadę powierzchnia 1 mieszkania będzie się zwiększać o 3,7 % , w wyniku czego w roku 2050 powierzchnia 1 mieszkania będzie wynosić 119,3 m^2. Wraz z upływem czasu poprawia się również standard mieszkaniowy tj. malejący wskaźnik liczby osób przypadających na jedno mieszkanie. Przyjęto, że liczba osób na 1 mieszkanie będzie się zmniejszać co dekadę o 9,2 % (dynamika zmian 90,8 %) czyli w roku 2050 na 1 mieszkanie przypadnie 2,9 osoby. Liczba mieszkań będzie przyrastać co dziesięć lat o 13,0 %, czyli w roku 2050 w gminie łącznie będzie 3753 mieszkania o powierzchni 406 638 m^2. Tabela 49

Przyjmując docelową powierzchnię 119,3 m^2 średnio na 1 mieszkanie w roku 2050, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Kadzidło wynosić będzie 815 mieszkań o powierzchni 97 230 m^2.

Z uwagi na niepewność procesów rozwojowych zwiększa się wyniki obliczeń o 30%. Przy uwzględnieniu zwiększenia o 30% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę dokonano następujących obliczeń:

(815 mieszkań x 30%) + 815 mieszkań = 1059 mieszkań.

1059 mieszkań x 119,3 m^2 powierzchni użytkowej 1 mieszkania = 126 338,7 m^2, czyli w zaokrągleniu: 126 340 m^2 powierzchni użytkowej mieszkań.

W roku 2050 zapotrzebowanie na mieszkania w gminie Kadzidło będzie wynosić 1059 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 126 340 m^2.

W gminie Kadzidło dominuje zabudowa mieszkaniowa niska rozproszona w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej oraz zabudowy zagrodowej. Zabudowa

mieszkaniowa wielorodzinna występuje bardzo sporadycznie, np. w obrębie wsi Kadzidło zlokalizowany jest tylko 1 budynek mieszkaniowy wielorodzinny. W związku z powyższym ustalono, że na 1 nową działkę będzie przypadać 1 mieszkanie.

Do dalszych obliczeń przyjęto następujące założenia:

- średni wskaźnik intensywności zabudowy (łączna powierzchnia użytkowa do powierzchni działki) obliczony na podstawie podatku od nieruchomości wynosi w gminie 0,14 (14%),
- przeciętna liczba kondygnacji w budynkach mieszkalnych wynosi 2 kondygnacje,
- „obciążenie" terenów osiedlowych dodatkowymi funkcjami (komunikacja, infrastruktura techniczna, zieleń) wynosi ok. 9 %.

W związku z powyższym dokonano następujących obliczeń:

Zapotrzebowanie (gmina Kadzidło) = 126 340 *1/0,14 * 1,09 = 983 647 m^2

W roku 2050 w gminie Kadzidło (bez miejscowości Kadzidło) zapotrzebowanie na tereny pod nową zabudowę będzie wynosiło 983 647 m^2 (98,3647 ha) powierzchni terenów pod zabudowę mieszkaniową (126 340 m^2 powierzchni użytkowej).

Z uwagi na sukcesywnie rozwijającą się miejscowość Kadzidło, w związku z pozytywnymi trendami społeczno-gospodarczymi, w tym wzrostem liczby ludności, korzystnymi prognozami demograficznymi i rozwojem mieszkalnictwa, odrębnie przeprowadzono analizy i obliczenia dla miejscowości Kadzidło, analogicznie, jak dla pozostałego obszaru gminy.

Tabela 50

	Liczba ludności we wsi Kadzidło	Liczba osób/mieszkanie	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w m2	Liczba mieszkań	Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w m2
2020	4539	3,85	105,3	1179	124 149
2050	5606	2,90	121,4	1933	215 383
saldo	+1067	-0,95	+12,1	+754	+91 234

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Przyjmując w roku 2050 docelową powierzchnię 1 mieszkania 119,3 m^2, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w roku 2050 we wsi Kadzidło wyniesie 754 mieszkania o powierzchni 91 234 m^2 powierzchni użytkowej mieszkań. Tabela 50.

Z uwagi na niepewność procesów rozwojowych zwiększa się wyniki obliczeń o 30%. Przy uwzględnieniu zwiększenia o 30% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę dokonano następujących obliczeń:

(754 mieszkania x 30%) + 754 mieszkań = 980 mieszkań.

980 mieszkań x 121,4 m^2 powierzchni użytkowej 1 mieszkania = 118 972 m^2 powierzchni użytkowej mieszkań.

W roku 2050 zapotrzebowanie na mieszkania w miejscowości Kadzidło będzie wynosić 980 mieszkań o powierzchni użytkowej 118 972 m^2.

Do dalszych obliczeń przyjęto następujące założenia:

- średni wskaźnik intensywności zabudowy (łączna powierzchnia użytkowa do powierzchni działki) obliczony na podstawie podatku od nieruchomości wynosi w miejscowości Kadzidło 0,15 (15%),
- przeciętna liczba kondygnacji w budynkach mieszkalnych wynosi 2 kondygnacje,
- „obciążenie" terenów osiedlowych dodatkowymi funkcjami (komunikacja, infrastruktura techniczna, zieleń) wynosi ok 12%.

W związku z powyższym dokonano następujących obliczeń:

Zapotrzebowanie (miejscowość Kadzidło) = 118 972 * 1/0,15 * 1,12 = 888 324 m^2

W roku 2050 w miejscowości Kadzidło zapotrzebowanie na tereny pod nową zabudowę będzie wynosiło 888 324 m^2 (80,8324 ha) powierzchni terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną (118 972 m^2 powierzchni użytkowej)

Łącznie, zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy mieszkaniowej w całej gminie Kadzidło (miejscowość Kadzidło plus pozostałe tereny) wynosi 983 647 m^2 +888 324 m^2 = **1 871 971 m^2 (187,1971 ha).**

Zapotrzebowanie na infrastrukturę społeczną (usługi publiczne i inne), jest pochodną wielkości zaludnienia danej gminy (chociaż nie tak łatwo precyzyjnie je określić, zwłaszcza w m^2 powierzchni użytkowej tej zabudowy). Natomiast zapotrzebowanie związane z lokalizacją podmiotów gospodarczych (usługi, przemysł, produkcja, składy, magazyny) jest w znacznym stopniu rzeczą indywidualną. Z kolei zapotrzebowanie związane z infrastrukturą techniczną i komunikacyjną wynika z potrzeb właściwego wyposażenia całości danego układu przestrzennego, łączącego w sobie wszystkie wyżej wymienione funkcje.

Obecnie zabudowa usługowa stanowi około 45 % powierzchni zabudowy mieszkaniowej. Zabudowa usługowa jest głównie skoncentrowana we wsi Kadzidło. Zabudowa produkcyjna, przemysłowa, składów i magazynów obecnie stanowi około 35 % zabudowy mieszkaniowej.

W opracowaniu przyjęto, że zapotrzebowanie w 2050 r. na zabudowę usługową oraz zabudowę produkcyjną, przemysłową, składów i magazynów będzie analogiczne i proporcjonalne, jak w przypadku istniejącej zabudowy. Zapotrzebowanie na zabudowę usługową będzie wynosić 45 % powierzchni zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową, czyli 45 % x (643185+503629) m^2, czyli 516 066 m^2 powierzchni terenów (51,6066 ha). Natomiast zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjną, przemysłową, składów i magazynów będzie wynosić 35 % powierzchni zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową, czyli 35 % x (643185+503629) m^2, czyli 401384 m^2 powierzchni terenów (40,1384 ha).

Etap B: Chłonność obszarów „o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej" powierzchnia w ha

Sformułowanie „określanie chłonności obszarów istniejącej zabudowy" rozumie się jako równoznaczne z brzmieniem art.10 ust. 5 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w którym jest mowa o chłonności „położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej". Na potrzeby niniejszego studium przyjęto, że „obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej" są istniejące, większe zgrupowania zabudowy, z wyłączeniem zabudowy rozproszonej.

Kompleksy zwartej zabudowy, nie biorąc pod uwagę wsi Kadzidło, występują głównie we wsiach: Chudek, Dylewo, Gleba, Jeglijowiec, Kuczyńskie, i Tatary. Dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca oraz zabudowa zagrodowa.

W ww. miejscowościach zostały wyszukane „luki" w zabudowie, a następnie pomierzone i zsumowane. Łącznie powierzchnia luk w kompleksach zabudowy, czyli chłonność obszarów pod zabudowę mieszkaniową wyniosła około 49 400 m^2 (4,9400 ha). Natomiast chłonność obszarów pod zabudowę usługową wynosiła 29 000 m^2 (2,9000 ha). Chłonność terenów pod zabudowę produkcyjną, przemysłową, składów i magazynów wynosiła 1,2 ha (12 000 m^2).

Z uwagi na specyfikę wsi Kadzidło (silny i prężnie rozwijający się społecznie i gospodarczo ośrodek gminny, silna urbanizacja wsi, postępujący ruch budowlany, przyrost liczby mieszkańców, bardzo liczne (153) wnioski napływające do będącego w toku planu miejscowego), chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno – przestrzennej została wyodrębniona z pozostałej części gminy. Chłonność obszarów we wsi Kadzidło pod zabudowę mieszkaniową wynosi 31,37 ha (313 732 m^2). Pod zabudowę usługową chłonność wynosi 16,3 ha (163 000 m^2) brutto. Pod zabudowę produkcyjną, przemysłową, składów i magazynów wynosi 3,4 ha (34 300 m^2).

Suma powierzchni terenów chłonnych na obszarze całej gminy pod zabudowę mieszkaniową wynosi 36,31 ha (363 132 m^2), co daje 95866 m^2 powierzchni użytkowe. Natomiast suma terenów chłonnych na obszarze całej gminy pod zabudowę usługową wynosi 19,4 ha (194 000 m^2). Chłonność pod zabudowę produkcyjną, przemysłową, składów i magazynów w gminie Kadzidło wynosiła 4,6 ha (46 300 m^2).

Etap C: Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych powierzchnia w ha

Na terenie gminy Kadzidło na dzień uchwalenia Studium obowiązują 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Pierwszy dotyczy linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia, zlokalizowanej w południowo-zachodniej części gminy. Drugi plan miejscowy obejmuje obręb Kadzidło (miejscowość Kadzidło), uchwalony Uchwałą Nr XXIX/161/09 Rady Gminy w Kadzidle z dnia 9 lutego 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kadzidło.

Obecnie w trakcie sporządzania jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący miejscowość Kadzidło (na podstawie Uchwały Nr XXIX/204/2016 Rady Gminy Kadzidło

z dnia 29 grudnia 2016 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kadzidło).

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego z 2009 r., obejmującym obręb Kadzidło przeznaczono tereny m.in. pod zabudowę:

- mieszkaniową wielorodzinną o powierzchni brutto 0,1862 ha;
- mieszkaniową jednorodzinną i mieszkaniowo-usługową o powierzchni brutto 217,9781 ha;
- zagrodową o powierzchni brutto 36,6506 ha;
- usługową o powierzchni brutto 103,1424 ha;
- produkcyjną przemysłową, składów i magazynów o powierzchni brutto 11,7960 ha.

Stąd chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę (w podziale na funkcje) w obowiązujących planach miejscowych przedstawia się następująco:

- tereny zabudowy mieszkaniowej (w tym mieszkalno-usługowej) – **79,6811 ha** (796 811 m^2), co daje 210358 m^2 powierzchni użytkowej,
- tereny zabudowy usługowej – **101,0436 ha** (1 010 436 m^2),
- tereny zabudowy produkcyjnej – **10,5844 ha** (105 844 m^2).

Etap D: Wynik bilansu:

zabudowa mieszkaniowa

Wynik bilansu:

A – (B + C) → wynik ujemny NIE PRZEWIDUJE SIĘ NOWEJ ZABUDOWY

A – (B + C) → wynik dodatni PRZEWIDUJE SIĘ LOKALIZACJĘ NOWEJ ZABUDOWY

A, B i C wymiarowane są w ha powierzchni terenu

A= 187,1971 ha

B = 36,3132 ha

C = 79,6811 ha

D = 187,1971 ha – (36,3132 ha + 79,6811 ha) = **71,2028 ha**

Ze względu na dodatni wynik bilansu, przewiduje się możliwość wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową o powierzchni łącznej 71,2028 ha.

zabudowa usługowa

Wynik bilansu:

A, B i C wymiarowane są w ha powierzchni terenu

A = 51,6066 ha

B = 101,0436 ha

C = 19,4000 ha

D = 51,6066 ha – (101,0436 ha + 19,4000 ha) = **- 68,8370 ha**

Ze względu na ujemny wynik bilansu, nie przewiduje się możliwość wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę usługową, za wyjątkiem terenów przeznaczony pod realizację usług publicznych (np. cmentarz, cele oświatowe, administracyjne itp.)

zabudowa produkcyjna, przemysłowa, składów i magazynów

Wynik bilansu:

A, B i C wymiarowane są w ha powierzchni terenu

A = 40,1384 ha,

B = 4,6300 ha,

C = 10,5844 ha,

D = 40,1384 ha – (4,6300 ha + 10,5844 ha) = **24,9240 ha**

Ze względu na dodatni wynik bilansu, przewiduje się możliwość wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę produkcyjną (w tym bazy, składy i magazyny) o powierzchni łącznej 24,9240 ha.

Maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę do 2050 r. w gminie Kadzidło (miejscowość Kadzidło plus tereny gminy), zwiększone o 30% ze względu na niepewność procesów rozwojowych, wynosi 2039 mieszkań o łącznej powierzchni 245 312 m^2. Zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 4 lit. b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w przypadku, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę, przewiduje się rozwój nowej zabudowy poza tymi obszarami.

Z uwagi na duże zapotrzebowanie na nową zabudowę we wsi Kadzidło w postaci licznych złożonych wniosków do planu miejscowego dotyczących lokalizowania nowej zabudowy, a także w związku ze znacznym przyrostem ludności w szczególności we wsi Kadzidło oraz mając na względzie intensywny rozwój społeczno-gospodarczy, przewiduje się lokalizację nowej zabudowy głównie we wsi Kadzidło.

Biorąc powyższe pod uwagę, w studium wyznaczono nowe tereny pod zabudowę tylko dla funkcji mieszkalnych i produkcyjnych oraz usług publicznych:

- teren zabudowy mieszkaniowej (w tym zabudowy mieszkalno-usługowej) – 71,20 ha,
- tereny zabudowy produkcyjnej (w tym magazynowo-składowej) – 24,9240 ha.

5. Kierunki

5.1 Kierunki i zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

Głównym celem polityki przestrzennej gminy Kadzidło jest dążenie do zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców, poprzez racjonalne wykorzystanie przestrzeni oraz przy poszanowaniu zasobów przyrody, wartości kulturowych i krajobrazu.

Nadrzędne zasady polityki przestrzennej w gminie Kadzidło

- zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy;
- kształtowanie ładu przestrzennego;
- ochrona wartości kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych;
- ochrona środowiska;
- dążenie do ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej obszarów;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni poprzez zasadę kontynuacji funkcji i bezkolizyjnego sąsiedztwa;
- rozwój zabudowy w oparciu o istniejące układy osadnicze – zasada nierozpraszania zabudowy;
- systemowe i efektywne rozwiązania w zakresie infrastruktury technicznej i transportowej;
- wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego głównego ośrodka osadniczego – wsi Kadzidło.

Kierunki polityki przestrzennej w gminie Kadzidło

Głównymi kierunkami rozwoju polityki przestrzennej gminy Kadzidło jest ochrona wartości kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych oraz rozwój:

- mieszkalnictwa - głównie w obrębie wsi Kadzidło;
- funkcji gospodarczych (usług oraz przemysłu, produkcji, składów i magazynów) głównie związanych z obsługą drogi krajowej nr 53 oraz z rozwojem wsi Kadzidło;
- turystyki i rekreacji związanej z kultywowaniem tradycji kurpiowskich oraz z cennymi uwarunkowaniami przyrodniczymi i krajobrazowymi: (kurpiowski region etnograficzny Kurpie Zielone, kulturowy krajobraz osiedleńczy puszczański Kurpie, wartości przyrodniczo-kulturowe w pasmach rzek, szlak kajakowy na rzece Omulew);
- rolnictwa i leśnictwa;
- wydobycia kopalin – głównie torfu.

Tereny wskazane pod zabudowę

Na załączniku graficznym wskazano tereny przeznaczone pod zabudowę. Przy wyborze terenów pod zainwestowanie kierowano się następującymi kryteriami:

- zasadą konieczności zachowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazowego oraz przestrzegania przepisów na terenach prawnie chronionych przy jednoczesnym zachowaniu potrzeb działalności gospodarczych stanowiących źródło utrzymania mieszkańców gminy;
- zasadą nierozpraszania zabudowy (kontynuacji zabudowy) - tereny przeznaczone pod zainwestowanie wyznaczone zostały na rysunku studium, dopuszcza się kontynuację zabudowy o tej samej funkcji w sąsiedztwie istniejącej zabudowy (istniejących działek budowlanych oraz siedlisk rolniczych);
- zasadą szczególnej dbałości o zachowanie charakteru istniejących układów urbanistycznych; wprowadzana nowa zabudowa powinna być dostosowywana charakterem, materiałowymi rozwiązaniami, skalą, kolorystyką, nachyleniem połaci dachowych do tradycyjnej zabudowy regionalnej;
- zasadą utrzymania i wyznaczania wysokich standardów w zakresie obsługi komunikacyjnej – wskazane na rysunku studium zasady obsługi komunikacyjnej w zakresie prowadzenie dróg wewnętrznych należy traktować jako wstępną koncepcję do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- zasadą pozostawienia terenów skonfigurowanych i ukształtowanych fizjograficznie niekorzystnie dla zabudowy;
- zasadą pozostawienia użytków rolnych o najwyższych i najlepszych klasach bonitacyjnych;
- zasadą pozostawienia użytków leśnych w dotychczasowej formie użytkowania;
- zasadą przeznaczenia pod użytkowanie produkcyjno–przemysłowe terenów nieatrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo, natomiast atrakcyjnych ze względu na swoje położenie i dostęp komunikacyjny;
- zasadą unikania konfliktów krajobrazowo-przestrzennych pomiędzy istniejącym i projektowanym zagospodarowaniem i użytkowaniem terenów;
- zasadą zachowania ładu przestrzennego.

Na rysunku studium wskazano tereny predestynowane pod zabudowę, przy czym w obrębie wsi Kadzidło i wsi Dylewo wyznaczono obszary przeznaczone pod zabudowę o dominującej funkcji mieszkaniowej lub o dominującej funkcji mieszkaniowo – usługowo – produkcyjnej. Należy przez to rozumieć, że wskazane funkcje powinny dominować na przedmiotowych terenach, natomiast nie wyklucza się lokalizacji innych funkcji, o ile jest to zgodne z ustaleniami niniejszego studium. W pozostałych miejscowościach gminnych lokalizacja zabudowy jest możliwa w sposób „plombowy". Oznacza to lokalizację zabudowy na zasadzie uzupełniania luk w kompleksach

zabudowy przy zachowaniu kontynuacji sąsiedniej funkcji i stosując się do zasady bezkolizyjnego sąsiedztwa.

Tereny z ograniczeniami zabudowy

W obrębie gminy Kadzidło zlokalizowane są tereny z ograniczeniami zabudowy, ze względu na przepisy odrębne:

- ze względu na ochronę przyrodniczą:
  - tereny położone w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Doliny Omulwi i Płodownicy (PLB140005);
  - tereny położone w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 – Bory bagienne i torfowiska Karaska (PLH140046) i Bory Chrobotkowe Karaska (PLH140047);
  - obszary o cennych walorach przyrodniczych, które zostały włączone do sieci korytarzy ekologicznych ECONET;
- ze względu na ochronę środowiska:
  - obszar występowania głównego zbiornika wód podziemnych GPZW 215 Subniecka Warszawska wstępnie rozpoznanego wg A.S Kleczkowskiego, który powinien być chroniony przed zanieczyszczeniami punktowymi i powierzchniowymi;
  - tereny o mniej korzystnych warunkach fizjograficznych dla zabudowy z uwagi na stosunki wodne i klimatyczne. Obok obniżonych walorów klimatu lokalnego występują zmienne warunki gruntowo - wodne z wodą gruntową płycej niż 2,0m oraz zaleganiem w podłożu w domieszce z gruntami mineralnymi gruntów organicznych odznaczających się słabą nośnością;
- ze względu na ochronę gruntów rolnych:
  - prawną ochroną objęte są grunty rolne na glebach klasy bonitacyjnej I-III i ich zagospodarowanie jest ograniczone. Na terenie gminy obszary gruntów ornych bardzo korzystnych i korzystnych do produkcji rolnej przydatne do wszystkich upraw oraz sadownictwa i warzywnictwa, położone są głównie w zwartym kompleksie w okolicach wsi Dylewo - Jeglijowiec –Kadzidło;
- ze względu na ochronę i opiekę konserwatorską:
  - tereny i obiekty objęte ochroną konserwatorską: wpisane do rejestru zabytków i ujęte w ewidencji zabytków, w tym stanowiska archeologiczne, na których obowiązuje zakaz zalesień;
- ze względu na ochronę przeciwpowodziową:
  - tereny potencjalnego występowania zagrożenia powodzi w dolinie rzeki Rozogi i Piasecznicy;
- ze względu na ochronę złóż kopalin:
  - prognostyczne i perspektywiczne złoża kopalin;
- ze względu na ochronę sanitarną:

– strefa sanitarna ochronna wokół cmentarzy w pasie terenu 50 m od granicy cmentarza: zakaz lokalizowania: zabudowy mieszkaniowej, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz ujęć wody;

– strefa sanitarna ochronna wokół cmentarzy w pasie terenu od 50 m do 150 m, liczonym od granicy cmentarza: dopuszcza się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz ujęć wody, pod warunkiem, że teren w granicach ww. strefy będzie zaopatrzony w sieć wodociągową, a wszystkie budynki korzystające z wody będą do tej sieci podłączone.

Tereny wyłączone spod zabudowy

Na podstawie przepisów odrębnych wyłącza się spod zabudowy tereny:

- rezerwaty przyrody; wymagają ochrony również poprzez ograniczenia w zagospodarowaniu terenów sąsiednich;
- lasy, większe zadrzewienia oraz drobne enklawy leśne, podlegają ochronie i powinny być zachowane w stanie naturalnym;
- cieki powierzchniowe, zbiorniki i oczka wodne, tereny podmokłe, obszary dolin rzecznych i obniżeń spełniające funkcje ekologiczne, których brzegi powinny być pozostawione w stanie naturalnym; pełnią one ważną rolę w systemie powiązań przyrodniczych w skali regionalnej (dolina Omulwi, Rozogi i Szkwy);
- złoża kopalin – eksploatowanych;
- pomniki przyrody, wymagają ochrony również poprzez ograniczenia w zagospodarowaniu terenów sąsiednich;
- strefa gazociągu wysokiego ciśnienia – strefa obejmuje pas szerokości 6m (po 3 m licząc od osi gazociągu w obu kierunkach w rzucie poziomym);
- strefa oddziaływania linii najwyższego, wysokiego napięcia oraz linii średniego napięcia – strefa obejmuje pas szerokości:
  - 70,0 m, po 35,0 m licząc od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym dla linii najwyższych napięć 400 kV z dopuszczeniem w szczególnych przypadkach zmniejszenia tej strefy, po uprzednim uzgodnieniu z dysponentem sieci;
  - 18,0 m, po 9,0 m licząc od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym dla linii wysokiego napięcia 110 kV, z dopuszczeniem w szczególnych przypadkach zmniejszenia tej strefy, po uprzednim uzgodnieniu z dysponentem sieci;

- 15,0 m, po 7,5 m licząc od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym dla linii średniego napięcia, z dopuszczeniem w szczególnych przypadkach zmniejszenia tej strefy, po uprzednim uzgodnieniu z dysponentem sieci.

5.2 Strefy polityki przestrzennej

Strefy polityki przestrzennej zostały wydzielone w wyniku oceny przeprowadzonych badań i analizy szeregu uwarunkowań, w tym uwarunkowań: fizjograficznych (geomorfologia, rzeźba terenu, warunki glebowe), przyrodniczych, środowiskowych, historyczno – kulturowych, ekonomiczno – gospodarczych, prawnych, przestrzennych (w tym istniejące użytkowanie i zagospodarowanie terenu), komunikacyjnych i infrastrukturalnych oraz uwarunkowań wynikających z przepisów odrębnych.

Każda z wydzielonych stref charakteryzuje się i wyróżnia spośród innych stref określonym zespołem cech i uwarunkowań oraz predysponuje do wyznaczonego kierunku rozwoju.

Poszczególne strefy posiadają jedną lub kilka dominujących funkcji. Dominujące funkcje stref nie wykluczają innych uzupełniających bądź podrzędnych funkcji, jednak muszą być one zgodne z niniejszym studium oraz odpowiednimi obowiązującymi przepisami.

Granice stref mają przebieg orientacyjny. Zostały wyznaczone wzdłuż dróg, granic terenów leśnych lub granic terenów objętych ochroną przyrodniczo – krajobrazową. Granica strefy „A" obejmująca wieś Kadzidło pokrywa się z granicą obrębu ewidencyjnego wsi Kadzidło. Rysunek 1

Rysunek nr 1

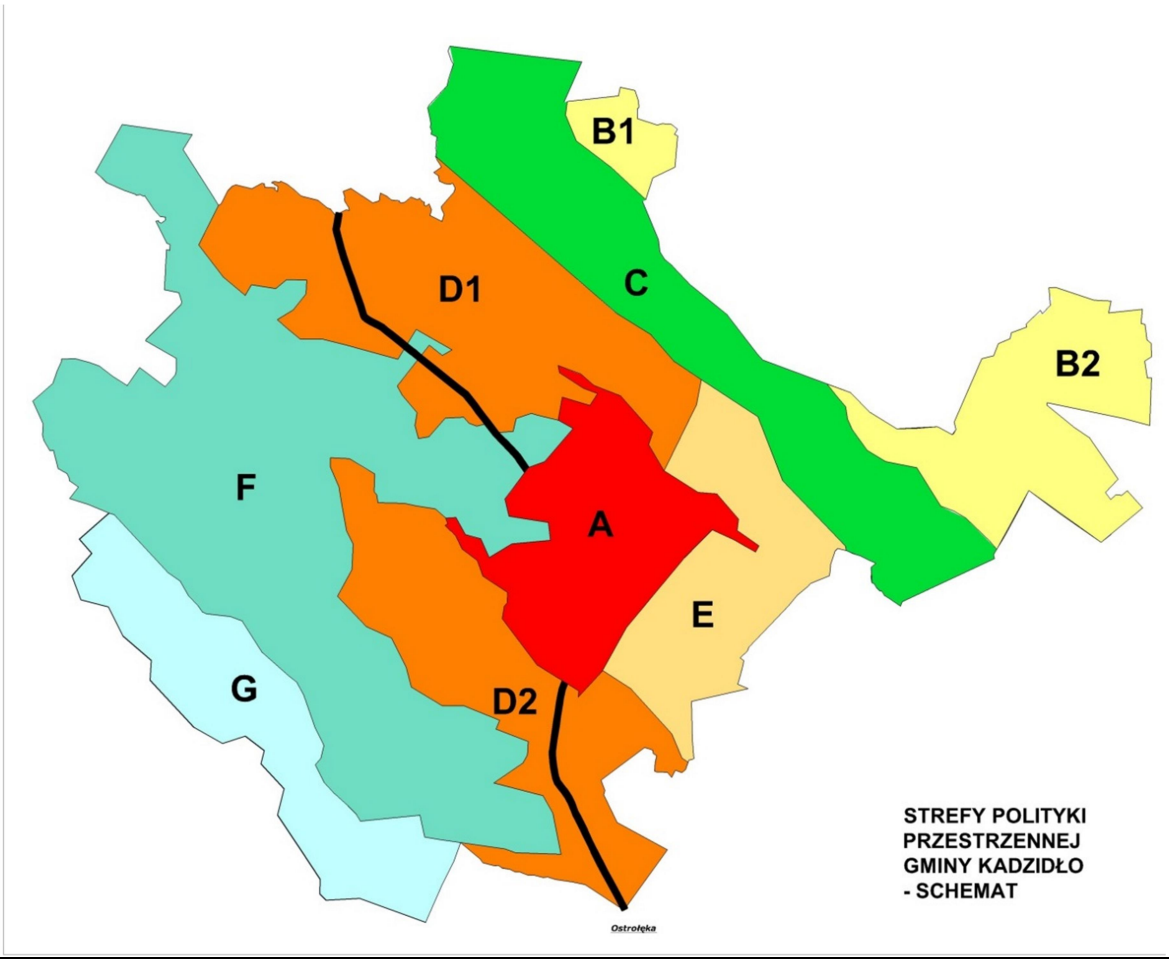

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 51		
Strefy polityki przestrzennej w gminie		
oznaczenie strefy	**nazwa strefy**	**lokalizacja w obrębie gminy**
A	obręb Kadzidło – strefa rozwoju wielofunkcyjnego	centralna część gminy - obręb Kadzidło
B1, B2	strefa rozwoju rolnictwa i związanego z nim osadnictwa	północna część gminy – B1, wschodnia część gminy - B2
C	strefa leśna	północna i północno – wschodnia część gminy
D1, D2	strefa rozwoju wielofunkcyjnego	północna część gminy – D1, południowa część gminy –D2
E	strefa rolniczo-leśna	południowo – wschodnia część gminy
F	strefa leśna ochrony przyrodniczej i eksploatacji złóż kopalin	zachodnia i centralna część gminy
G	strefa rozwoju osadnictwa i ochrony przyrodniczej	południowo – zachodnia część gminy

Rysunek nr 2

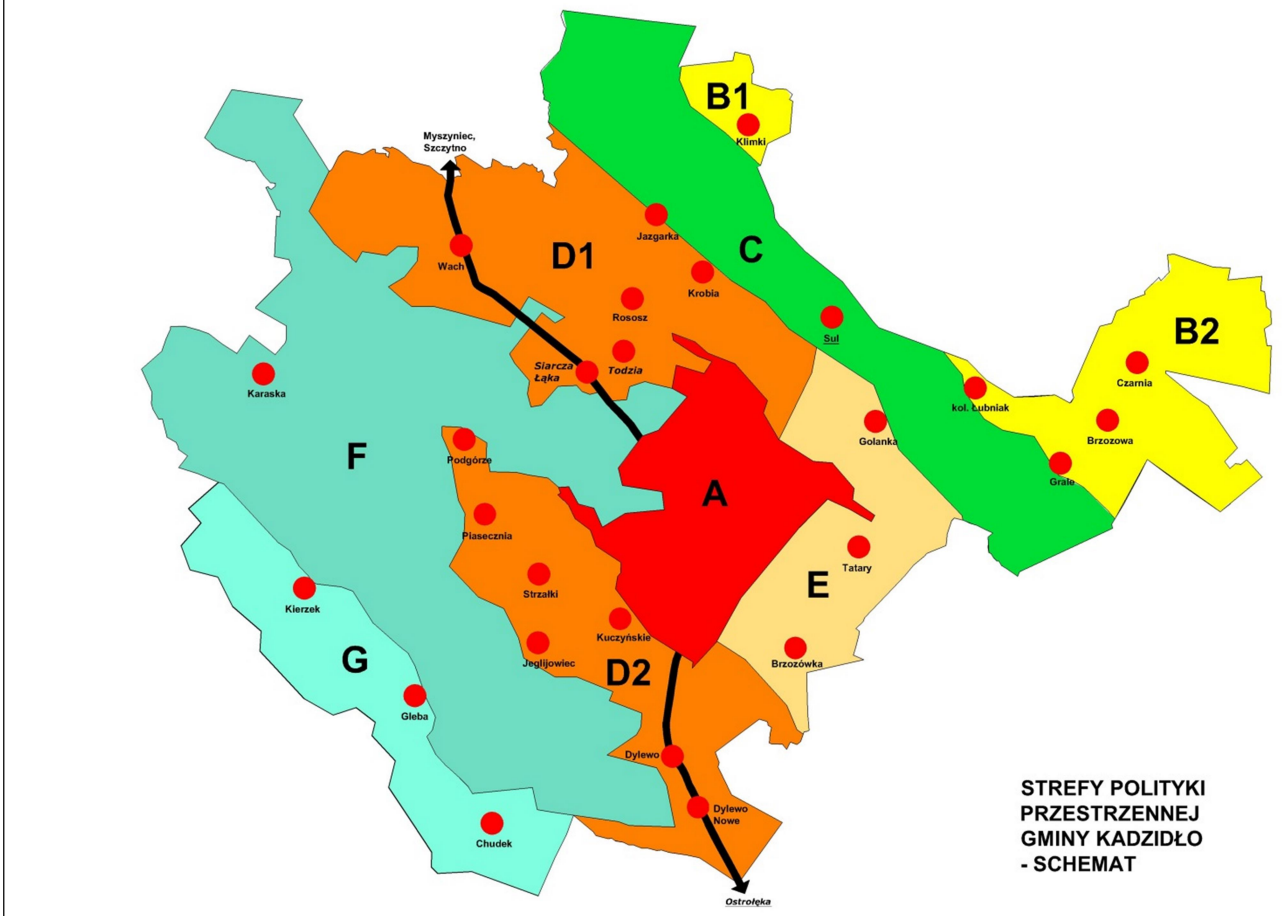

Źródło: opracowanie własne.

strefa A – obręb Kadzidło – strefa rozwoju wielofunkcyjnego

lokalizacja

centralno – wschodnia część gminy obejmująca obręb Kadzidło w jego granicach administracyjnych

dominująca funkcja terenów

zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca i bliźniacza, zabudowa zagrodowa, zabudowa usługowa

funkcje uzupełniające terenów

przemysł, produkcja, składy i magazyny, turystyka, sport i rekreacja, rolnictwo, tereny leśne, cmentarz

charakterystyka

Obręb Kadzidło - główny i największy pod względem liczby ludności ośrodek osadniczy w gminie, pełniący funkcje administracyjne (siedziba władz gminy) i gospodarcze, stanowiący lokalny ośrodek rynku pracy, szerokiej oferty usługowej, w tym edukacyjnej oraz ośrodek koncentracji funkcji administracyjnych i gospodarczych.

Strefa rozwoju wielofunkcyjnego (usługi, produkcja, drobny przemysł, składy, magazyny) związanego z pełnieniem funkcji administracyjnych ośrodka osadniczego, obsługującego obsługą drogi krajowej nr 53.

Strefa częściowo objęta ochroną przyrodniczą – korytarz ekologiczny. W północnej i północno-wschodniej części strefy zlokalizowane są obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. W rejonie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, występują perspektywiczne złoża kopalin. Natomiast niewielki obszar złóż kopalin prognostycznych znajduje się na obszarze kompleksu leśnego w południowo –wschodniej części strefy.

kierunki rozwoju strefy:

Strefa rozwoju wielofunkcyjnego związana z silną urbanizacją wsi oraz z lokalizacją wzdłuż drogi krajowej nr 53. Rozwój głównie zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług nieuciążliwych[6], a także produkcji, składów i magazynów rozumianych jako przedsięwzięcia nieuciążliwe[7]. Funkcje uzupełniające: fotowoltaika (o mocy do 1000 kW), tereny leśne, tereny rolne, tereny usług sportu i rekreacji, teren zbiornika rekreacyjnego, tereny wód powierzchniowych stojących, tereny wód powierzchniowych płynących oraz rowy melioracyjne.

W związku z postępującą urbanizacją wsi Kadzidło i dużym zapotrzebowaniem na tereny pod rozwój zabudowy, dopuszcza się zmianę użytkowania części kompleksów leśnych na cele nieleśne

[6], [7] przedsięwzięcia, usługi nieuciążliwe oraz produkcja, składy i magazyny nieuciążliwe – przedsięwzięcia niezakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839)

(wskazane na rysunku studium, w tym powiększenie cmentarza w kierunku południowym i wschodnim). Większe kompleksy leśne do pozostawienia w użytkowaniu leśnym.

Ze względu na lokalizację złóż kopalin prognostycznych na obszarze kompleksu leśnego oraz złóż kopalin perspektywicznych (nierozpoznanych jakościowo i ilościowo) na obszarze narażonym na niebezpieczeństwo powodzi, wprowadza się zakaz wydobycie kopalin.

strefa B1 i B2 - strefa rozwoju rolnictwa i związanego z nim osadnictwa

lokalizacja

północna część gminy – B1, wschodnia część gminy - B2

miejscowości w strefie

B1: Klimki, B2: Brzozowa, Czarnia, Grale, kolonia Łubniak

charakterystyka:

Obszar rolniczy z osadnictwem - zabudową zagrodową; liczne rowy melioracyjne, przez obszar przepływa rzeka Szkwa; obszar częściowo pokryty małymi kompleksami leśnymi.

dominująca funkcja terenów:

rolnictwo, osadnictwo – zabudowa zagrodowa

funkcje uzupełniające terenów

zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, usługi nieuciążliwe, fotowoltaika, tereny leśne

kierunki rozwoju strefy:

Rozwój rolnictwa oraz zabudowy zagrodowej. Funkcje uzupełniające: rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług nieuciążliwych[8], usług turystyki i rekreacji indywidualnej, energetyka odnawialna o mocy do 100 kW, przy czym dopuszcza się lokalizację fotowoltaiki o mocy do 1100 kW. Funkcja uzupełniająca: tereny leśne, wody powierzchniowe – rowy melioracyjne.

strefa C - strefa leśna

lokalizacja

północna i północno – wschodnia część gminy

miejscowości w strefie

część miejscowości Jazgarka, Sul

[8] usługi nieuciążliwe – przedsięwzięcia niezakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839)

charakterystyka:

Obszar z przewagą licznych kompleksów leśnych, objęty ochroną przyrodniczą w postaci korytarza ekologicznego; na części obszaru zlokalizowana jest zabudowa zagrodowa związana z rolnictwem i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca.

dominująca funkcja terenów:

tereny leśne objęte ochroną przyrodniczą (korytarz ekologiczny)

funkcje uzupełniające terenów

osadnictwo – zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, rolnictwo, usługi nieuciążliwe

kierunki rozwoju strefy:

Dominująca funkcja w strefie – tereny leśne. Funkcje uzupełniające: zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, rolnictwo, usługi turystyki, rekreacja indywidualna, usługi nieuciążliwe[9].

strefa D – strefa rozwoju wielofunkcyjnego

lokalizacja

północna część gminy – D1, południowa część gminy – D2

miejscowości w strefie

D1: Jazgarka (część miejscowości), Krobia, Rososz, Siarcza Łąka, Todzia, Wach.

D2: Dylewo, Jeglijowiec, Kuczyńskie, Dylewo, Piasecznia, Podgórze, Strzałki.

charakterystyka:

Obszar rozwoju wielofunkcyjnego związanego z lokalizacją miejscowości przy drodze krajowej nr 53 (Dylewo, Siarcza Łąka, Wach) oraz z bezpośrednim sąsiedztwem największego ośrodka w gminie – wsi Kadzidło (Kuczyńskie, Strzałki, Tatary, Todzia). Obszar częściowo objęty ochroną przyrodniczą w postaci korytarza ekologicznego. Częściowo w strefie występują obszary zagrożenia powodziowego i liczne rowy melioracyjne. Na znacznej części strefy D1 występują obszary złóż kopalin perspektywicznych i prognostycznych, często pokrywające się z obszarami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi. W strefie D2 w południowej części jest zlokalizowany niewielki obszar perspektywicznych złóż kopalin. Obszar rolniczy, w niewielkim stopniu pokryty małymi kompleksami leśnymi. Przez obszar przebiega elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 110 kV.

[9] usługi nieuciążliwe – przedsięwzięcia niezakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839)

dominująca funkcja terenów:

osadnictwo (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa), eksploatacja kopalin, funkcje związane z obsługą drogi krajowej nr 53 (usługi, produkcja, przemysł, składy i magazyny), rolnictwo

funkcje uzupełniające terenów

tereny leśne, turystyka, rekreacja indywidualna

kierunki rozwoju strefy:

Strefa rozwoju wielofunkcyjnego związana z lokalizacją wzdłuż drogi krajowej nr 53 oraz z bliskim sąsiedztwem wsi Kadzidło. Rozwój głównie zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, usługowej, produkcji, przemysłu, składów i magazynów. Funkcje uzupełniające: tereny leśne, tereny rolne, tereny usług sportu i rekreacji, tereny usług turystyki, tereny rekreacji indywidualnej, energetyka odnawialna o mocy do 100 kW, przy czym dopuszcza się lokalizację fotowoltaiki o mocy do 1100 kW, tereny eksploatacji złóż kopalin, tereny wód powierzchniowych: rowy melioracyjne. Eksploatacja złóż kopalin jest możliwa poza terenami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi oraz po spełnieniu wymogów wynikających z przepisów odrębnych.

strefa E – strefa rolniczo - leśna

lokalizacja

południowo – wschodnia część gminy

miejscowości w strefie

Brzozówka, Golanka, Tatary

charakterystyka:

Obszar rolniczo – leśny, w większości objęty ochroną przyrodniczą w postaci korytarza ekologicznego. W strefie występują obszary zagrożenia powodziowego, liczne rowy melioracyjne, pokrywające się w znacznej mierze z obszarami występowania kopalin złóż perspektywicznych i prognostycznych. Miejscowości w strefie charakteryzuje głównie zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca.

dominująca funkcja terenów:

tereny leśne, rolnictwo, osadnictwo – zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca

funkcje uzupełniające terenów

usługi nieuciążliwe[10], turystyka, rekreacja indywidualna

[10] usługi nieuciążliwe – przedsięwzięcia niezakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839)

kierunki rozwoju strefy:

Rozwój rolnictwa i leśnictwa, zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej. Funkcja uzupełniająca: usługi nieuciążliwe[10], usługi turystyki, rekreacja indywidualna, energetyka odnawialna o mocy do 100 kW, przy czym dopuszcza się lokalizację fotowoltaiki o mocy do 1100 kW. tereny eksploatacji złóż kopalin – eksploatacja złóż możliwa jedynie poza obszarami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi oraz zgodnie z wymogami wynikającymi z przepisów odrębnych**.**

strefa F – strefa leśna ochrony przyrodniczej i eksploatacji złóż kopalin

lokalizacja

zachodnia i centralna część gminy

miejscowości w strefie

Karaska, kolonia Chudek

charakterystyka:

Obszar głównie leśny, częściowo rolniczy pokryty rowami melioracyjnymi. Strefa objęta ochroną przyrodniczo – krajobrazową (2 rezerwaty przyrody, Natura 2000, korytarz ekologiczny). W strefie występują obszary złóż kopalin: eksploatowanych i obszary górnicze - duży zakład wydobywania torfu – Karaska I, Karaska II oraz złoże Gleba I). Ponadto w strefie są zlokalizowane obszary złóż kopalin perspektywicznych (obszar na południe od miejscowości Gleba, obszar graniczący z rezerwatem przyrody zlokalizowany w obrębie Natura 2000, obszar w północnej części strefy) i prognostycznych (obszar na północy strefy). Miejscowości w strefie charakteryzuje głównie zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca. Przez obszar przebiega elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 110 kV.

dominująca funkcja terenów:

tereny leśne, eksploatacja złóż kopalin, przemysł – zakład wydobycia torfu

funkcje uzupełniające terenów

osadnictwo – zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, rolnictwo

kierunki rozwoju strefy:

Rozwój leśnictwa. W obrębie strefy możliwe jest wydobycie torfu jedynie w ramach istniejącego zakładu wydobycia torfu. Nie przewiduje się powiększenia istniejącego zakładu wydobycia torfu i zakazuje się wydobywania złóż poza jego obrębem. W obrębie strefy możliwe jest wydobycie złóż kopalin innych niż torf na obszarach zlokalizowanych poza terenami objętymi ochroną przyrodniczo-środowiskową.

Funkcja uzupełniająca: zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, rolnictwo, usługi nieuciążliwe, turystyka, rekreacja indywidualna. Obowiązuje zakaz zalesiania w obrębie cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych w obszarach Natura 2000 Bory bagienne i torfowiska Karaska PLH140046 i Bory Chrobotkowe Karaska PLH140047.

strefa G – strefa rozwoju osadnictwa i ochrony przyrodniczej

lokalizacja

południowo – zachodnia część gminy

miejscowości w strefie

Chudek, Gleba, Kierzek

charakterystyka:

Obszar rolniczy, pokryty licznymi rowami melioracyjnymi i niewielkimi kompleksami leśnymi. Miejscowości w strefie o typie ulicówki „rozciągnięte", położone wzdłuż drogi. Zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca zlokalizowana po jednej stronie drogi ze względu na ograniczenia przyrodnicze: z jednej strony kompleksy leśne, z drugiej strony obszar ochrony przyrody. Prawie cała strefa jest objęta ochroną przyrodniczo – krajobrazową (Natura 2000, korytarz ekologiczny). W strefie występują obszary złóż kopalin perspektywicznych. Przez obszar przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 400 kV .

dominująca funkcja terenów:

osadnictwo (zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca), rolnictwo, infrastruktura techniczna – sieci przesyłowe elektroenergetyczne wysokiego napięcia

funkcje uzupełniające terenów

usługi nieuciążliwe, usługi turystyki, rekreacja indywidualna

kierunki rozwoju strefy:

Rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej. Funkcja uzupełniająca: usługi nieuciążliwe, usługi turystyki, rekreacja indywidualna, infrastruktura techniczna –sieci przesyłowe. Wydobycie złóż kopalin wyłącznie możliwe poza obszarem Natura 2000. Obowiązuje zakaz zalesiania w obrębie cennych przyrodniczo siedlisk tj. łąk i pastwisk w obrębie obszaru Natura 2000 Doliny Omulwi i Płodownicy PLB140005. Ze względu na ochronę przyrodniczą w obrębie strefy obowiązkowym wymogiem jest zgodność planowanych działań z planem zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000.

5.3 Wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów

Wskaźniki i parametry zagospodarowania terenów dotyczące podziału na działki budowlane dla poszczególnych typów funkcji zostały określone w poniższej tabeli:

Tabela 52						
Wskaźniki i parametry zagospodarowania terenów dotyczące podziału na działki budowlane						
A	**B**	**C**	**D**	**E**	**F**	**G**
zabudowa	**min. szerokość frontu działki**	**min. powierzchnia działki w m^2**	**maksymalna wysokość zabudowy**	**max. powierzchnia zabudowy**	**min. wskaźnik intensywności zabudowy**	**max. wskaźnik intensywności zabudowy**
mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca	zaleca się: 25 m, dopuszcza się: 15 m	zaleca się: 1000 m^2, dopuszcza się: 400 m^2	3 kondygnacje, w tym trzecia w poddaszu użytkowym (max. 12 m)	55%	0,01	0,7
mieszkaniowa jednorodzinna bliźniacza	15 m	200 m^2	3 kondygnacje, w tym czwarta w poddaszu użytkowym (max. 12 m)	55%	0,05	0,7
mieszkaniowa wielorodzinna	20 m	1500 m^2	5 kondygnacji, w tym piąta w poddaszu użytkowym (max. 18 m)	50%	0,2	2,0
zagrodowa	15 m	1500 m^2	3 kondygnacje, w tym trzecia w poddaszu użytkowym (max. 11 m)	50%	0,02	0,6
rekreacji indywidualnej	zaleca się: 25 m, dopuszcza się: 15 m	zaleca się: 1000 m^2, dopuszcza się: 500 m^2	2 kondygnacje, w tym druga w poddaszu użytkowym (max. 10 m)	40%	0,05	0,6
usługowa	15 m	zaleca się: 1000 m^2, dopuszcza się: 500 m^2	4 kondygnacje (max. 16 m)	60%	0,1	0,7
produkcyjna, przemysłowa, składów i magazynów	zaleca się: 30 m, dopuszcza się: 15 m	zaleca się: 2000 m^2, dopuszcza się: 1000 m^2	3 kondygnacje (max. 16 m)	60%	0,05	0,7
usług turystycznych*	zaleca się: 25 m, dopuszcza się: 15 m	zaleca się: 1000 m^2, dopuszcza się: 800 m^2	3 kondygnacje, w tym trzecia w poddaszu użytkowym (max. 12 m)	60%	0,05	0,7
fotowoltaika	10 m	1000 m^2	wysokość paneli fotowoltaicznych max. 4 m	70%	0,01	0,7
mieszkaniowo-usługowa	15 m	500 m^2	4 kondygnacje (max. 16 m)	60%	0,01	0,7
usługowo-produkcyjna	15 m	1000 m^2	4 kondygnacje (max. 16 m)	60%	0,1	0,7

*usługi turystyczne: hotele, motele, pensjonaty, pola namiotowe i kempingowe, domki letniskowe

Dopuszcza się odstępstwa w parametrach podanych w tabeli w kolumnie B, jeśli dotyczą przypadku, gdy szerokość frontu działki jest równa szerokości drogi obsługującej daną działkę.

5.4 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody

Zasoby środowiska naturalnego zlokalizowane w obrębie gminy Kadzidło podlegające ochronie przyrodniczej tj.: wody głębinowe, rezerwaty, pomniki przyrody, obszary Natura 2000, korytarze ekologiczne, należy ujmować w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ze względu na ochronę przed hałasem projektowaną zabudowę należy lokalizować stosownie do przepisów odrębnych.

W obrębie obszarów prawnie chronionych zakazuje się lokalizowania inwestycji mogących zawsze oraz potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach

Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839).

Wody głębinowe

Ze względu na podziemny zbiornik wodny stanowiący rezerwę wody pitnej, obszar, na którym zlokalizowany jest zbiornik podziemny, powinien być chroniony przed zanieczyszczeniami powierzchniowymi i punktowymi.

Rezerwaty

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

W obrębie gminy Kadzidło są zlokalizowane 2 rezerwaty przyrody objęte ochroną.

W rezerwatach przyrody zabrania się:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkadzania roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkadzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;

- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172, z późn. zm.);
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Obszar Natura 2000

Obszar Natura 2000 specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty Europejskiej.

Dla obszarów Natura 2000 opracowuje się Plany zadań ochronnych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Plany zadań ochronnych (PZO) tworzą podstawę do prowadzenia właściwych działań

ochronnych na obszarach Natura 2000. W ich ramach, zabrania się m.in. podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, negatywnie oddziaływać na środowisko. W szczególności zabrania się działań:

- mogących potencjalnie lub zawsze oddziaływać na środowisko;
- mogących pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- mogących wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- mogących pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;
- w postaci zalesiania na terenach cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych położonych w granicach obszarów siedliskowych – Bory bagienne i torfowiska Karaska PLH140046 i Bory Chrobotkowe Karaska PLH140047;
- w postaci zalesiania łąk i pastwisk położonych w granicach obszaru Doliny Omulwi i Płodownicy PLB140005.

Na obszarze Natura 2000 - Doliny Omulwi i Płodownicy PLB140005 zgodnie z Planem zadań ochrony zakazuje się działań związanych z zalesianiem obszaru ze względu na konieczność zachowania siedlisk w postaci trwałych użytków zielonych, poprzez ich ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe, zgodnie z wymogami wzajemnej zgodności.

Obowiązkowym wymogiem jest zgodność planowanych działań inwestycji z planami zadań ochronnych (PZO) na obszarach Natura 2000.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne nie posiadają jeszcze dobrego umocnienia prawnego. W 2005 r. na zlecenia Ministerstwa Środowiska został wykonany „Projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Celem projektu było wytypowanie sieci obszarów, która zapewniałaby łączność ekologiczną w skali Polski, a także w skali międzynarodowej. Głównym zamiarem takiej sieci miało być umożliwienie przemieszczania się zwierząt i innych organizmów oraz przepływ genów przez terytorium całego kraju oraz pomiędzy obszarami cennymi przyrodniczo.

Ochrona korytarzy ekologicznych polega na:

- budowie przejść dla zwierząt – dotyczy miejsc, gdzie przecinają się już istniejące drogi (o najwyższym natężeniu ruchu) z korytarzami ekologicznymi; na drogach już istniejących o mniejszym natężeniu ruchu w miejscach przecięcia korytarzy migracyjnych, umieszczenie odpowiednich znaków informujących o tym oraz ograniczenie prędkości;

- ochronie dolin rzecznych – poprzez zaniechanie zabudowy brzegów i regulacji koryta rzecznego; rewitalizacja najbardziej zdegradowanych odcinków rzek;
- zalesienia – dotyczy korytarzy migracyjnych, gdzie płaty lasu w obrębie takiego korytarza są oddalone od siebie na odległość powyżej 1 km (z wyłączeniem cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych);
- ochrona przed dalsza zabudową odcinków korytarzy ekologicznych o znacznych przewężeniach, spowodowanych bezpośrednim sąsiedztwem terenów zurbanizowanych.

Pomniki przyrody

W obrębie gminy Kadzidło występuje 8 pomników przyrody, opisanych w rozdziale Uwarunkowania. Pomniki przyrody podlegają ochronie.

Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Kompleksy leśne

Kompleksy leśne w gminie Kadzidło zostały opisane w rozdziale Uwarunkowania.

Ze względu na liczne walory przyrodniczo-środowiskowe oraz pełnione funkcje: turystyczno-rekreacyjną, gospodarczą i ochronną, należy racjonalnie gospodarować zasobami leśnymi.

Gospodarkę leśną prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

5.5 Obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, dóbr kultury współczesnej oraz krajobrazu kulturowego

Dziedzictwo kulturowe na terenie gminy Kadzidło ma znaczenie w skali krajowej.

Gmina Kadzidło oraz sąsiednie gminy Myszyniec i Łyse należą do Kurpi i stanowią krajobraz osiedleńczy puszczański, jeden z najcenniejszych krajobrazów w województwie mazowieckim, cenny w skali krajowej. Tożsamość Kurpi ma charakter wyjątkowy, wielowymiarowy i wieloaspektowy ze względu na perspektywę etnograficzną, której wyznacznikami są między innymi strój, zwyczaje, obyczaje, dialekt oraz gwara lokalna. Dziedzictwo kulturowe Kurpi wymaga ochrony, a tradycja kurpiowska folklorystyczna powinna być kontynuowana ze względu na swoja unikatowość oraz w celach rozwoju turystyki.

Na lokalny krajobraz kulturowy składają się m.in. obiekty wpisane do rejestru zabytków i ujęte w ewidencji zabytków: obiekty architektury sakralnej oraz zabudowa mieszkaniowa – drewniane chaty o charakterystycznych proporcjach, kolorystyce elewacji i detalu architektonicznym.

Zasób obiektów kulturowych i zabytkowych został dokładnie opisany w rozdziale Uwarunkowania.

Zabytki wpisane do rejestru oraz ujęte w ewidencji zabytków podlegają ochronie konserwatorskiej, zgodnie z przepisami odrębnymi, m.in.:

- Należy utrzymywać odpowiedni stan obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków.
- Wszelkie prace inwestycyjne w obrębie obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymagają uzyskania odpowiedniego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, natomiast wszelkie prace inwestycyjne w obrębie obiektów ujętych w ewidencji zabytków wymagają uzyskania opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- Nowa zabudowa w miejscowości Kadzidło powinna nawiązywać swoja skalą, materiałem i detalem do istniejącej starej, tradycyjnej zabudowy wiejskiej.
- W miejscowości Kadzidło dopuszcza się adaptację istniejącej zabudowy o wartościach kulturowych na funkcje usługowe, mieszkalne, letniskowe (rekreacji indywidualnej).
- Wszelkie zamierzenia inwestycyjne w obrębie stanowisk archeologicznych wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W obrębie stanowisk archeologicznych przeprowadzenie ratowniczych badań ratunkowych wykonywanych na koszt inwestora, po uzyskaniu pozwolenia od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W obrębie stanowisk archeologicznych obowiązuje zakaz zalesień.
- Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ująć wytyczne dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, wynikające z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, każdy kto w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- niezwłocznie zawiadomić o tym Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Wójta Gminy.

Pozostałe zasady i metody ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków regulują przepisy ustawy o ochronie zabytków.

5.6 Kierunki rozwoju systemu komunikacji

Drogi

Droga krajowa nr 53, która przecina gminę Kadzidło, biegnąc w kierunku północ - południe, łączy miasta: Myszyniec i Ostrołękę. Droga krajowa nr 53, zakwalifikowana do klasy G (głównej), pełni funkcję nadrzędną w układzie komunikacyjnym gminy. Pozostałe drogi: powiatowe i gminne pełnią funkcję podrzędną.

Dla obiektów budowlanych należy zachować odległość min. 25 m od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi krajowej poza terenem zabudowanym i 10 m w terenie zabudowanym, zgodnie z ustawą o drogach publicznych.

W przypadku wydzielenia działek budowlanych przy drogach powiatowych, w celu ograniczenia liczby i częstotliwości zjazdów z dróg powiatowych, należy przewidzieć skomunikowanie tych działek z drogą powiatową poprzez drogi wewnętrzne.

Kolej

W obrębie gminy nie przewiduje się budowy linii kolejowych.

Szlaki rowerowe i piesze

Dla poprawy funkcjonowania turystyki wskazana jest budowa szlaków rowerowych oraz pieszych wraz z niezbędną infrastrukturą i małą architekturą oraz punktami widokowymi w obrębie gminy.

5.7 Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Przebieg obiektów budowlanych z zakresu infrastruktury technicznej należy sytuować na obszarach niezalesionych i dążyć do omijania kompleksów leśnych oraz kompleksów gleb klasy I-III, które wymagają wyłączenia z produkcji rolnej, na podstawie przepisów odrębnych.

Gospodarka wodna

Obecna gospodarka wodna jest dobrze rozwinięta i nie stanowi bariery rozwojowej gminy. Mieszkańcy gminy są zaopatrywani w wodę pitną z 2 ujęć wody ze stacjami uzdatniania wody w miejscowościach: Kadzidło i Dylewo.

Ewentualna rozbudowa bądź modernizacja istniejącej sieci wodociągowej zbiorczej i rozdzielczej w zależności od potrzeb, stanu technicznego i możliwości finansowych gminy.

Sprzyjające warunki hydrogeologiczne i dobra jakość wód wgłębnych dają podstawy do utrzymywania zbiorowego zaopatrzenia w wodę wszystkich jednostek osadniczych z wodociągów zbiorowych.

W celu ochrony środowiska, jak również podniesienia standardu życia ludności zamieszkałej oraz istniejącej i projektowanej zabudowy, wszystkie tereny przewidziane do zainwestowania lub zainwestowane, a nie podłączone do wodociągu gminnego, powinny zostać włączone w istniejący, system wodociągów zbiorowych grupowych.

Gospodarka ściekami

W gminie Kadzidło skanalizowana jest tylko wieś Kadzidło. Część wsi Kadzidło została objęta aglomeracją ustanowioną na mocy Uchwały Nr XXX/264/2020 Rady Gminy Kadzidło z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kadzidło.

Należy dążyć do objęcia kanalizacją sanitarną całej gminy Kadzidło.

Dla zabudowy kolonijnej i rozproszonej oraz w uzasadnionych wypadkach dopuszcza się zastosowanie rozwiązań lokalnych – oczyszczalnie przydomowe lub szczelne zbiorniki na nieczystości ciekłe.

Na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi odprowadzanie ścieków bytowych wyłącznie do sieci kanalizacji sanitarnej.

Ewentualna rozbudowa bądź modernizacja istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków w zależności od potrzeb, stanu technicznego i możliwości finansowych gminy.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Kadzidło nie ma zlokalizowanego wysypiska odpadów. Wywóz odpadów komunalnych przez jednostki uprawnione do tego typu działalności.

Elektroenergetyka

Przez gminę Kadzidło przebiegają linie elektroenergetyczne: najwyższych, wysokich, średnich i niskich napięć.

W obrębie gminy w części w południowo – zachodniej zlokalizowana jest dwutorowa napowietrzna elektroenergetyczna linia najwyższych napięć NN 400 kV Olsztyn Mątki – Ostrołęka. W związku z jej wybudowaniem zdemontowano napowietrzną linię najwyższych napięć 220 kV relacji Olsztyn I – Ostrołęka. Nowo wybudowana napowietrzna linia najwyższych napięć będzie miała wpływ na poprawę bezpieczeństwa energetycznego regionu, zwiększenie pewności dostaw energii elektrycznej i zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez możliwość przyłączania nowych podmiotów, a tym samym stworzenie szansy na zmniejszenie bezrobocia.

W obrębie gminy planowana jest inwestycja polegająca na rozbudowie stacji 110/15 kV Dylewo wraz z dwutorową napowietrzną linią zasilającą wysokiego napięcia 110 kV.

W przypadku lokalizowania zabudowy w sąsiedztwie linii napowietrznych elektroenergetycznych nakazuje się zachować odpowiednie odległości, wyznaczone przez obowiązujące przepisy odrębne.

W przypadku linii średniego napięcia obowiązuje zakaz zabudowy w pasie o szerokości 15,0 m, po 7,5 m z każdej strony, licząc od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym, z dopuszczeniem w szczególnych przypadkach zmniejszenia tej strefy, po uzgodnieniu z dysponentem sieci.

Dla linii wysokiego napięcia obowiązuje zakaz zabudowy w pasie o szerokości 18,0 m, po 9,0 m z każdej strony licząc od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym, z dopuszczeniem w szczególnych przypadkach zmniejszenia tej strefy, po uzgodnieniu z dysponentem sieci.

Dla linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400 kV obowiązuje zakaz zabudowy w pasie o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym), z dopuszczeniem w szczególnych przypadkach zmniejszenia tej strefy, po uzgodnieniu z dysponentem sieci. Ponadto zakazuje się tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 6,5 m dla linii 400 kV, od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron).

Napowietrzne linie elektroenergetyczne są możliwe do skablowania na warunkach i za zgodą dysponenta sieci.

Gazownictwo i ciepłownictwo

Gmina posiada sieć gazową niskiego, średniego i wysokiego ciśnienia, w tym gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 relacji Ostrów Mazowiecka – Ostrołęka – Kadzidło. Część wsi Kadzidło jest zaopatrywana w gaz sieciowy z ww. gazociągu wysokiego ciśnienia. We wschodniej części wsi Kadzidło jest zlokalizowana stacja redukcyjna gazu.

Przewiduje się zaopatrzenie w gaz całego obszaru gminy poprzez sukcesywną rozbudowę sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia. Planowana jest rozbudowa sieci gazowej (budowa linii średniego ciśnienia) ze stacji redukcyjno-pomiarowej „Gibałka" zasilającej wieś Dylewo oraz wsie w południowej części gminy Kadzidło.

Głównym źródłem ogrzewania w obrębie gminy są indywidualne źródła energii. Sieć gazowa może być wykorzystana m.in. do ciepłownictwa jako źródło ogrzewania budynków.

W celu ochrony środowiska i podwyższenia standardu życia mieszkańców gminy zaleca się:

- zaniechanie stosowania uciążliwych i niebezpiecznych dla środowiska źródeł ciepła na rzecz niskoemisyjnych, nieszkodliwych dla środowiska źródeł energii cieplnej;
- zastępowanie węgla i koksu paliwami przyjaznymi dla środowiska;
- zakładanie plantacji energetycznych i produkcji biomasy przy współpracy z sąsiednimi gminami;
- modernizacje kotłowni;
- rozwój zastosowań odnawialnych źródeł energii (np. energia słoneczna, energia wiatru);

- termomodernizację budynków oraz modernizację instalacji odbiorczych ciepła;
- przebudowę instalacji oświetlenia dróg i placów przez wymianę opraw na energooszczędne, wprowadzenia urządzeń automatycznego sterowania oświetleniem.

Energetyka odnawialna

W obrębie gminy Kadzidło możliwe jest wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW, w tym energii wiatrowej, geotermalnej i słonecznej, pod warunkiem dostosowania się i zachowania odpowiednich obowiązujących przepisów oraz zgodnie z niniejszym studium.

Na terenie gminy Kadzidło przewiduje się również wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w postaci fotowoltaiki o mocy przekraczającej 100 kW. Wyżej wymienione wykorzystanie energii odnawialnej jest planowane m.in. w miejscowości: Brzozówka, Dylewo, Kadzidło w postaci urządzeń fotowoltaicznych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Przedmiotowe inwestycje zostały zlokalizowane na rysunku studium i nie wymagają ustalenia stref ochronnych.

W celu zapobiegania wystąpienia zjawiska olśnienia odbiciowego zaleca się stosowanie paneli fotowoltaicznych z powłoką antyrefleksyjną.

Elektrownie wiatrowe względem linii elektroenergetycznej najwyższych napięć NN 400 kV należy lokalizować tak, aby odległość każdej turbiny wiatrowej od linii elektroenergetycznej NN, określana jako odległość najbardziej skrajnego elementu turbiny wiatrowej (krańców łopat turbiny) od trasy osi linii, nie był mniejsza niż trzykrotna średnica koła (3xd) zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowej.

Na terenie gminy dopuszcza się lokalizację biogazowni pod warunkiem zachowania odpowiednich przepisów i norm, przy czym zaleca się uwzględnienie strefy ochronnej wokół obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię o mocy z odnawialnych źródeł energii - dla biogazowni strefy o zasięgu minimum 300 m od terenów przeznaczonych na pobyt ludzi.

5.8 Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia

W obrębie gminy Kadzidło nie ma zlokalizowanych oraz nie przewiduje się lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych oraz nie przewiduje się lokalizacji nowych inwestycji i rozmieszczenia obszarów przestrzeni publicznej oraz terenów zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie zakładów o zwiększonym ryzyku lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, w przypadku gdy te inwestycje, obszary lub tereny zwiększają ryzyko lub skutki poważnych awarii.

Do zagrożeń bezpieczeństwa ludności i mienia należą:

- wysokie stany wód rzek oraz rowów melioracyjnych, które głównie podczas wiosennych roztopów mogą powodować zagrożenie powodziami i podtopieniami;
- ruch komunikacyjny na drodze krajowej nr 53 powodujący uciążliwości związane z hałasem i zanieczyszczeniem powietrza;

Nad bezpieczeństwem ludności czuwają odpowiednio:

- nad porządkiem publicznym – Komisariat Policji w Kadzidle;
- nad zagrożeniem pożarowym – Ochotnicza Straż Pożarna w Chudku, w Czarni, w Dylewie, w Glebie, w Kadzidle, w Krobi, w Kuczyńskich, w Piaseczni, w Strzałkach.

5.9 Obszary, na których rozmieszczane będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W obrębie gminy Kadzidło przewiduje się następujące zadania inwestycyjne w ramach rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego w miejscowości Dylewo,
- budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Jazgarka;
- budowa Kurpiowskiego Centrum Rekreacyjno-Turystycznego w miejscowości Kadzidło,
- utrzymanie, przebudowa i budowa infrastruktury technicznej, w tym: sieci wodociągowej, sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami ścieków, sieci kanalizacji deszczowej, ujęcia wodociągowego wraz ze stacją uzdatniania wody (Jazgarka), rozbudowa obiektów oczyszczalni ścieków, gazociągu - w zależności od potrzeb i stanu technicznego istniejącej infrastruktury;
- gospodarowanie odpadami komunalnymi tj. odbiór i zagospodarowanie odpadów z gospodarstw domowych przez jednostkę uprawnioną do tego typu działalności, w tym budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów w Kadzidle;
- utrzymanie, przebudowa, budowa ulic i dróg gminnych oraz parkingów publicznych i placów;
- utrzymanie, przebudowa i budowa ścieżek i tras rowerowych;
- rozbudowa i powiększenie powierzchni cmentarza komunalnego (Kadzidło);
- utrzymanie obiektów publicznych usług zdrowia;
- utrzymanie obiektów publicznych usług oświaty;
- rozbudowa infrastruktury sportowej w gminie, w tym toru rowerowego, pumptracku, skateparku w Kadzidle;
- opieka nad zabytkami wpisanymi do ewidencji zabytków i do rejestru zabytków;
- budowa obiektów małej architektury, w tym placów zabaw dla dzieci.

Gmina Kadzidło, w zależności od potrzeb i możliwości, w trybie przepisów odrębnych, będzie sukcesywnie finansować zadania własne gminy, w tym inwestycje celu publicznego, takie jak: wykonanie sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także obiekty infrastruktury społecznej.

5.10 Obszary, na których rozmieszczane będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Do zadań ponadlokalnych, wynikających z opracowywanych programów wojewódzkich oraz wynikających z przyjętych w planie województwa kierunków rozwoju, należą:

- utrzymanie i przebudowa drogi krajowej nr 53;
- utrzymanie, przebudowa i budowa ponadlokalnych obiektów budowlanych z zakresu infrastruktury technicznej tj.: sieci elektroenergetycznej i sieci gazociągu przesyłowego wysokiego i średniego ciśnienia, sieci teleinformatycznych, w tym:
- utrzymanie napowietrznej linii najwyższych napięć NN 400 kV Ostrołęka – Olsztyn Mątki;
- utrzymanie napowietrznej linii wysokiego napięcia WN 110kV oraz linii średniego napięcia SN;
- rozbudowa stacji 110/15 kV Dylewo wraz z dwutorową napowietrzną linia zasilającą 110 kV;
- utrzymanie gazociągu wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjną;
- rozbudowa sieci gazowej średniego ciśnienia ze stacji redukcyjno-pomiarowej „Gibałka" zasilającej wieś Dylewo oraz wsie w południowej części gminy Kadzidło;
- budowa telekomunikacyjnej sieci szkieletowo-dystrybucyjnej oraz dostępowej w ramach projektu „Internet dla Mazowsza";
- kreowanie ośrodka budowania tożsamości kulturowej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego;
- ochrona kurpiowskiego regionu etnograficznego Kurpie Zielone;
- ochrona kulturowego krajobrazu osiedleńczego puszczańskiego Kurpie;
- ochrona wartości kultury przyrodniczo – krajobrazowej w pasmach rzek;
- utrzymanie szlaku kajakowego na rzece Omulew;
- zwiększanie lesistości poprzez zalesienie gruntów mało przydatnych dla rolnictwa w celu utrzymania ciągłości systemów ekologicznych.

5.11 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej

W obrębie gminy Kadzidło nie przewiduje się obszarów, dla których wymagane jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości oraz obszarów przestrzeni publicznej wymagających sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

5.12 Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Ze względu na występujące uwarunkowania oraz specyfikę terenu, ustala się następujące tereny do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- obręb wsi Kadzidło; w obrębie wsi Kadzidło zlokalizowane są obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne;
- inne na podstawie przepisów odrębnych.

5.13 Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Kierunki i zasady zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- ze względu na uciążliwości odorowe wynikające z potencjalnej działalności rolniczej opartej na produkcji rolnej zwierzęcej, zakazuje się lokalizacji wielkotowarowych ferm hodowlanych tj. o obsadzie przekraczającej 210 DJP;
- zaleca się utrzymywanie gruntów najlepszych klas glebowych I-III na cele rolnicze;
- przewiduje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cel nierolnicze w obrębie wsi Kadzidło;
- tereny rolne należy zagospodarować w taki sposób, aby zahamować dopływ rolniczych zanieczyszczeń powierzchniowych wód;
- gleby słabe, szczególnie skonfigurowane, powinny być zalesiane;
- trwałe użytki zielone, szczególnie wytworzone z gleb pochodzenia organicznego pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu;
- rowy melioracyjne utrzymywać w stanie drożnym.

Leśna przestrzeń produkcyjna

Na obszarach leśnych zagospodarowanie terenu odbywa się w oparciu o przepisy o lasach. Gospodarka leśna prowadzona jest na podstawie planów urządzenia poszczególnych nadleśnictw, w których określono m. in. obszary lasów ochronnych.

Przewiduje się zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne w obrębie wsi Kadzidło, zgodnie z ustaleniami studium.

Obszary o niskiej przydatności rolniczej wskazane są do zalesiania.

5.14 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

Obszary osuwania się mas ziemnych

W obrębie gminy Kadzidło nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

Obszary zagrożenia powodziowego

Obszary zagrożenia powodziowego zostały wyznaczone, opisane i określone w rozdziale Uwarunkowania.

Na obszarach zagrożenia powodzią zabronione jest podejmowanie działań, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią. Na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi obowiązuje zakaz gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

Zasady zagospodarowania na obszarach zagrożenia powodziowego regulują przepisy Prawa wodnego.

5.15 Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Kadzidło występują obszary, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny. Są to istniejące eksploatowane, bądź prognozowane i perspektywiczne tereny występowania złóż kopalin. W/w obszary zostały pokazane na rysunku studium.

Filary ochronne są wyznaczane na etapie sporządzania projektu zagospodarowania złoża, zgodnie z odpowiednimi przepisami, w celu ochrony obszarów przyległych do terenu złoża. Filary ochronne są pasami terenu, mającymi na celu zapewnienie ochrony środowiska oraz ochrony bezpieczeństwa powszechnego, wyznaczanymi na podstawie przepisów odrębnych.

Dla obszarów istniejących lub prognozowanych złóż kopalin, przed przystąpieniem do eksploatacji, obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obszary złóż perspektywicznych wymagają uprzedniego rozpoznania w kierunku ilościowym i jakościowym złóż.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących terenów i obszarów górniczych należy uwzględnić następujące wytyczne:

- eksploatacja kopalin powinna odbywać się przy zachowaniu naturalnego poziomu wody gruntowej; nie dopuszcza się sztucznego obniżania lustra wody gruntowej podczas eksploatacji złóż kopalin;
- działalność związana z wydobyciem kopalin nie powinna powodować zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- tereny poeksploatacyjne powinny być na bieżąco rekultywowane;
- na terenach o istniejącym lub prognozowanym zasobie złóż kopalin, przeznaczonych do eksploatacji, obowiązuje zakaz zabudowy z wyjątkiem obiektów i urządzeń związanych z wydobywaniem kopalin;
- na etapie sporządzania projektu zagospodarowania złoża, zgodnie z odpowiednimi przepisami, w celu ochrony obszarów przyległych do terenu objętego niniejszym planem, należy wyznaczyć odpowiednie filary ochronne;
- zagospodarowanie terenów złóż kopalin według zasad określonych w przepisach prawa geologicznego i górniczego oraz w przepisach wykonawczych;
- po wyeksploatowaniu złóż kopalin, obiekty i urządzenia związane z eksploatacją kopalin, przeznacza się do likwidacji;
- tereny po wyrobiskach z eksploatacji złóż kopalin możliwe do zagospodarowania i użytkowania, w ramach rekultywacji, na cele sportowo – rekreacyjne np. stawy, oczka wodne itp., pod warunkiem zachowania obowiązujących odpowiednich przepisów.

5.16 Obszary pomników zagłady i ich sfer ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady

W obrębie gminy Kadzidło nie występują w/w obszary.

5.17 Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Na dzień uchwalenia Studium nie został wyznaczony audyt krajobrazowy oraz krajobrazy priorytetowe.

5.18 Uzdrowiska

Na obszarze gminy Kadzidło nie występują i nie przewiduje się lokalizacji uzdrowisk.

5.19 Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W obrębie gminy Kadzidło nie występują obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

5.20 Obszary zdegradowane

W obrębie gminy Kadzidło nie występują obszary zdegradowane.

5.21 Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

W obrębie gminy Kadzidło nie występują tereny zamknięte.

5.22 Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

W obrębie gminy Kadzidło nie występują obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym.

5.23 Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne

Na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW i nieprzekraczającej 1100 kW. Są to urządzenia fotowoltaiczne, zlokalizowane na rysunku studium oraz opisane, wraz z podaną lokalizacją, w rozdziale 5.7 „Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej, Energetyka odnawialna”. Dla planowanych urządzeń fotowoltaicznych nie przewiduje się ustalenia stref ochronnych.

5.24 Lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2

Na obszarze gminy Kadzidło nie przewiduje się lokalizacji obiektów o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2.